

คู่มือการจัดการเรียนรู้ สิทธิมนุษยชนศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

(ภาพประกอบหน้าปกโดย นายธีร เดชครอบครัว ช่วง ชั้น ม.5 โรงเรียนโนนหันวิทยายน)

คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ชื่อหนังสือ	คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
ISBN	978-616-8274-03-3
พิมพ์ครั้งที่ 1	มกราคม 2563
จำนวนพิมพ์	1,000 เล่ม
จัดพิมพ์โดย	สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคารบี) ฝั่งทิศใต้ ชั้น 6 และ 7 120 หมู่ที่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210 โทรศัพท์ 02 141 3800 โทรสาร 0 21439574 สายด่วนร้องเรียน 1377 อีเมล: help@nhrc.or.th
ข้อมูลเพิ่มเติม	www.nhrc.or.th

บทนำและความเป็นมา

“

ในสถานที่เล็ก ๆ ใกล้เคียงกันและใกล้มากจนไม่สามารถมองเห็น
ได้ในแผนที่โลก สถานที่เล็ก ๆ แห่กัน เป็นโลกของปัจเจกบุคคล
เป็นละแวกบ้านที่บุคคลอยู่อาศัยเป็นโรงเรียน หรือวิทยาลัยที่บุคคลได้
เข้าเรียน เป็นโรงงาน ไร่ นา หรือสำนักงาน ที่บุคคลทำงาน สถานที่เหล่านี้
เป็นที่ซึ่งบุตร สตรี และเด็กทุกคน ต่างมองหาความยุติธรรมที่เท่าเทียมกัน
โอกาสที่เท่าเทียมกัน ศักดิ์ศรีที่เท่าเทียมกัน โดยปราศจากการแบ่งแยก
ถ้าสิทธิเหล่านี้ไม่มีความหมายอยู่ ณ สถานที่นั้น ๆ สิทธิเหล่านี้ก็จะมี
ความหมายเพียงน้อยนิดในทุกแห่ง ถ้าพลเมืองไม่ช่วยกันยืนหยัดปกป้อง
สิทธิเหล่านี้ให้อยู่ใกล้บ้าน ก็เปล่าประโยชน์ที่จะให้เกิดความก้าวหน้าในโลก
ที่กว้างใหญ่ขึ้น”

คำกล่าวข้างต้นเป็นของ นางเอลีนอร์ รูสเวลท์ ภริยาอดีตประธานาธิบดีแฟรงคลิน ดี รูสเวลท์ของ
สหรัฐอเมริกา ที่กล่าวไว้เมื่อครั้งมีการร่างปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งต่อมาก็ประชุมสมัชชา
สหประชาชาติอันประกอบด้วย ประเทศสมาชิกทั่วโลกจำนวน 48 ประเทศ รวมถึงประเทศไทยได้มีข้อมติ
รับรองปฏิญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2491 (ค.ศ. 1948) ถือเป็นจุดเริ่มต้น
ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ลึกลับสุดลง ที่บรรดาเหล่าสมาชิกประเทศในโลกได้สร้างเอกสารประวัติศาสตร์
ร่วมกัน เพื่อมุ่งหวังให้เกิดหลักการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแก่พลเมืองทั่วโลก

ในโลกใบนี้ เราทุกคนล้วนเติบโตมาบนพื้นฐานของความแตกต่างหลากหลาย ทั้งเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม เราอาจมีแนวความคิด ความเชื่อ ฐานะ รูปลักษณ์ ร่างกายที่แตกต่างกัน สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่สิ่งที่ผิดปกติ ไม่ใช่ความน่ากลัวที่เราจะต้องแบ่งแยก กีดกัน แบ่งพรรคแบ่งพวก หากแต่เป็นธรรมชาติของความหลากหลาย ซึ่งเราทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข หากเรายึดมั่นในคุณค่าของ “สิทธิมนุษยชน” อันเป็นคุณธรรมสากล ซึ่งประกอบด้วย หลักการพื้นฐานอันมุ่งหวังให้เพื่อนมนุษย์พึงกระทำต่อกัน 4 ประการ ได้แก่

1. การเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
2. การเชื่อมั่นในความเท่าเทียมของบุคคล โดยปราศจากการแบ่งแยก
3. การศรัทธาในสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
4. การปฏิบัติต่อผู้อื่นในฐานะที่เป็นเพื่อนมนุษย์เช่นเดียวกัน

หลักการสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน 4 ประการดังกล่าว ยังถือเป็นหลักการสำคัญในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนซึ่งถือกำเนิดขึ้น เพื่อให้ทุกคนได้เรียนรู้และเข้าใจร่วมกันในหลักการสิทธิมนุษยชน จนนำไปสู่การยอมรับและเกิดเป็นวัฒนธรรมการเคารพสิทธิมนุษยชนขึ้นในที่สุด และเป็นหัวใจสำคัญยิ่งที่เราทุกคนควรจะได้ตระหนักและนำมาปรับใช้ในบริบทของตนเอง โดยเฉพาะครูบาอาจารย์ ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการก่อร่างสร้างฐานอันมั่นคงให้แก่สังคมโดยการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้และตระหนักถึงคุณค่าของสิทธิมนุษยชนผ่านการประยุกต์ใช้ในบทเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน และวิถีชีวิตประจำวัน

และเนื่องด้วยความสำคัญในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนตามหลักการสากล รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จึงได้บัญญัติให้มีองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ได้แก่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยมีหน้าที่และอำนาจสำคัญประการหนึ่งตามมาตรา 247 (5) ในการส่งเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน มีหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 27 (1) (2) และ (3) ในการส่งเสริม สนับสนุน ให้ความร่วมมือแก่บุคคล หน่วยงานของรัฐ และภาคเอกชน ในการศึกษา วิจัย เผยแพร่ความรู้และพัฒนาความเข้มแข็งด้านสิทธิมนุษยชน ส่งเสริม เผยแพร่ให้เด็ก เยาวชน รวมทั้งประชาชน

ทั่วไปตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนของแต่ละบุคคลที่ทัดเทียมกัน และการเคารพในสิทธิมนุษยชนของบุคคลอื่น ซึ่งอาจแตกต่างกันในทางวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และศาสนา

ทั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในฐานะสถาบันด้านสิทธิมนุษยชนระดับชาติตามที่กล่าวมาได้เล็งเห็นว่า การจะส่งเสริมสิทธิมนุษยชนศึกษาในห้วงอวกามยังยืนนั้น จะต้องเร่งให้เกิดแนวทางอย่างเป็นระบบในการสร้างเสริมสิทธิมนุษยชนในสถานศึกษาทั่วประเทศ โดยการร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกำกับดูแลสถานศึกษาในสังกัดกว่า 30,000 แห่ง มีบุคลากรทางการศึกษา กว่า 400,000 คน ซึ่งทำหน้าที่สนับสนุนและให้การศึกษาระดับขั้นพื้นฐานแก่เด็กนักเรียนในประเทศกว่า 7,000,000 คน ดังนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงได้จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการส่งเสริมด้านสิทธิมนุษยชนกับกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อร่วมกันพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

จากความมุ่งหมายดังกล่าว ทำให้เกิดการร่วมมือกันของภาคีเครือข่ายอันประกอบด้วย คณะทำงานด้านส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน ผู้ชำนาญการ ตลอดจนทั้งผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิมนุษยชนศึกษาในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน คณะครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ อาจารย์จากสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล และบุคลากรจาก มูลนิธิฟรีดริช เนามัน ประเทศไทย ร่วมกันดำเนินการจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษา ได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านสิทธิมนุษยชน โดยยึดโยงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษา ตอนต้นและตอนปลาย ไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย รวมถึงการปลูกฝังเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนแทรกไปในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 โดยกระบวนการจัดทำประกอบด้วยการประชุมร่วมกันเพื่อระดมความคิดเห็น การจัดทำ ตลอดจนการนำเสนอ มีการนำไปปรับปรุง แก้ไขในภายหลัง อีกทั้งยังมีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อร่างเอกสารดังกล่าว จากคณะครู อาจารย์ ทั้งในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อให้เอกสารผ่านการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและเกิดความสมบูรณ์มากที่สุด

โดยหวังว่าจะทำให้เด็กเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตและพลังที่จะขับเคลื่อนประเทศในภายภาคหน้า ได้เกิดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนอย่างมีส่วนร่วม มีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักว่าหลักการสิทธิมนุษยชน

ทั้งการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การเชื่อมั่นในความเท่าเทียมของบุคคล โดยปราศจากการแบ่งแยก การศรัทธาในสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และการปฏิบัติต่อผู้อื่นในฐานะที่เป็นเพื่อนมนุษย์เช่นเดียวกัน โดยยืนอยู่บนธรรมชาติของความแตกต่างหลากหลายนั้นแท้จริงไม่ใช่แนวคิดตะวันตกที่ไกลตัว หากแต่หลักการต่าง ๆ ที่ปรากฏในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ล้วนแต่สอดคล้องกับค่านิยมอันดีงามของสังคมไทย อาทิ ความเมตตา กรุณา ความมีน้ำใจ การแบ่งปัน ความปรองดอง เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่เราพบเจอในวิถีชีวิตประจำวันทั้งสิ้น

โดยท้ายที่สุด คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและภาคีเครือข่ายมุ่งหวังว่า คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาเล่มนี้ จะทำให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะทัศนคติด้านสิทธิมนุษยชนติดตัว สามารถบูรณาการสิทธิมนุษยชนให้เข้าไปปรากฏอยู่ในวิถีปฏิบัติประจำวันทั้งภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน นำไปปรับประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบทในครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม เพื่อนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมการเคารพสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยได้อย่างมั่นคง ยั่งยืนสืบไป

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
แนวทางการนำคู่มือการจัดการเรียนรู้สัทธิมนุษยชนศึกษาไปใช้	9
โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้	17
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสัทธิมนุษยชน	26
ชุดกิจกรรมที่ 1 สงครามโลกกับการก่อเกิดปฎิญาสากล่าวด้วยสัทธิมนุษยชน	26
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สัทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับพลเมือง	39
ชุดกิจกรรมที่ 2 ทาส: ความเป็นมากับการถูกกดขี่	39
ชุดกิจกรรมที่ 3 กฎหมายกับคนชายขอบ	45
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สัทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง	53
ชุดกิจกรรมที่ 4 เสรีภาพของสื่อ	53
ชุดกิจกรรมที่ 5 การมีส่วนร่วมทางการเมือง	63
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สัทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ	74
ชุดกิจกรรมที่ 6 แรงงานกับค่าจ้างที่เป็นธรรม	74
ชุดกิจกรรมที่ 7 การคุ้มครองผู้บริโภคและการแข่งขันที่เป็นธรรม	81

เรื่อง	หน้า
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 สิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรม	94
ชุดกิจกรรมที่ 8 ครอบครัวและการสมรส	94
ชุดกิจกรรมที่ 9 การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม	99
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 สรุปประเด็นและอภิปรายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน	108
ชุดกิจกรรมที่ 10 แนวทางการสร้างสันติภาพและสิทธิมนุษยชน	108
ตัวอย่างพฤติกรรมของนักเรียนที่มีความตระหนักในสิทธิมนุษยชน	114
ภาคผนวก	115
รายชื่อคณะผู้จัดทำ	117
รายชื่อคณะที่ปรึกษา	119

แนวทางการนำคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาไปใช้

คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 – 6) เล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางการสำหรับครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รวมทั้งครูผู้สอนทั่วไปที่ใช้มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นแกนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ชุดกิจกรรมในคู่มือการเรียนการสอนด้านสิทธิมนุษยชน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการหยิบยกประเด็นตัวอย่างที่น่าสนใจที่สอดคล้องกับสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในปัจจุบัน อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนได้รับอย่างเสมอภาคกันเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างสันติสุข มีศักดิ์ศรี มีเสรีภาพ มีเมตตาริจิต และมีความเมตตาต่อกัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ อายุ ภาษา ศาสนา สถานภาพทางกาย หรือสุขภาพ สิทธิมนุษยชนยังมีความสำคัญในแง่ของการเป็นหลักประกันของความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ สำหรับการจัดการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนนั้น จะต้องเป็นการเอื้อให้ผู้เรียน ได้พัฒนาความรู้ ทักษะคิด มุมมอง รวมถึงการพัฒนาทักษะในการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายและเคารพสิทธิของผู้อื่น จึงเป็นการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับ (About) สิทธิมนุษยชน ในบรรยากาศการเรียนรู้และกระบวนการ (Through) ที่สร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชน เช่น การที่ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นและฟังความคิดเห็นที่แตกต่างมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และนำไปสู่ (For) การใช้สิทธิและเรียกร้องสิทธิเพื่อตนเองและคนในสังคมโลกได้ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและใช้เป็นแกนในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ มีดังนี้

- ส 2.1 ม.4-6/4 ประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และเสนอแนวทางพัฒนา
- ส 2.1 ม.4-6/5 วิเคราะห์ความจำเป็นที่ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และเลือกรับ
วัฒนธรรมสากล
- ส 2.2 ม.4-6/1 วิเคราะห์และปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน
ประเทศชาติ และสังคมโลก

- ส 2.2 ม.4-6/3 ปฏิบัติตนและมีส่วนร่วมสนับสนุนให้ผู้อื่นประพฤติปฏิบัติเพื่อเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก
- ส 2.2 ม.4-6/4 ประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และเสนอแนวทางพัฒนา
- ส 3.1 ม.4-6/1 อภิปรายการกำหนดราคาและค่าจ้างที่เป็นธรรมได้อย่างถูกต้อง
- ส 4.2 ม.4-6/2 วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองเข้าสู่โลกสมัยปัจจุบัน

1. วัตถุประสงค์ของคู่มือ

1.1 เพื่อเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในบริบทต่าง ๆ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม แนวทางการนำความรู้และประสบการณ์ไปปรับใช้กับชีวิตตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม

1.2 เพื่อให้ผู้สอนและผู้ออกแบบการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนในลักษณะอื่น ๆ ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบตามระดับคุณวุฒิ การศึกษาทางเลือก และการศึกษาตามอัธยาศัยในลักษณะของกิจกรรม หรือค่ายการเรียนรู้ ที่มีเป้าหมายที่ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

2. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.1 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้

2.1.1 การจัดบรรยากาศเชิงกายภาพ ออกแบบให้มีบรรยากาศที่เคารพสิทธิ การให้ความสำคัญกับความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน การออกแบบเครื่องใช้ต่าง ๆ โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนทุกคน ลดอุปสรรคในการเรียนรู้ของผู้เรียน มีความยืดหยุ่นเพื่อให้ผู้เรียน ที่มีความแตกต่างกันสามารถทำกิจกรรมหรือเรียนรู้ได้มากที่สุด เช่น อุปกรณ์ที่เอื้อต่อผู้เรียนที่ถนัดซ้าย การทำทางลาดสำหรับผู้เรียนที่ตามบอดหรือนั่งรถเข็น รวมไปถึงการออกแบบบรรยากาศที่เอื้อต่อรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน

ที่แตกต่างกัน เช่น การจัดป้ายนิเทศ การใช้สารสนเทศที่ช่วยให้ผู้เรียนที่เรียนรู้ผ่านการอ่านหรือมองเห็น (Visual Learner) ได้ศึกษาเพิ่มเติม

2.1.2 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้เชิงจิตวิทยา ที่เป็นแบบอย่างของผู้เคารพสิทธิมนุษยชนของผู้สอน การมีปฏิสัมพันธ์ของผู้สอนกับผู้เรียน หรือระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง ได้มีโอกาสได้คิด สังเกต และลงมือปฏิบัติจากการทำงานร่วมกัน ดังนี้

2.1.2.1 ให้มีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และในกลุ่มของผู้เรียน หรือออกแบบงานกลุ่มให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือผู้อื่น ได้เปลี่ยนบทบาทการทำงานกลุ่ม

2.1.2.2 ออกแบบกิจกรรมให้หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกได้ตามความถนัดและความสามารถ

2.1.2.3 มีการสะท้อนกิจกรรมและการเรียนรู้เป็นระยะ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับกิจกรรมให้เหมาะสมมากขึ้น

2.2 บทบาทของครูผู้สอน

เพื่อให้การเรียนรู้สิทธิมนุษยชนของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ ครูผู้สอนควรมีบทบาทในการจัดการในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

2.2.1 เวลาในการดำเนินกิจกรรม ในแต่ละชุดกิจกรรมนั้นมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ซึ่งบางกิจกรรมอาจใช้เวลามากกว่ากิจกรรมอื่น อย่างไรก็ตามผู้สอนสามารถปรับกิจกรรมให้เกิดความยืดหยุ่นเหมาะสมกับเวลาที่มีในการจัดการเรียนรู้

2.2.2 จำนวนผู้เรียน ชุดกิจกรรมส่วนหนึ่งถูกออกแบบมาโดยใช้กระบวนการกลุ่ม จึงมีการกำหนดจำนวนคนในแต่ละกลุ่ม แต่หากจำนวนนักเรียนในชั้นเรียนของผู้สอนไม่เป็นไปตามชุดกิจกรรมที่กำหนดไว้ก็สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมแต่อยู่ในสัดส่วนที่ไม่เปลี่ยนไปมาก

2.2.3 สภาพแวดล้อมในชั้นเรียนสอดคล้องกับสิทธิมนุษยชน หากผู้สอนนำกิจกรรมไปเพื่อปรับเปลี่ยนให้เกิดความเหมาะสมกับบริบทชั้นเรียนควรคำนึงถึงบริบทด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และความเข้าใจที่สอดคล้องกัน

2.2.4 สื่อที่ใช้ประกอบเพื่อทำกิจกรรม ผู้สอนสามารถเปลี่ยนแปลงอุปกรณ์ หรือ สถานการณ์ตัวอย่างที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงนั้น เพื่อให้เกิดความทันสมัยของข้อมูลได้

2.2.5 การใช้ข้อเสนอแนะที่ระบุในหน่วยการเรียนรู้ ในแต่ละชุดกิจกรรมจะมีส่วน ข้อเสนอแนะเพื่อแนะนำผู้สอนหากมีความประสงค์จะนำชุดกิจกรรมนั้นไปใช้เพื่อให้เกิดความคลาดเคลื่อน ในมนต์ศน์น้อยที่สุดและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมมากที่สุด

2.2.6 การปรับกิจกรรมการเรียนรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้สอนสามารถนำไปใช้ได้ 2 รูปแบบประกอบด้วย

2.2.6.1 การนำคู่มือไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร : ผู้สอนสามารถนำ ชุดกิจกรรมทั้ง 10 ชุดกิจกรรม ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้ทั้งในส่วนของรายวิชาพื้นฐาน ที่แต่ละกิจกรรมมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และรายวิชาเพิ่มเติมหากมีผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้ของกิจกรรม

2.2.6.2 การนำคู่มือไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เสริมหลักสูตร : ผู้สอนสามารถนำ ชุดกิจกรรมดังกล่าวไปใช้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้ เช่น กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม กิจกรรมชุมนุม การประชุมระดับชั้น ตลอดจนกระบวนการจัดกิจกรรมค่ายต่าง ๆ โดยสามารถเลือกบางชุดกิจกรรมที่ สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เสริมหลักสูตร

2.3 ลักษณะของกิจกรรม

กิจกรรมการเรียนรู้ในคู่มือนี้ เป็นการออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์หรือ เชื่อมโยงประสบการณ์กับหลักสิทธิมนุษยชน เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ด้านการกระทำ เจตคติ ค่านิยม มีวัฒนธรรมแห่งการเคารพสิทธิมนุษยชน กิจกรรมที่ใช้มีลักษณะสำคัญดังนี้

2.3.1 การให้ประสบการณ์หรือเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งช่วยให้ การเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียน

2.3.2 การใช้ผู้เรียนได้คิด และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น ช่วยให้ผู้เรียนได้แง่คิดมุมมองของผู้อื่น และสร้างความรู้ของตนเอง

2.3.3 การมีโอกาสนในการสนทนา (Dialogue) ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างความเข้าใจกันผ่านการพูดคุย การฟังกันอย่างมีสติ การไม่ตัดสินโดยใช้ทัศนคติหรือความเชื่อของตนเองเป็นหลัก

2.3.4 การให้โอกาสนในการสะท้อนและสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ โดยใช้หลักการ RCA คือ การสะท้อนประสบการณ์ที่ได้รับ (Reflection: R) การเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้กับประสบการณ์เดิม (Connect: C) และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ (Apply: A)

2.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การประเมินเน้นการประเมินตามสภาพจริง ด้วยการสังเกตพฤติกรรมที่เกิดการออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ได้แก่ การแสดงความคิดเห็น การร่วมกิจกรรมกลุ่ม การลงมือทำงาน การประเมินจากชิ้นงาน ได้แก่ การบันทึกการเรียนรู้ การสร้างชิ้นงานเพื่อนำเสนอผลการเรียนรู้ นอกจากนี้เป็นการประเมินจากผู้เกี่ยวข้อง เช่น เพื่อนประเมินเพื่อน (Peer assessment) การประเมินโดยผู้ปกครอง การประเมินการเรียนรู้มี 3 ลักษณะ ดังนี้

2.4.1 การประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning) เป็นการประเมินผลรวบยอดเพื่อประเมินว่าผู้เรียนผ่านหรือบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในระดับใด

2.4.2 การประเมินเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ (Assessment for Learning) เป็นการประเมินระหว่างเรียน โดยการสังเกต ซักถาม หรือพิจารณาจากร่องรอยหลักฐาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน

2.4.3 การประเมินเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (Assessment as Learning) เป็นการให้ผู้เรียนได้ประเมินการเรียนรู้ของตนเอง ให้สามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณกับการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ของตนเองได้ โดยใช้การให้บันทึกการเรียนรู้ การทบทวน และสะท้อนบทเรียน

2.5 แนวคิดสำคัญของหน่วยการเรียนรู้และกิจกรรม

คู่มือเล่มนี้ประกอบด้วย 6 หน่วยการเรียนรู้ 10 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความหมายของสิทธิมนุษยชน ความสำคัญของสิทธิมนุษยชน และหลักการของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับนี้ จะเรียนรู้เรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนผ่าน 1 ชุดกิจกรรม ได้แก่

ชุดกิจกรรมที่ 1 สงครามโลกกับการก่อเกิดปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับพลเมือง มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับสิทธิในชีวิต สิทธิที่จะไม่ถูกรังแก ไม่ถูกทำร้ายร่างกาย สิทธิในการได้รับสัญชาติ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม และสิทธิในการเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน ซึ่งชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับนี้ จะเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับพลเมืองผ่าน 2 ชุดกิจกรรม ได้แก่

ชุดกิจกรรมที่ 2 ทาส: ความเป็นมากับการถูกกดขี่

ชุดกิจกรรมที่ 3 กฎหมายกับคนชายขอบ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในความเชื่อทางการเมือง ในการแสดงความคิดเห็น การชุมนุม การรวมตัวกันเป็นสมาคมและการดำเนินการทางการเมือง การตีพิมพ์ โฆษณาและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับนี้ จะเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองผ่าน 2 กิจกรรม ดังนี้

ชุดกิจกรรมที่ 4 เสรีภาพของสื่อ

ชุดกิจกรรมที่ 5 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ สิทธิในการทำงาน การประกอบอาชีพ สิทธิในการได้รับค่าจ้างและราคาผลผลิตอย่างเป็นธรรม สิทธิในการ ได้รับการจัดสถานที่ให้ประกอบอาชีพ สิทธิได้รับการคุ้มครองในการแข่งขันทางการค้าอย่างเป็นธรรม สิทธิในการได้รับหลักประกันการมีมาตรฐานชีวิตอย่างเพียงพอ สิทธิที่จะมีที่อยู่อาศัย และสิทธิที่จะมีอาหาร การกินอย่างเต็มอิ่ม ซึ่งชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับนี้ จะเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจผ่าน 2 กิจกรรม ดังนี้

ชุดกิจกรรมที่ 6 แรงงานกับค่าจ้างที่เป็นธรรม

ชุดกิจกรรมที่ 7 การคุ้มครองผู้บริโภคและการแข่งขันที่เป็นธรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 สิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรม มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับสิทธิได้รับประกันสุขภาพ ได้รับเงินบำเหน็จบำนาญ สิทธิในการเลือกคู่ครอง สิทธิได้รับการรักษาพยาบาล สิทธิของแม่ลูกอ่อนในการได้รับสวัสดิการ สิทธิของเด็ก สตรี และคนพิการ สิทธิไม่ถูกเลือกปฏิบัติ อันเนื่องมาจากความแตกต่างด้านความเชื่อทางการเมือง ศาสนา เชื้อชาติ อายุ เพศ และผิว สิทธิในการ ได้รับการศึกษา สิทธิในการแต่งกายตามความเชื่อหรือตามความต้องการ สิทธิในการปฏิบัติตามประเพณีและความเชื่อ สิทธิในการมีสถานที่สาธารณะพักผ่อนหย่อนใจ สิทธิในการมีศูนย์ศิลปวัฒนธรรม การบันเทิงและ กีฬา ซึ่งชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับนี้ จะเรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมผ่าน 2 กิจกรรม ดังนี้

ชุดกิจกรรมที่ 8 ครอบครัวและการสมรส

ชุดกิจกรรมที่ 9 การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 สรุปประเด็นและอภิปรายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน มีเนื้อหาสาระที่สรุปภาพรวมของสิทธิมนุษยชนในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 - 5 เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการเสริมสร้างสันติภาพและสิทธิมนุษยชน ซึ่งชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับนี้ จะเรียนรู้เพื่อสรุปประเด็นและอภิปรายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนผ่าน 1 กิจกรรม ได้แก่

ชุดกิจกรรมที่ 10 แนวทางการสร้างสันติภาพและสิทธิมนุษยชน

โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องสิทธิมนุษยชน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ที่	หน่วยการเรียนรู้	กิจกรรม	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	จุดประสงค์	แนวคิดสำคัญ (Concept)	จำนวนชั่วโมง
1	ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน	กิจกรรมที่ 1 สงครามโลกครั้งที่ 2 กับการค้ามนุษย์ กำเนิดปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน	ส.2.2 ม.4-6/1 ส.2.2 ม.4-6/4	1. นักเรียนสามารถอธิบายปัจจัยที่นำไปสู่การเกิดปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน 2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ในสงครามโลกครั้งที่ 2 สงครามโลกครั้งที่ 2 ที่สอดคล้องกับสิทธิและหน้าที่ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน	การเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ส่งผลให้เกิดความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของมนุษยชาติ นำไปสู่การก่อตั้งองค์การสหประชาชาติขึ้นในปี ค.ศ. 1945 และเกิดปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ได้รับการรับรองโดยที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1948 ภายใต้อำนาจสำคัญในการพิทักษ์ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ ความยุติธรรม และโอกาสที่เท่าเทียมโดยปราศจากการแบ่งแยก	1.5

ที่	หน่วยการเรียนรู้	กิจกรรม	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	จุดประสงค์	แนวคิดสำคัญ (Concept)	จำนวนชั่วโมง
2	ลัทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับพลเมือง	กิจกรรมที่ 2 ทาส: ความเห็นมากับการถูกกดขี่	2 ส 2.2 ม.4-6/4 ส 4.2 ม.4-6/2	1. นักเรียนสามารถเสนอแนวทางการอยู่ร่วมกันโดยปราศจากความรุนแรงและการกดขี่	ทาส เป็นกลุ่มบุคคลที่ถูกดิตรอนสิทธิในสังคมเสมือนเป็นสิ่งของหรือทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่น เป็นชนชั้นต่ำสุดที่อยู่คู่กับสังคมในยุคจารีตมาอย่างยาวนาน มีหน้าที่รับใช้ผู้อื่นโดยมิได้รับการตอบแทนจากเจ้าของและไม่มีอิสรภาพในการดำรงชีวิต มักถูกปฏิบัติ ทรมาณหรือลงโทษอย่างไร้มนุษยธรรมองค์การสหประชาชาติในฐานะองค์การระหว่างประเทศที่มีหน้าที่ส่งเสริมสันติภาพของโลก จึงกำหนดว่าการมีและกดขี่ทาสเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนสากล	1.5

ที่	หน่วยการเรียนรู้	กิจกรรม	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	จุดประสงค์	แนวคิดสำคัญ (Concept)	จำนวนชั่วโมง
		กิจกรรมที่ 3 กฎหมายกับ คนชายขอบ	ส 2.2 ม.4-6/1 ส 2.2 ม.4-6/4	1. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธระหว่งสังคมหมายว่าด้วยเรื่องสิทธิขาดและสิทธิในการทำงาน สิทธิในการผลกระทบบที่เกิดขึ้นกับกลุ่มคนไร้สัญชาติ	กลุ่มคนไร้สัญชาติ เป็นกลุ่มคนที่ไม่มีรัฐใดให้สถานะรับรองให้สัญชาติ จึงทำให้สูญเสียสิทธิด้านกฎหมายต่าง ๆ เช่น สิทธิในการศึกษา สิทธิในการทำงาน สิทธิในการเข้าถึงสวัสดิการแห่งรัฐ สำหรับในประเทศไทยจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มคนไร้สัญชาติ เช่น พระราชบัญญัติสัญชาติ พระราชบัญญัติทะเบียนราษฎร และพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว ที่ให้ความสำคัญกับคนไร้สัญชาติโดยการรองรับสิทธิต่าง ๆ เพิ่มขึ้น แต่ก็ยังมีผู้คนที่อีกจำนวนมากที่ได้รับการเลือกปฏิบัติในฐานะคนไร้สัญชาติ จึงควรมีการส่งเสริมกฎหมายที่สิทธิการมีสัญชาติขึ้น	1.0

ที่	หน่วยการเรียนรู้	กิจกรรม	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	จุดประสงค์	แนวคิดสำคัญ (Concept)	จำนวนชั่วโมง
3	ลิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการเมืองปกครอง	กิจกรรมที่ 4 เสรีภาพของสื่อ	ส 2.1 ม.4-6/3	1. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความสำคัญของสื่อที่ส่งผลกระทบต่อการสร้างองค์ความรู้และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในสังคม 2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความเหมาะสมของสื่อที่ถูกต้องเหมาะสมเมื่อต้องถูกนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณะ	การสร้างสื่อผ่านช่องทางต่างๆ ในปัจจุบันเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทากแต่ต้องคำนึงถึงสิทธิของผู้อื่นที่ผู้สร้างสื่อจะไม่ละเมิดผู้อื่นจะนำไปสู่การเกิดสื่อที่สร้างสรรคซึ่งส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ การแสดงความคิดเห็น ตลอดจนการตรวจสอบอย่างกว้างขวาง ซึ่งอาจก่อให้เกิดผู้ที่เสียประโยชน์จากเรื่องดังกล่าวนำไปสู่การควบคุมและลดทอนเสรีภาพของสื่อซึ่งจะส่งผลต่อเสรีภาพของสังคม	1.0

ที่	หน่วยการเรียนรู้	กิจกรรม	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	จุดประสงค์	แนวคิดสำคัญ (Concept)	จำนวนชั่วโมง
		กิจกรรมที่ 5 สิทธิในการมีส่วนร่วมและการแสดงความคิดเห็น	ส 2.1 ม.4-6/3	<p>1. นักเรียนสามารถอธิบายลักษณะสิทธิมนุษยชนขององค์การของการมีส่วนร่วมอย่างถูกต้อง และแต่ละเมิดสิทธิผู้อื่น</p> <p>2. นักเรียนสามารถเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องได้</p>	หลักปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติได้กล่าวไว้ว่าทุกคนมีสิทธิในการเลือกวิถีชีวิตของตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เสรีภาพในการแสดงออกและแสดงความคิดเห็น สิทธิการมีส่วนร่วมกับรัฐในการดำเนินกิจการที่เป็นประโยชน์สาธารณะ เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ เสรีภาพในการรวมกลุ่ม สิทธิในการเลือกตั้งอย่างเสรี	1.0

ที่	หน่วยการเรียนรู้	กิจกรรม	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	จุดประสงค์	แนวคิดสำคัญ (Concept)	จำนวนชั่วโมง
5	สิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรม	กิจกรรมที่ 8 กรอบกว้างและ การสมรส	ส 2.1 ม.4-6/1	1.นักเรียนสามารถประเมินคุณค่าของการมีสิทธิในการเลือกคู่ครอง 2.นักเรียนสามารถระหนักถึงสิทธิที่ผู้บริโภครองซึ่งได้รับการคุ้มครองที่มีความสำคัญจากผู้บริโภคพึงได้รับจากกฎหมายและนโยบายของรัฐ	การเข้าใจถึงสิทธิและการคุ้มครองของผู้บริโภคซึ่งได้รับตามกฎหมายจึงมีความสำคัญ	1.0
				1.นักเรียนสามารถประเมินคุณค่าของการมีสิทธิในการเลือกคู่ครอง	สิทธิในการที่จะสมรสและจะสร้างครอบครัว ต้องมีได้โดยไม่มี การจำกัดใด ๆ เนื่องจากเชื้อชาติ สัญชาติ หรือศาสนา บุคคลชอบที่จะมีสิทธิเท่าเทียมกันในเรื่องการสมรส ในระหว่างการสมรสและการขาดจากการสมรส และการสมรสนั้นจะกระทำได้ก็โดยการยินยอมอย่างเสรี และเต็มใจของคู่บ่าวสาวผู้ตั้งใจจะกระทำการสมรส ซึ่งทำให้เกิดครอบครัวซึ่งเป็นหน่วยธรรมชาติและพื้นฐานของสังคมและชอบที่จะได้รับการคุ้มครองโดยสังคมและรัฐ	1.0

ที่	หน่วยการเรียนรู้	กิจกรรม	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	จุดประสงค์	แนวคิดสำคัญ (Concept)	จำนวนชั่วโมง
6	สรุปประเด็นและอภิปรายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน	กิจกรรมที่ 10 แนวทางการสร้างสันติภาพ แ ล ะ สิ ท ธิ มนุษยชน	ส 2.2 ม.4-6/4	<p>1. นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางการแก้ไขปัญหาประเด็นทางสิทธิมนุษยชน</p> <p>2. นักเรียนสามารถเสนอแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขภายใต้หลักการของสิทธิมนุษยชน</p> <p>3. นักเรียนสามารถใช้ทักษะในการอภิปรายเพื่อนำเสนอข้อคิดเห็นของตนเอง</p>	<p>ชาวหรือประเด็นสิทธิมนุษยชนเป็นสิ่งปรากฏอยู่ในสื่อทั้งประเด็นสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับการสิทธิพลเมือง การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรม ล้วนแต่มีสาเหตุพื้นฐานจากความเชื่อในเชิงอำนาจและ ความเข้าใจในมุมมองที่ขาดความยุติธรรม แนวทางในการสร้างสันติภาพและสิทธิมนุษยชนจึงต้องขึ้นอยู่กับพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน การไม่แบ่งแยกเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และยอมรับความหลากหลายของมนุษย์</p>	1.0

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความหมาย ความสำคัญ และหลักการของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

กิจกรรมที่ 1 เรื่อง สงครามโลกครั้งที่ 2 กับการกำเนิดปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน
เวลา 1.5 ชั่วโมง

แนวคิดสำคัญ

การเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ส่งผลให้เกิดความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของมนุษยชาติ นำไปสู่การก่อตั้งองค์การสหประชาชาติขึ้นในปี ค.ศ.1945 และเกิดปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ได้รับการรับรองโดยที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ.1948 ภายใต้หลักการสำคัญในการพิทักษ์ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรม และโอกาสที่เท่าเทียม โดยปราศจากการแบ่งแยก

ปฏิญญาสากลว่าสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 1 มนุษย์ทั้งหลายเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในเกียรติศักดิ์และสิทธิ ต่างมีเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยเจตนารมณ์แห่งการดรภาพ

ข้อ 2 (1) ทุกคนย่อมมีสิทธิและอิสรภาพบรรดาที่กำหนดไว้ในปฏิญญานี้ โดยปราศจากความแตกต่างไม่ว่าชนิดใด ๆ ดังเช่น เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา การคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น เผ่าพันธุ์แห่งชาติ หรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่น ๆ

(2) อนึ่งจะไม่มีใครมีความแตกต่างใด ๆ ตามมูลฐานแห่งสถานะทางการเมือง ทางการศึกษา หรือทางการระหว่างประเทศของประเทศหรือดินแดนของบุคคลสังกัด ไม่ว่าดินแดนนี้เป็นเอกราช อยู่ในความพิทักษ์ไม่ได้ปกครองตนเอง หรืออยู่ภายใต้การจำกัดอธิปไตยใด ๆ ทั้งสิ้น

ข้อ 3 คนทุกคนมีสิทธิในการดำรงชีวิตเสรีภาพ และความมั่นคงแห่งตัวตน

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

ส 2.2 ม.4-6/1 วิเคราะห์และปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก

ส.2.2 ม.4-6/4 ประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และเสนอแนวทางพัฒนา

จุดประสงค์ ผู้เรียนสามารถ

1. อธิบายปัจจัยที่นำไปสู่การเกิดปฏิกุณาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนจากเหตุการณ์ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่สอดคล้องกับสิทธิและหน้าที่ตามปฏิกุณาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนได้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ชั้นนำเข้าสู่กิจกรรม (10 นาที)

1. ผู้สอนตั้งคำถามกับผู้เรียนก่อนรับชมคลิปวิดีโอว่า “ผู้เรียนคิดว่าจากเรื่องราวเหตุการณ์ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ปรากฏในคลิปวิดีโอเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างไร”
2. ผู้เรียนร่วมกันรับชมคลิปวิดีโอส่วนหนึ่งของรายการพื้นที่ชีวิต ตอนชีวิต ความตาย ในค่าย Auschwitz ที่ถ่ายทอดเรื่องราวการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิวในเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2
3. เมื่อผู้เรียนรับชมคลิปวิดีโอจบแล้ว ผู้สอนสุ่มผู้เรียน 3 คนตอบคำถามในข้อที่ 1 และให้เพื่อนผู้เรียนในชั้นเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือต่อยอดประเด็นจากคำตอบของเพื่อน จากนั้นผู้สอนจึงสรุปประเด็นที่ได้จากความคิดเห็นของผู้เรียน และอธิบายเชื่อมโยงภาพเหตุการณ์ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ไปสู่ความเป็นมาของความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อร่างปฏิกุณาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จบลง เพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่กิจกรรม

ขันกึจกรรรม (70 นาทึ)

1. ผู้เรเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 6 กลุ่ม (Home group) และให้แต่ละกลุ่มมารับรูปภาพเหตุการณ์ในสงครามโลกครั้งที่ 2 กลุ่มละ 1 ชุด แต่ละชุดที่มีจำนวนภาพครบบตามจำนวนสมาชิกกลุ่ม (ภาพทั้งหมดมี 6 ชุดจาก 3 เหตุการณ์ มี 2 กลุ่มที่จะได้เหตุการณ์เดียวกันในภาพที่แตกต่างกัน)
2. ผู้สอนให้ผู้เรเรียนในกลุ่มช่วยกันสืบค้นที่มาของภาพเหตุการณ์ที่แต่ละกลุ่มได้รับด้วยโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบ Smart Phone โดยผู้เรเรียนจะต้องช่วยกันตอบคำถาม ดังนี้
  - 2.1 ภาพดังกล่าวเป็นภาพเกี่ยวกับเหตุการณ์ใด เกิดอะไรขึ้นในเหตุการณ์นั้น
  - 2.2 เหตุการณ์ดังกล่าวเกี่ยวข้องกับบุคคลกลุ่มใดบ้าง
  - 2.3 ฝ่ายใดเป็นฝ่ายผู้กระทำและฝ่ายผู้ถูกกระทำ
  - 2.4 ฝ่ายผู้กระทำมีสาเหตุหรือแรงจูงใจในการกระทำนั้นอย่างไร
  - 2.5 ผู้เรเรียนรู้สึกอย่างไรกับภาพเหตุการณ์นี้
3. ผู้สอนให้ผู้เรเรียนในแต่ละกลุ่มจับคู่กัน ให้แต่ละคู่ับเลข 1,2,3 ไปจนครบทุกคู่ในกลุ่ม และให้ผู้เรเรียนคู่ที่ับเลขเดียวกันในแต่ละกลุ่มมาเข้ากลุ่มใหม่ (Share group) จากนั้นให้ผู้เรเรียนในแต่ละคู่แสดงภาพที่ได้รับในกลุ่ม Home group และอธิบายคำตอบในข้อ 2.1 – 2.5 ให้เพื่อนใน Share group ฟังจนครบทุกรูป
4. ผู้เรเรียนกลับมารวมกลุ่ม Home group เดิมและช่วยกันประมวลเรื่องราวจากภาพต่าง ๆ ที่ได้รับฟังในกลุ่ม Share group เพื่อช่วยกันออกแบบผังก้างปลาแสดงสาเหตุของเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ส่งผลให้เกิดปฏิกฤษญาสากลว่าด้วยสัทธิธิมุขยชนลงบนกระดาษฟลิปชาร์ตส่วนบน (แบ่งครึ่งกระดาษเป็นสองส่วน)
5. ผู้สอนให้ผู้เรเรียนสืบค้นสัทธิและหน้าที่ตามปฏิกฤษญาสากลว่าด้วยสัทธิธิมุขยชนทั้งหมด 30 ข้อ และช่วยกันพิจารณาว่า ภาพที่แต่ละกลุ่มได้รับสอดคล้องสัมพันธ์กับสัทธิและหน้าที่ตามปฏิกฤษญาฯ ข้อใดบ้าง

อย่างไร จากนั้นให้แต่ละกลุ่มตีรูปภาพเหตุการณ์ที่ได้รับ 1 รูปลงกลางกระดาษฟลิปชาร์ตส่วนล่าง และเขียนสิทธิและหน้าที่ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่สัมพันธ์กับภาพเหตุการณ์โดยโยงออกมาจากภาพ

6. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนกลุ่มละ 5 นาที โดยในสมาชิกกลุ่มให้ช่วยกันอธิบายปัจจัยที่นำไปสู่การเกิดปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนจากเหตุการณ์ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ตามภาพของแต่ละกลุ่มที่ได้รับ และบอกสิทธิและหน้าที่ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่สอดคล้องกับภาพเหตุการณ์ พร้อมทั้งอธิบายความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกัน

ขั้นสรุปกิจกรรม (10 นาที)

ผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกันอภิปรายประเด็นที่ว่า “ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเป็นจุดเริ่มต้นของสันติภาพและการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยปราศจากซึ่งการแบ่งแยกใด ๆ”

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. คลิปวิดีโอรายการพื้นที่ชีวิต ตอนชีวิต ความตาย ในค่าย Auschwitz นาทีที่ 0.40 – 5.20
2. แหล่งข้อมูลสืบค้นออนไลน์เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ชื่อผู้แต่ง : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ชื่อเรื่อง : ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ที่มาของข้อมูล : เว็บไซต์ <http://library.nhrc.or.th/ulib/document/Fulltext/F03988.pdf>

3. ภาพเหตุการณ์ในสงครามโลกครั้งที่ 2 จำนวน 6 ชุด
4. กระดาษฟลิปชาร์ต ปากกาหมึกคละสี

ตัวอย่าง ภาพเหตุการณ์ในสงครามโลกครั้งที่ 2 จำนวน 6 ชุด

ตัวอย่างภาพ		เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง
1. 	2. 	ค่ายกักกัน Auschwitz ในเยอรมนี กับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิว โดยกองทัพนาซี
3. 	4. 	แรงงานเชลยศึกฝ่ายสัมพันธมิตร กับการสร้างทางรถไฟสายมรณะ ข้ามแม่น้ำแคว
5. 	6. 	หน่วย 731 เพื่อวิจัยและพัฒนา อาวุธชีวภาพของกองทัพจักรวรรดิญี่ปุ่น

ที่มาของภาพ

- ภาพที่ 1 ABC NEWS. (2016). Elie Wiesel in Buchenwald concentration camp. (ออนไลน์). สืบค้นจาก <https://www.abc.net.au/news/2016-07-10/elie-wiesel-in-buchenwald-concentration-camp/7583328>
- ภาพที่ 2 Adi Bloom. (2015) 'Adolf Hitler killed 100,000 Jews': new study reveals pupils' lack of Holocaust knowledge. (ออนไลน์). สืบค้นจาก <https://www.tes.com/news/adolf-hitler-killed-100000-jews-new-study-reveals-pupils-lack-holocaust-knowledge>
- ภาพที่ 3 - 4 PakPrak. (2556). 1 ศพ ต่อ 1 ไม้มอนที่รอรถไฟ...เป็นไปได้???. (ออนไลน์) สืบค้นจาก <http://oknation.nationtv.tv/mblog/entry.php?id=860002>
- ภาพที่ 5 - 6 Corner of Knowledge. (2017). Unit 731: The Japanese Secret. (ออนไลน์) สืบค้นจาก <http://cornerofknowledge.com/unit-731-the-japanese-secret/>

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. ผู้เรียนอธิบายปัจจัยที่นำไปสู่การเกิดปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนจากเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 ได้	การทำผังก้างปลา อธิบายสาเหตุและการนำเสนอหน้าชั้นเรียน	แบบประเมินผังก้างปลา	ดี : อธิบายปัจจัยที่นำไปสู่การเกิดปฏิญญาฯ ได้ถูกต้องทั้งหมด และอธิบายเหตุผลได้ชัดเจนสัมพันธ์กัน พอใช้ : อธิบายปัจจัยที่นำไปสู่การเกิดปฏิญญาฯ ได้ถูกต้องบางส่วน และอธิบายเหตุผลได้ชัดเจนสัมพันธ์กันส่วนใหญ่ ปรับปรุง : อธิบายปัจจัยที่นำไปสู่การเกิดปฏิญญาฯ ไม่ถูกต้อง และอธิบายเหตุผลไม่ชัดเจนและ/หรือไม่สัมพันธ์กัน
2. ผู้เรียนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่สอดคล้องกับสิทธิและหน้าที่ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน	การนำเสนอภาพเหตุการณ์และอธิบายสิทธิและหน้าที่ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่สัมพันธ์กับเหตุการณ์	แบบประเมินการนำเสนอความสัมพันธ์	ดี : อธิบายสิทธิและหน้าที่ตามปฏิญญาฯ ได้สอดคล้องกับเหตุการณ์ทั้งหมด และอธิบายเหตุผลแสดงความสัมพันธ์ที่ชัดเจน พอใช้ : อธิบายสิทธิและหน้าที่ตามปฏิญญาฯ ได้สอดคล้องกับเหตุการณ์บางส่วน และอธิบายเหตุผลแสดงความสัมพันธ์ที่ชัดเจน ปรับปรุง : อธิบายสาเหตุที่นำไปสู่การเกิดปฏิญญาฯ ไม่ถูกต้อง และอธิบายเหตุผลไม่ชัดเจนและ/หรือไม่สัมพันธ์กัน

ข้อเสนอแนะ

1. การแบ่งกลุ่ม ผู้สอนควรบอกแนวทางการแบ่งกลุ่มหลังจากชี้แจงขั้นตอนการทำกิจกรรมทั้งหมดแล้ว เพื่อให้ผู้เรียนตั้งใจฟังขั้นตอนทั้งหมดก่อน มิฉะนั้นผู้เรียนจะให้ความสนใจกับการเข้ากลุ่มกับเพื่อนโดยที่ไม่ตั้งใจฟังผู้สอนชี้แจงขั้นตอนการทำกิจกรรม
2. หากผู้เรียนในชั้นเรียนส่วนใหญ่ไม่มีโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบ Smart Phone ผู้สอนอาจจะทำใบความรู้ของแต่ละเหตุการณ์โดยสังเขปแทนได้
3. ผู้สอนควรให้ผู้เรียนพยายามสืบค้นหาชื่อเหตุการณ์ที่สัมพันธ์กับภาพก่อน แต่หากเวลาผ่านไประยะหนึ่งแล้ว พบว่า ผู้เรียนไม่สามารถสืบค้นหาได้ ผู้สอนอาจจะชี้แนะหรือบอกใบ้ เช่น แต่ละภาพเกี่ยวข้องกับ สถานที่ 3 แห่ง ได้แก่ Auschwitz, Harbin และแม่น้ำแคว
4. กิจกรรมในกลุ่ม Share group จากมีผู้เรียน 6 คู่อธิบายตอบคำถามจากภาพเหตุการณ์ 6 ภาพ แต่จะเกี่ยวข้องเพียง 3 เหตุการณ์ หมายความว่า ในหนึ่งเหตุการณ์จะมีภาพเกี่ยวข้อง 2 ภาพ ดังนั้นหากมีคู่ผู้เรียนอธิบายตอบคำถามเหตุการณ์ที่เหมือนกันไปแล้ว ก็ให้ผู้เรียนอีกคู่ช่วยกันอธิบายเพิ่มเติมจากคู่ผู้เรียนก่อนหน้านี้นี้

อภิธานศัพท์

1. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights: UDHR) คือ การประกาศเจตนารมณ์ในการร่วมมือระหว่างประเทศที่มีความสำคัญในการวางกรอบเบื้องต้นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และเป็นเอกสารหลักด้านสิทธิมนุษยชนฉบับแรก ซึ่งที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติให้การรับรองตามข้อมติที่ 217 A (III) เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1948 โดยประเทศไทยออกเสียงสนับสนุน
2. การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (genocide) คือ การกระทำความอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำลายกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มเชื้อชาติ กลุ่มชนในชาติ หรือกลุ่มชนทางศาสนาทั้งกลุ่มหรือส่วนใหญ่ เป็นต้นว่า ฆ่าสมาชิกของกลุ่ม กระทำให้สมาชิกของกลุ่มถึงแก่พิกลพิการอย่างหนักทางกายภาพหรือจิตภาวะ กระทำ

โดยไตร่ตรองหรือโดยคาดการณ์ไว้แล้วเพื่อให้เกิดแก่หรือนำพามาสู่สมาชิกของกลุ่มซึ่งทุกขเวทนาในสภาพความเป็นอยู่ กระทำโดยมาตรการใด ๆ เพื่อกันมิให้มีการถือกำเนิดของทารกภายในกลุ่ม หรือใช้กำลังนำพาผู้เยาว์ในกลุ่มไปยังอีกกลุ่มหนึ่ง

ความรู้สำหรับครู

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เป็นมาตรฐานร่วมกันแห่งความสำเร็จสำหรับบรรดาประชากรและประชาชาติทั้งหลาย เพื่อจุดหมายปลายทางที่ว่า เอกชนทุกคนและองค์การสังคมทุกองค์การ โดยการรำลึกถึงปฏิญญานี้เป็นเนืองนิจ จะบากบั่นพยายามด้วยการสอนและศึกษา ในอันที่ส่งเสริมการเคารพสิทธิและอิสรภาพเหล่านี้ และด้วยมาตรการอันก้าวหน้าทั้งในและระหว่างประเทศ ในอันที่จะส่งเสริมการเคารพสิทธิและอิสรภาพเหล่านี้ และด้วยมาตรการอันก้าวหน้าทั้งในและระหว่างประเทศ ในอันที่จะให้มีการยอมรับนับถือ และการปฏิบัติตามโดยสากลและอย่างเป็นผลจริงจัง ทั้งในบรรดาประชาชนของรัฐสมาชิกด้วยตนเอง และในบรรดาประชาชนของดินแดนที่อยู่ใต้อำนาจของรัฐนั้น ๆ

ข้อ 1 มนุษย์ทั้งหลายเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในเกียรติศักดิ์และสิทธิ ต่างมีเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยเจตนารมณ์แห่งภราดรภาพ

ข้อ 2 (1) ทุกคนย่อมมีสิทธิและอิสรภาพบรรดาที่กำหนดไว้ในปฏิญญานี้ โดยปราศจากความแตกต่างไม่ว่าชนิดใด ๆ ดังเช่น เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา การคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น เผ่าพันธุ์แห่งชาติ หรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่น ๆ

(2) อนึ่งจะไม่มี ความแตกต่างใด ๆ ตามมูลฐานแห่งสถานะทางการเมือง ทางการศึกษา หรือทางการระหว่างประเทศของประเทศหรือดินแดนของบุคคลสังกัด ไม่ว่าดินแดนนี้เป็นเอกราช อยู่ในความพิทักษ์ไม่ได้ปกครองตนเอง หรืออยู่ภายใต้การจำกัดอธิปไตยใด ๆ ทั้งสิ้น

ข้อ 3 คนทุกคนมีสิทธิในการดำรงชีวิตเสรีภาพ และความมั่นคงแห่งตัวตน

ข้อ 4 บุคคลใด ๆ จะถูกยึดเป็นทาส หรือต้องภาระความจำยอมไม่ได้ ความเป็นทาส และการค้าทาส เป็นห้ามขาดทุกรูป

ข้อ 5 บุคคลใด ๆ จะถูกทรมาน หรือได้รับผลปฏิบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้ายผิดมนุษยธรรมหรือต่ำช้าไม่ได้

ข้อ 6 ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับนับถือว่าเป็นบุคคลตามกฎหมายทุกแห่งทุกหน

ข้อ 7 ทุกคนเสมอกันตามกฎหมายและมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายเท่าเทียมกันโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ อันเป็นการล่วงละเมิดปฎิญญา และจากการยุยงให้เลือกปฏิบัติดังกล่าว

ข้อ 8 ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับบำนาญอันเป็นผลจริงจังกจากศาลที่มีอำนาจแห่งชาติต่อการกระทำอันละเมิดสิทธิหลักมูล ซึ่งตนได้รับตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

ข้อ 9 บุคคลใดจะถูกจับกุม กักขัง หรือเนรเทศไปต่างถิ่นโดยพลการไม่ได้

ข้อ 10 ทุกคนมีสิทธิโดยเสมอภาคเต็มที่ในอันที่จะได้รับการพิจารณาที่เป็นธรรมและเปิดเผยจากศาลที่อิสระและเที่ยงธรรมในการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของตนและการกระทำผิดอาชญาใด ๆ ที่ตนถูกกล่าวหา

ข้อ 11 (1) ทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่าทำผิดทางอาชญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ ได้ว่ามีผิดตามกฎหมายในการพิจารณาเปิดเผย ซึ่งตนได้รับหลักประกันบรรดาที่จำเป็นสำหรับการต่อสู้คดี

(2) จะถือบุคคลใด ๆ ว่ามีความผิดทางอาญาเนื่องด้วยการกระทำหรือละเว้นใด ๆ อันมิได้จัดเป็นความผิดทางอาชญาตามกฎหมายแห่งชาติหรือกฎหมายระหว่างประเทศในขณะที่ได้กระทำการนั้นขึ้นไม่ได้ และจะลงโทษอันหนักกว่าที่ใช้อยู่ในขณะที่ได้กระทำความผิดทางอาญานั้นไม่ได้

ข้อ 12 บุคคลใด ๆ จะถูกแทรกสอดโดยพลการในความเป็นอยู่ส่วนตัวในครอบครัว ในเคหสถาน หรือในการสื่อสาร หรือจะถูกกลบหลู่ในเกียรติยศและชื่อเสียงไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายต่อการแทรกสอด หรือการลบลู่ดังกล่าวนี้

ข้อ 13 (1) ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งการเคลื่อนไหวและสถานที่อยู่ภายในเขตของแต่ละรัฐ
(2) ทุกคนมีสิทธิที่จะออกจากประเทศใด ๆ ไป รวมทั้งประเทศของตนเองด้วย และที่จะกลับยังประเทศตน

ข้อ 14 (1) ทุกคนมีสิทธิที่จะแสวงหา และที่จะได้อาศัยพำนักในประเทศอื่นเพื่อลี้ภัยจากการประหัตประหาร

(2) จะอ้างสิทธินี้ไม่ได้ ในกรณีที่มีการดำเนินคดีสืบเนื่องอย่างแท้จริงมาจากความผิดที่ไม่ใช่ทางการเมือง หรือจากการกระทำอันขัดต่อวัตถุประสงค์และหลักการของสหประชาชาติ

ข้อ 15 (1) ทุกคนมีสิทธิในการถือสัญชาติหนึ่ง

(2) บุคคลใด ๆ จะถูกตัดสัญชาติของตนโดยพลการ หรือถูกปฏิเสธสิทธิที่จะเปลี่ยนสัญชาติไม่ได้

ข้อ 16 (1) ชายและหญิงที่มีอายุเต็มบริบูรณ์ มีสิทธิที่จะทำการสมรส และจะก่อตั้งครอบครัวโดยปราศจากการจำกัดใด ๆ อันเนื่องมาจากเชื้อชาติ สัญชาติหรือ ศาสนา ต่างมีสิทธิเท่าเทียมกันในเรื่อง การสมรส ระหว่างการสมรสและการขาดจากสมรส

(2) การสมรสจะกระทำกันก็แต่ด้วยความยินยอมโดยอิสระและเต็มที่ของผู้ที่เจตนาจะเป็นคู่สมรส

(3) ครอบครัวเป็นหน่วยธรรมชาติ และหลักมูลของสังคมและมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากสังคมและรัฐ

ข้อ 17 (1) ทุกคนมีสิทธิที่จะเป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยลำพังตนเองเช่นเดียวกับโดยร่วมกับผู้อื่น

(2) บุคคลใด ๆ ที่จะถูกริบทรัพย์สินโดยพลการไม่ได้

ข้อ 18 ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งความคิดมโนธรรมและศาสนาสิทธินี้รวมถึงอิสรภาพในการที่จะประกาศ ศาสนา หรือความเชื่อของตน โดยการสอน การปฏิบัติสักการบูชาและการประกอบพิธีกรรม ไม่ว่าจะโดยลำพังตนเองหรือประชาคมร่วมกับผู้อื่น และเป็นการสาธารณะหรือส่วนบุคคล

ข้อ 19 ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งความเห็นและการแสดงออกสิทธินี้รวมถึงอิสรภาพในการที่จะถือเอาความคิดโดยปราศจากความแทรกสอดและที่จะแสวงหา รับและแจกจ่ายข่าวสารและความคิดเห็นไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ และโดยไม่คำนึงถึงเขตแดน

ข้อ 20 (1) ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งการร่วมประชุมและการตั้งสมาคมโดยสันติ

(2) บุคคลใด ๆ จะถูกบังคับให้สังกัดสมาคมใดสมาคมหนึ่งไม่ได้

ข้อ 21 (1) ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในรัฐบาลของประเทศตน จะเป็นโดยตรงหรือโดยการผ่านทางผู้แทนซึ่งได้เลือกตั้งโดยอิสระ

(2) บุคคลมีสิทธิที่เข้าถึงบริการสาธารณะในประเทศของตนโดยเสมอภาค

(3) เจตจำนงของประชาชนจะต้องเป็นมูลฐานแห่งอำนาจของรัฐบาล เจตจำนงนี้จะต้องแสดงออกทางการเลือกตั้งตามกำหนดเวลา และอย่างแท้จริง ซึ่งอาศัยการออกเสียงกันอย่างทั่วไปและเสมอภาค และการลงคะแนนลับ หรือวิธีการลงคะแนนโดยอิสระอย่างอื่นทำนองเดียวกัน

ข้อ 22 ทุกคนในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม มีสิทธิในทางมั่นคงของสังคม และมีสิทธิในการบรรลุถึงซึ่งสิทธิทางเศรษฐกิจ ทางสังคม และทางวัฒนธรรม อันจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเกียรติศักดิ์ของตน และการพัฒนาบุคลิกภาพของตนอย่างอิสระ ทั้งนี้ โดยความเพียรพยายามแห่งชาติและความร่วมมือระหว่างประเทศ และตามระบอบการและทรัพยากรของแต่ละรัฐ

ข้อ 23 (1) ทุกคนมีสิทธิในการทำงาน ในการเลือกงานโดยอิสระในเงื่อนไขอันยุติธรรม และเป็นประโยชน์แห่งการงาน และการคุ้มครองแห่งการว่างงาน

(2) ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับเงินค่าจ้างเท่าเทียมกันสำหรับงานเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ

(3) ทุกคนที่ทำงานมีสิทธิที่จะได้รับค่าจ้างที่ยุติธรรมและเป็นประโยชน์ ที่จะให้ประกันแก่ตนเองและครอบครัวแห่งตน ซึ่งความเป็นอยู่อันคู่ควรแก่เกียรติศักดิ์ของมนุษย์ และถ้าจำเป็นก็จะต้องได้รับวิถีทางคุ้มครองทางสังคมอื่น ๆ เพิ่มเติมด้วย

(4) ทุกคนมีสิทธิที่จะจัดตั้ง และที่จะเข้าร่วมสหพันธกรรมกรเพื่อความคุ้มครองแห่งประโยชน์ของตน

ข้อ 24 ทุกคนมีสิทธิในการพักผ่อนและเวลาว่าง รวมทั้งจำกัดเวลาการทำงานตามสมควร และวันหยุดงานเป็นครั้งคราวโดยได้รับเงินจ้าง

ข้อ 25 (1) ทุกคนมีสิทธิในมาตรฐานการครองชีพอันเพียงพอสำหรับสุขภาพและความเป็นอยู่ดีของตนและครอบครัว รวมทั้งอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และการดูแลรักษาทางการแพทย์และบริการสังคมที่จำเป็น และมีสิทธิในความมั่นคงในยามว่างงาน เจ็บป่วยพิการ เป็นหม้าย วยชรา หรือขาดอาชีพอื่นในพฤติการณ์ที่นอกเหนืออำนาจของตน

(2) มารดาและเด็กมีสิทธิที่จะรับการดูแลรักษาและช่วยเหลือเป็นพิเศษ เด็กที่พึ่งพิงไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกสมรส จะต้องได้รับการคุ้มครองทางสังคมเช่นเดียวกัน

ข้อ 26 (1) ทุกคนมีสิทธิในการศึกษา การศึกษาจะต้องให้เปล่าอย่างน้อยในชั้นประถมศึกษาและการศึกษาขั้นหลักรวม การประถมศึกษาจะต้องเป็นการบังคับ การศึกษาทางเทคนิคและวิชาชีพ จะต้องเป็นอันเปิดโดยทั่วไป และการศึกษาขั้นสูงสุดขึ้นไป จะต้องเป็นอันเปิดสำหรับทุกคน เข้าได้ถึงโดยเสมอภาคตามมูลฐานแห่งคุณวุฒิ

(2) การศึกษาจะได้จัดไปในทางพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์อย่างเต็มที่และยังความเคารพต่อสิทธิมนุษยชน และอิสราภาพหลักมูลให้มั่นคงแข็งแรง จะต้องส่งเสริมความเข้าใจ ชันติธรรม และมิตรภาพแห่งบรรดาประชาชาติ กลุ่มเชื้อชาติ หรือศาสนา และจะต้องส่งเสริมกิจกรรมของสหประชาชาติ เพื่ออารังไว้ซึ่งสันติภาพ

(3) บิดามารดา มีสิทธิเบื้องต้นที่จะเลือกชนิดของการศึกษาอันจะให้แก่บุตรหลานของตน

ข้อ 27 (1) ทุกคนมีสิทธิที่เข้าร่วมในชีวิตทางวัฒนธรรมของประชาชนโดยอิสระ ที่จะบันเทิงใจในศิลปะและที่มีส่วนในความรุดหน้า และคุณประโยชน์ทางวิทยาศาสตร์

(2) ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองผลประโยชน์ทางศิลปกรรมและทางวัตถุ อันเป็นผลจากการประดิษฐ์กรรมใด ๆ ทางวิทยาศาสตร์ วรรณกรรมและทางศิลปกรรม ซึ่งตนเป็นผู้สร้าง

ข้อ 28 ทุกคนมีสิทธิในระเบียบทางสังคมและระหว่างประเทศ ซึ่งจะเป็นทางให้สำเร็จผลเต็มที่ตามสิทธิและอิสรภาพดังกล่าวที่กำหนดไว้ในปฏิญญานี้

ข้อ 29 (1) ทุกคนมีหน้าที่ต่อประชาคม ด้วยการพัฒนาต่อบุคลิกภาพของตนโดยอิสรภาพเต็มที่ จะกระทำได้อีกแค่ประชาคมเท่านั้น

(2) ในการใช้สิทธิและอิสรภาพแห่งตน ทุกคนตกอยู่ในบังคับของข้อจำกัด เพียงเท่าที่ได้กำหนดลงโดยกฎหมายเท่านั้น เพื่อประโยชน์ที่ได้มาซึ่งการนับถือ และเคารพสิทธิและอิสรภาพของผู้อื่น ตามสมควรและที่จะเผชิญกับความเรียกร้องต้องการอันเที่ยงธรรมของศีลธรรม ความสงบเรียบร้อยของประชาชน และสวัสดิการทั่วไปในสังคมประชาธิปไตย

(3) สิทธิและอิสรภาพเหล่านี้ จะใช้ขัดต่อวัตถุประสงค์และหลักการของสหประชาชาติ ไม่ได้ว่าในกรณีใด ๆ

ข้อ 30 ไม่มีบทใด ในปฏิญญานี้ที่จะอนุমানว่าให้สิทธิใด ๆ แก่รัฐ หมู่คน หรือบุคคล ในอันที่จะดำเนินกิจกรรมใด ๆ หรือปฏิบัติการใด ๆ อันมุ่งต่อการทำลายสิทธิและอิสรภาพ ดังกำหนดไว้ ณ ที่นี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับพลเมือง

กิจกรรมที่ 2 เรื่อง ทาส : ความเป็นมาและการถูกกดขี่ เวลา 1.5 ชั่วโมง

แนวคิดสำคัญ

ทาส หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ถูกลิดรอนสิทธิในสังคมเสมือนเป็นสิ่งของหรือทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่น ทาสถือเป็นชนชั้นต่ำสุดที่อยู่คู่กับสังคมในยุคจารีตมาอย่างยาวนาน มีหน้าที่รับใช้ผู้อื่นโดยมิได้รับการตอบแทนจากเจ้าของและไม่มีอิสรภาพในการดำรงชีวิต มักถูกปฏิบัติ ทรมาณ หรือลงโทษอย่างไร้มนุษยธรรม องค์การสหประชาชาติในฐานะองค์กรระหว่างประเทศที่มีหน้าที่ส่งเสริมสันติภาพของโลก จึงกำหนดว่ากรรมมีและกดขี่ทาสเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนสากล

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง

- ข้อ 3 คนทุกคนมีสิทธิในการดำรงชีวิตเสรีภาพ และความมั่นคงแห่งตัวตน
- ข้อ 4 บุคคลใด ๆ จะถูกยึดเป็นทาส หรือต้องภาวะความจำยอมไม่ได้ ความเป็นทาส และการค้าทาส เป็นห้ามขาดทุกรูปแบบ
- ข้อ 5 บุคคลใด ๆ จะถูกทรมาน หรือได้รับผลปฏิบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้ายผิดมนุษยธรรม หรือต่ำช้าไม่ได้

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

- ส.2.1 ม.4-6/4 ประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และเสนอแนวทางพัฒนา
- ส.4.2 ม.4-6/2 วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองเข้าสู่โลกสมัยปัจจุบัน

จุดประสงค์

ผู้เรียนสามารถเสนอแนวทางการอยู่ร่วมกันโดยปราศจากความรุนแรงและการกดขี่ได้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ชั้นนำเข้าสู่กิจกรรม (10 นาที)

1. ผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกันให้นิยามของคำว่า “ทาส” โดยผู้สอนสรุปนิยามที่ผู้เรียนเสนอให้เป็นคำสำคัญบนกระดาน
2. ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ว่า คำสำคัญที่แสดงความเป็นทาสบนกระดานเป็นการลดทอนสิทธิความเป็นมนุษย์อย่างไร
3. ผู้สอนแสดงข้อความในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนข้อที่ 3 ถึง 5 แล้วอธิบายเชื่อมโยงคำตอบของผู้เรียนในขั้นที่ 2 เพื่อนำเข้าสู่กิจกรรม

ขั้นกิจกรรม (70 นาที)

1. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 6 กลุ่มและช่วยกันสืบค้นข้อมูลภายในเวลา 10 นาทีตามหัวเรื่องและประเด็นดังนี้

กลุ่มที่	หัวเรื่อง	ประเด็นค้นคว้า
1 และ 2	ชนชั้นทาสในสังคมไทย	- ประเภทและ/หรือลักษณะสำคัญ
3 และ 4	วรรณะศูทรในสังคมอินเดีย	- วิถีชีวิตของทาส
5 และ 6	การค้าทาสฝิ่นดำในสังคมอเมริกัน	- การได้รับการปฏิบัติจากเจ้าของ - แนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคมโดยปราศจากความรุนแรงและการกดขี่

2. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มออกแบบภาพการ์ตูน 10 ช่องเพื่อถ่ายทอดวิถีชีวิตและการได้รับการปฏิบัติ โดยให้ออกแบบ 5 ช่องด้านซ้ายนำเสนอเรื่องราวของสังคมทาสในยุคจารีต กลุ่มละ 15 นาทีและนำเสนอ กลุ่มละ 3 นาที

3. ผู้สอนนำการอภิปรายให้ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ประเด็นดังต่อไปนี้

3.1 จุดร่วมของทาสในสังคมไทย อินเดีย และอเมริกันที่เหมือนกัน

3.2 ภาพการ์ตูนในแต่ละกลุ่มสะท้อนภาพการค้ำมนุษย์ การถูกกดขี่ การได้รับการปฏิบัติ และวิธีการลงโทษหรือทรมานออกมาอย่างไรบ้าง

3.3 มูลเหตุสำคัญที่สังคมไทยยกเลิกระบบทาส สังคมอินเดียผ่านคลายระบบวรรณะ และ สังคมอเมริกันออกกฎหมายยกเลิกการมีและค้าทาส

4. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มออกแบบภาพการ์ตูน 5 ช่องด้านขวาที่เหลืออยู่ โดยนำเสนอเรื่องราวของ ชนชั้นแรงงานในสังคมปัจจุบันที่มีการยกเลิกทาสไปแล้ว โดยให้สะท้อนถึงแนวทางในการปฏิบัติตนที่ ปราศจากความรุนแรงและการกดขี่เปรียบเทียบกับภาพการ์ตูน 5 ช่องด้านซ้ายเกี่ยวกับสังคมทาส ในยุคจารีต กลุ่มละ 15 นาทีและนำเสนอกลุ่มละ 3 นาที

5. ผู้เรียนร่วมกันสรุปแนวทางการอยู่ร่วมกันโดยปราศจากความรุนแรงและการกดขี่ที่เหมาะสม กับบริบทสังคมของไทย อินเดีย และอเมริกัน และวิเคราะห์ว่าแนวทางในแต่ละสังคมมีความแตกต่างกัน อย่างไรบ้าง แนวทางที่เหมาะสมในแต่ละสังคมนั้นส่งเสริมการอยู่ร่วมกันโดยปราศจากความรุนแรงและการกดขี่ได้เท่าเทียมกันหรือไม่

ขั้นสรุปกิจกรรม (10 นาที)

ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับ 2 ประเด็น ดังนี้

1. เหตุผลของการเลิกมีทาสในสังคมไทยและอเมริกัน และการผ่อนคลายนวัตกรรมในระบบ วรรณะของอินเดีย

2. ความจำเป็นในการคุ้มครองสิทธิความเป็นมนุษย์ เพื่อมิให้เกิดการค้ามนุษย์และการลงโทษหรือทารุณอย่างไร้มนุษยชน: กรณีทาส

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. แหล่งข้อมูลสืบค้นออนไลน์เกี่ยวข้องกับชนชั้นทาสในสังคมไทย วรรณคดีในสังคมอินเดีย และการค้าทาสผิดำในสังคมอเมริกัน
2. ละครภาพยนตร์ ปากกาหมึกโคลงสี

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ผู้เรียนเสนอแนวทางการอยู่ร่วมกันโดยปราศจากความรุนแรงและการกดขี่ได้	การออกแบบภาพการ์ตูนนำเสนอเรื่องราวของสังคมไทยและแรงงาน	แบบประเมินภาพการ์ตูน	<p>ดี : เสนอแนวทางการอยู่ร่วมกันโดยปราศจากความรุนแรงและการกดขี่ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของสังคม</p> <p>พอใช้ : เสนอแนวทางการอยู่ร่วมกันโดยปราศจากความรุนแรงและการกดขี่ที่เหมาะสมแต่ยังไม่สอดคล้องกับบริบทของสังคม</p> <p>ปรับปรุง : เสนอแนวทางการอยู่ร่วมกันโดยปราศจากความรุนแรงและการกดขี่ที่ไม่เหมาะสม</p>

ข้อเสนอแนะ

1. การแบ่งกลุ่ม ผู้สอนควรบอกแนวทางการแบ่งกลุ่มหลังจากชี้แจงขั้นตอนการทำกิจกรรมทั้งหมดแล้ว เพื่อให้ผู้เรียนตั้งใจฟังขั้นตอนทั้งหมดก่อน มิฉะนั้นผู้เรียนจะให้ความสนใจกับการเข้ากลุ่มกับเพื่อน โดยที่ไม่ตั้งใจฟังผู้สอนชี้แจงขั้นตอนการทำกิจกรรม
2. หากผู้เรียนในชั้นเรียนส่วนใหญ่ไม่มีโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบ Smart Phone ผู้สอนอาจจะทำใบความรู้ของแต่ละเหตุการณ์โดยสังเขปแทนได้

อภิธานศัพท์

1. **ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights: UDHR)** คือ การประกาศเจตนารมณ์ในการร่วมมือระหว่างประเทศที่มีความสำคัญในการวางกรอบเบื้องต้นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และเป็นเอกสารหลักด้านสิทธิมนุษยชนฉบับแรก ซึ่งที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติให้การรับรองตามข้อมติที่ 217 A (III) เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1948 โดยประเทศไทยออกเสียงสนับสนุน

2. ประเภทของทาสในสังคมไทย

- 2.1 ทาสในเรือนเบี้ย คือ ลูกของทาสที่เกิดจากบิดา – มารดาที่เป็นทาส
- 2.2 ทาสสินไถ่ คือ โพรที่ขายตัวเองเป็นทาสด้วยความยากจน
- 2.3 ทาสเชลย คือ ทาสที่ได้จากการรบในศึกต่าง ๆ (มีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย)
- 2.4 ทาสท่านให้ คือ ทาสที่ยกให้แก่กันได้
- 2.5 ทาสมรดก คือ ทาสที่สืบทอดเป็นมรดก
- 2.6 ทาสที่ช่วยไ้จากทัณฑ์โทษ คือ ทาสที่มีผู้ไถ่จากโทษอาญา
- 2.7 ทาสที่เลี้ยงไว้ในยามข้าวยากหมากแพง คือ ทาสที่เป็นในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ

การมีสถานภาพเป็นทาสนั้น ส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับการขาดแคลนทรัพย์สิน เงินทอง จึงต้องขายตัวลงเป็นทาส หรือไม่ ก็ขายบุตรหรือภรรยาลงเป็นทาส หรือไม่ก็ตกเป็นเชลยจากการพ่ายแพ้สงคราม ทาสไม่มีสิทธิในแรงงานและชีวิตของตนเองมากนัก ทาสต้องทำงานให้กับนายเงินของตนเท่านั้น

3. **ศูทร** คือ กลุ่มบุคคลในวรรณะต่ำที่สุดในสังคมฮินดูจากทั้งหมด 4 วรรณะ อันได้แก่ กษัตริย์ พราหมณ์ แพทย์ ศูทร เป็นชนผิวดำหรือดราวิเดียน มีหน้าที่เป็นผู้รับใช้ให้บุคคลวรรณะอื่นที่สูงกว่า คล้ายทาส ในปัจจุบันในทางปฏิบัติ คนในกลุ่มนี้ ได้แก่ กรรมกร แรงงาน ทาส รวมถึงเกษตรกร ศูทรอาจจะรับจ้างทำงานได้หลายประเภท เช่น อาจรับจ้างซักผ้า รับจ้างทำงานสวน หรือการเกษตรกรรม รับจ้างเลี้ยงสัตว์แต่เจ้าของต้องคอยดูแล เพราะน้ำนมโคหรืออาหารของชาวฮินดูทั่วไปนั้นหากศูทรแตะต้องแล้วน้ำนมโคหรืออาหารนั้นจะเป็นสิ่งอัปมงคลที่ผู้มีวรรณะสูงกว่าจะไม่ยอมแตะต้องเลย โดยบุคคลในวรรณะนี้จะไม่สามารถประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ตรงกับวรรณะตัวเองได้

4. **การค้าทาสผิวดำ** คือ การที่ผู้ปกครองของแอฟริกาจับทาสมาขายให้ชาวอเมริกันแลกกับปืนและสินค้าอื่น ๆ เพื่อนำทาสไปใช้แรงงานในไร่ขนาดใหญ่ในดินแดนอเมริกาช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 16 – 17 กลายเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาการเหยียดสีผิวและเชื้อชาติในสังคมอเมริกัน

ความรู้สำหรับครู

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ข้อ 3 คนทุกคนมีสิทธิในการดำรงชีวิตเสรีภาพ และความมั่นคงแห่งตัวตน

ข้อ 4 บุคคลใด ๆ จะถูกยึดเป็นทาส หรือต้องภาวะความจำยอมไม่ได้ ความเป็นทาส และการค้าทาส เป็นห้ามขาดทุกรูป

ข้อ 5 บุคคลใด ๆ จะถูกทรมาน หรือได้รับผลปฏิบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้ายผิดมนุษยธรรมหรือต่ำช้าไม่ได้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับพลเมือง

กิจกรรมที่ 3 เรื่อง กฎหมายกับคนชายขอบ

เวลา 1 ชั่วโมง

แนวคิดสำคัญ

คนชายขอบ เป็นกลุ่มที่สังคมส่วนใหญ่มักไม่ได้ให้ความสนใจ โอกาส หรือสิทธิมากนัก เพราะถือว่าเป็นผู้ที่อยู่รอบนอกของสังคม ดังนั้น รัฐหรือคนในสังคมสามารถกดความเป็นคน โดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ เช่น ในรูปแบบของนโยบาย ซึ่งดูเหมือนว่ากระบวนการนี้เองทำให้เกิดความชอบธรรมในการปฏิบัติงานของรัฐ จึงทำให้กลุ่มนี้ขาดอำนาจการต่อรอง ขาดการศึกษา ขาดเครื่องมือที่เข้าถึงอำนาจ และถูกกีดกันออกจากระบบการต่อรองอำนาจและการจัดสรรทรัพยากร เช่น ชนกลุ่มน้อย ผู้อพยพ ประชากรที่อยู่อาศัยอยู่ในสลัม ชาวนา ชาวไร่ในชนบท โสเภณี แรงงานไร้ทักษะฝีมือ แรงงานข้ามชาติ ฯลฯ จึงควรร่วมกันพัฒนาและหาแนวทางแก้ไขจากกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ปฏิกฎาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง

- ข้อ 6 ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับนับถือว่าเป็นบุคคลตามกฎหมายทุกแห่งหน
- ข้อ 7 ทุกคนเสมอกันตามกฎหมายและมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ อันเป็นการล่วงละเมิดปฏิกฎา และจากการยุ้งให้เกิดการเลือกปฏิบัติดังกล่าว
- ข้อ 9 บุคคลใดจะถูกจับกุม กักขัง หรือเนรเทศไปต่างถิ่นโดยพลการไม่ได้
- ข้อ 13 (1) ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งการเคลื่อนไหวและสถานที่อยู่ภายในเขตของแต่ละรัฐ
- (2) ทุกคนมีสิทธิที่จะออกจากประเทศใด ๆ ไป รวมทั้งประเทศของตนเองด้วย และที่จะกลับยังประเทศตน
- ข้อ 14 (1) ทุกคนมีสิทธิที่จะแสวงหา และที่จะได้อาศัยพำนักในประเทศอื่นเพื่อลี้ภัยจากการประหัตประหาร

(2) จะอ้างสิทธินี้ไม่ได้ ในกรณีที่มีการดำเนินคดีสืบเนื่องอย่างแท้จริงมาจากความผิดที่ไม่ใช่ทางการเมือง หรือจากการกระทำอันขัดต่อวัตถุประสงค์และหลักการของสหประชาชาติ

ข้อ 15 (1) ทุกคนมีสิทธิในการถือสัญชาติหนึ่ง

(2) บุคคลใด ๆ จะถูกตัดสัญชาติของตนโดยพลการ หรือถูกปฏิเสธสิทธิที่จะเปลี่ยนสัญชาติไม่ได้

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

ส.2.2 ม.4-6/1 วิเคราะห์และปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก

ส.2.2 ม.4-6/4 ประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และเสนอแนวทางการพัฒนา

จุดประสงค์

ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับคนชายขอบได้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ชั้นนำเข้าสู่กิจกรรม (5 นาที)

1. ผู้สอนให้ผู้เรียนชมภาพเกี่ยวกับคนชายขอบ ซึ่งเป็นกลุ่มที่สังคมส่วนใหญ่มักไม่ได้ให้ความสนใจ โอกาส หรือสิทธิมากนัก จำนวน 4 ภาพ ได้แก่ ภาพผู้อพยพ ภาพคนในสลัม ภาพชนกลุ่มน้อย ภาพแรงงานต่างด้าว ดึงใบกิจกรรมที่ 3.1

2. ผู้สอนสนทนากับผู้เรียนเกี่ยวกับคนชายขอบจากภาพแต่ละภาพว่าผู้เรียนพบลักษณะที่เหมือนกันอย่างไรบ้าง

แนวคำตอบ : แต่ละภาพล้วนมีสาเหตุจากการที่รัฐได้กดความเป็นคนของพวกเขาลงด้วยนโยบายของรัฐเอง จึงทำให้พวกเขาเป็นกลุ่มที่สังคมส่วนใหญ่มักไม่ได้ให้ความสนใจ โอกาส หรือสิทธิมากนัก จึงเรียกว่า “คนชายขอบ”

3. ผู้สอนสนทนาต่อเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันของคนชายขอบในไทย ว่าในปัจจุบันนี้ยังมีคนชายขอบที่พบได้ในประเทศไทย เช่น ชนกลุ่มน้อย ผู้อพยพ ประชากรที่อยู่อาศัยอยู่ในสลัม ชาวนา ชาวไร่ ในชนบท โสเภณี แรงงานไร้ทักษะฝีมือ แรงงานข้ามชาติ ฯลฯ เพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่บทเรียน

ขั้นกิจกรรม (45 นาที)

1. ผู้สอนแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็น 4 กลุ่ม โดยละผู้เรียนเก่ง-กลาง-อ่อน กลุ่มละเท่า ๆ กัน เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ถึงประเด็นเรื่องคนชายขอบที่กำหนดให้ ดังนี้

กลุ่ม 1 ประเด็นผู้อพยพ

กลุ่ม 2 ประเด็นคนในสลัม

กลุ่ม 3 ประเด็นชนกลุ่มน้อย

กลุ่ม 4 ประเด็นแรงงานต่างด้าว

2. ผู้เรียนเลือกประเด็น กลุ่มละ 1 ประเด็น เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนั้น ๆ โดยสืบค้นจากอินเทอร์เน็ตหรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ เพิ่มเติม

กลุ่ม 1 ประเด็นผู้อพยพ : ศึกษาเพิ่มเติมจากกฎหมายว่าด้วยผู้ลี้ภัย

กลุ่ม 2 ประเด็นคนในสลัม : ศึกษาเพิ่มเติมจากสาเหตุและผลที่เกิดขึ้น จากนั้นเชื่อมโยงกฎหมายจากผลของปัญหานั้น เช่น สาเหตุคือคนส่วนใหญ่ในสลัมเป็นผู้มีรายได้น้อย ทำให้ครอบครัวต้องหาเงินด้วยวิธีผิดกฎหมายโดยการค้ายาเสพติด จึงมีความเกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์สาเหตุและผลของผู้เรียน) เป็นต้น

กลุ่ม 3 ประเด็นชนกลุ่มน้อย : ศึกษาเพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติสัญชาติ ในประเด็นการขอ / เปลี่ยนเป็นสัญชาติไทย

กลุ่ม 4 ประเด็นแรงงานต่างด้าว : ศึกษาเพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว
ในประเด็นการเข้ามาทำงานของคนต่างด้าว

3. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ และเขียนตอบลงในใบกิจกรรมที่ 3.2 “กฎหมายกับคนชายขอบ” ข้อ 1-3
4. ผู้เรียนนำเสนอผลการวิเคราะห์หน้าชั้นเรียน กลุ่มละไม่เกิน 5-10 นาที

ขั้นสรุปกิจกรรม (10 นาที)

1. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสนทนาถึงสาเหตุและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนชายขอบข้างต้นว่าได้รับรองสิทธิต่าง ๆ เพียงพอหรือไม่ในฐานะมนุษย์ที่พึงจะได้รับ จากนั้นร่วมกันเสนอแนะแนวทางการแก้ไข (ลงในใบกิจกรรมในใบกิจกรรมที่ 3.2 “กฎหมายกับคนชายขอบ” ข้อ 4)
2. ผู้สอนสุ่มตัวแทนแต่ละกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนถึงแนวทางการแก้ไข
3. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปถึงกฎหมายข้างต้นว่ายังไม่ได้รับการรับรองสิทธิต่าง ๆ ของคนชายขอบเท่าที่ควร จึงควรมีการส่งเสริมกฎหมายเหล่านี้มากขึ้น เพราะมนุษย์ทุกคนเกิดมาเท่าเทียมกัน มีสิทธิในการมีได้รับความคุ้มครองจากรัฐอย่างเท่าเทียมกัน
4. ผู้สอนและผู้เรียนพูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับกฎหมายข้างต้นที่มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบกิจกรรมที่ 3.1 ภาพเกี่ยวกับคนชายขอบ
2. ใบกิจกรรมที่ 3.2 “กฎหมายกับคนชายขอบ”

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ผู้เรียนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับคนชายขอบได้	<ul style="list-style-type: none"> - การตอบคำถามในชั้นเรียน - การตอบคำถามในใบกิจกรรม - การนำเสนอหน้าชั้นเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - ใบรายชื่อ - ใบกิจกรรม “กฎหมายกับคนชายขอบ” - ใบสังเกตการนำเสนอหน้าชั้นเรียน 	<p>ดี : ผู้เรียนตอบคำถามได้มากกว่าร้อยละ 80</p> <p>พอใช้ : ผู้เรียนตอบคำถามได้ระหว่างร้อยละ 50 – 79</p> <p>ปรับปรุง : ผู้เรียนตอบคำถามได้น้อยกว่าร้อยละ 50</p>

ข้อเสนอแนะ

การจัดการเรื่องเวลาในการนำเสนอ ควรอยู่ในเวลาที่กำหนด

อภิธานศัพท์

คนชายขอบ (marginalized group of people) เป็นกลุ่มคนที่ขาดอำนาจการต่อรองขาดการศึกษา ขาดเครื่องมือที่เข้าถึงอำนาจ และถูกกีดกันออกจากระบบการต่อรองอำนาจ และการจัดสรรทรัพยากร ลักษณะของกลุ่มประชากรชายขอบอาจจะแตกต่างจากประชากรส่วนใหญ่ของสังคมในแง่ของชาติพันธุ์ ศาสนา อุดมการณ์ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจและชนชั้นทางสังคม ฯลฯ ตัวอย่างของประชากรชายขอบ ได้แก่ ชนกลุ่มน้อย ผู้อพยพ ประชากรที่อยู่อาศัยอยู่ในสลัม ชวนา ชาวไร่ในชนบท โสเภณี แรงงานไร้ทักษะฝีมือ แรงงานข้ามชาติ ฯลฯ

ความรู้สำหรับครู

คุณค่าความเป็นมนุษย์ คุณค่าของคน ซึ่งมนุษย์ทุกคนมีเท่ากันไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติชนชาติ เพศ ผิวดิน ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม วงศ์ตระกูล สถานะสูงส่ง ต่ำต้อย ฯลฯ ซึ่งมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนเราทุกด้าน ตั้งแต่ชีวิตทางสังคม ชุมชน ครอบครัว การคบค้าสมาคม การประกอบอาชีพ การศึกษา การเรียนรู้ ไปจนถึงชีวิตทางการเมือง รัฐและสังคมจะต้องเคารพ โดยไม่เหยียดหยามกีดกัน ช่มเหง รังแก หรือปฏิบัติต่อมนุษย์ด้วยกันเหมือนไม้ไผ่มนุษย์หรือปฏิบัติต่อมนุษย์เหมือนสัตว์หรือสิ่งของไม่ได้ มนุษย์ทุกคนล้วนมีคุณค่า ทุกคนที่เกิดมาล้วนมีคุณค่าในฐานะที่มีชีวิต มีร่างกาย เลือดเนื้อ ความรู้สึก และจิตวิญญาณ

การนำศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มาเป็นหลักการนำในการดำรงชีวิตเราก็จะปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยไม่คิดว่าตนเองมีเชื้อชาติหรือสัญชาติเหนือกว่าผู้อื่นโดยไม่คิดว่าตนเองมีเชื้อชาติหรือสัญชาติเหนือกว่าผู้อื่นการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จะทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนลดการทำร้าย การฆ่ากัน การใช้ความรุนแรง การวิสามัญฆาตกรรมได้มาก ปัจจุบันแม้ความคิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จะแพร่หลายไปทุกหนทุกแห่ง แต่ในทุกสังคมยังมีการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างกว้างขวาง เช่น ประเด็นปัญหาเรื่องคนชายขอบดังกิจกรรม จึงต้องร่วมมือกันแก้ปัญหาจากทุกภาคส่วน

นอกจากจะแก้ไขด้วยเรื่องทางกฎหมายแล้ว สิ่งสำคัญมากที่ทำให้ปัญหาของคนชายขอบไม่ได้รับการคลี่คลาย คือ ทักษะคติ ไม่ว่าจะเป็้นทัศนคติของภาครัฐหรือแม้แต่ภาคเอกชนก็ตามที่มองอย่างเหมารวมว่าคนชายขอบเป็นพวกที่อพยพมาจากต่างประเทศ หรือเพียงเพราะว่าเป็นส่วนเกินของสังคม ทำให้ปัญหายังดำรงอยู่ จึงจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนอย่างจริงจัง เพื่อปรับทัศนคติและสร้างความเข้าใจต่อคนชายขอบมากขึ้นต่อไป

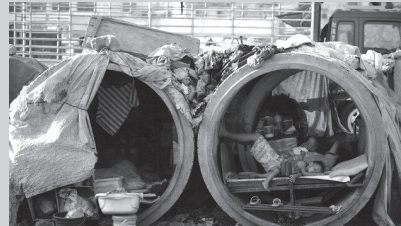
ใบกิจกรรมที่ 3.1 ภาพเกี่ยวกับคนชายขอบ

1.1 ภาพผู้อพยพ

ที่มา : Amnesty. (2559). กลุ่มโรฮิงญาในประเทศไทย
เขียนจดหมายถึงองชานซูจี(ออนไลน์).สืบค้นจาก[https://
www.amnesty.or.th/latest/blog/23/](https://www.amnesty.or.th/latest/blog/23/)

1.2 ภาพคนในสลัม

ที่มา Tong. (2560). นี่แหละบ้าน!! คนจนยากไร้ อาศัยอยู่ใน
ท่อ สลัมคอนกรีต กินนอนในท่อเล็กๆข้างถนน หดหู่มาก!!!
(ออนไลน์). สืบค้นจาก [http://socialnews.teenee.com/
penkhao/13947.html](http://socialnews.teenee.com/penkhao/13947.html)

1.3 ภาพชนกลุ่มน้อย

ที่มา : selfaccess10.ชนกลุ่มน้อย.(ออนไลน์).สืบค้นจาก
[http://119.46.166.126/self_all/selfaccess10/m4/
social4_1/lesson3/more3-1/item3_5.php](http://119.46.166.126/self_all/selfaccess10/m4/social4_1/lesson3/more3-1/item3_5.php)

1.4 ภาพแรงงานต่างด้าว

ที่มา : NN1234. (2015). ฟังความเท็จ..เรื่องแรงงานต่างด้าว
หนีกลับประเทศ. (ออนไลน์). สืบค้นจาก [http://oknation.
nationtv.tv/blog/nn1234/2014/06/17/](http://oknation.nationtv.tv/blog/nn1234/2014/06/17/)

ใบกิจกรรมที่ 3.2 “กฎหมายกับคนชายขอบ”

1) สาเหตุ/ผลของประเด็นปัญหาที่พบ

---

2) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

---

3) ตัวอย่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ข้างต้น

---

4) จากประเด็นข้างต้น ผู้เรียนมีแนวทางการแก้ไขเพื่อรับรองสิทธิของคนชายขอบอย่างไรบ้าง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สัทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง

กิจกรรมที่ 4 เรื่อง เสรีภาพของสื่อ

เวลา 1.6 ชั่วโมง

แนวคิดสำคัญ

การสร้างสื่อผ่านช่องทางต่าง ๆ ในปัจจุบันเป็นไปได้ง่ายและรวดเร็วหากแต่ต้องคำนึงถึงสิทธิของผู้อื่นที่ผู้สร้างสื่อจะไม่ไปละเมิดผู้อื่นจะนำไปสู่การเกิดสื่อที่สร้างสรรค์ซึ่งส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ การแสดงความคิดเห็น ตลอดจนการตรวจสอบอย่างกว้างขวาง ซึ่งอาจก่อให้เกิดผู้ที่เสียประโยชน์จากเรื่องดังกล่าว นำไปสู่การควบคุมและลดทอนเสรีภาพของสื่อซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคม

ปฏิกญาสาทว่าด้วยสัทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 19 บุคคลมีสิทธิในเสรีภาพแห่งความเห็นและการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะยึดมั่นในความเห็นปราศจากการสอดแทรกและที่แสวงหารับตลอดจนแจ้งข่าว รวมทั้งความคิดเห็นผ่านสื่อใด ๆ และโดยมิต้องคำนึงถึงเขตแดน

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

ส 2.2 ม.4-6/3 ปฏิบัติตนและมีส่วนสนับสนุนให้ผู้อื่นประพฤติปฏิบัติเพื่อเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

จุดประสงค์

1. ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความสำคัญของสื่อที่ส่งผลต่อการสร้างองค์ความรู้และเปลี่ยนแปลงในสังคมได้

2. ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความเหมาะสมของสื่อที่ถูกสร้างขึ้นเมื่อต้องถูกนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้
3. ผู้เรียนสามารถตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างสื่อที่ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม (15 นาที)

1. ผู้สอนเตรียมการ์ดคำที่เกี่ยวข้องกับสื่อหรือแอปพลิเคชันที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารจำนวน 20 คำ ตามใบกิจกรรมที่ 4.1 ประกอบด้วย

1. Line	2. Messenger	3. Twitter	4. WhatsApp
5. Google	6. Instagram	7. Facebook	8. YouTube
9. โทรทัศน์	10. วิทย์	11. หนังสือพิมพ์	12. นิตยสาร
13. หนังสือ	14. ป้ายประกาศ	15. โทรศัพท์บ้าน	16. E-mail
17. จดหมาย	18. CD/DVD	19. ภาพถ่าย	20. เพลงเจอร์

2. ผู้สอนให้ผู้เรียนจับคู่กันแล้วออกมาสุ่มจับการ์ดคำคู่ละ 1 ใบ พร้อมให้ค้นหาข้อมูลว่า การ์ดคำที่คู่ตนเองได้ไปนั้นคืออะไร มีวิธีการใช้อย่างไร และมีข้อดีข้อเสียอย่างไร โดยผู้สอนให้เวลาประมาณ 5 นาที

3. ผู้สอนถามผู้เรียนว่า “จากคำที่ผู้เรียนได้ไป หากผู้เรียนคิดว่าคำใดเป็นสื่อประเภทออนไลน์ให้ไปรวมกลุ่มกันทางซ้ายมือของห้อง และหากผู้เรียนคิดว่าคำใดเป็นสื่อประเภทออฟไลน์ให้ไปรวมกลุ่มกันทางขวามือของห้อง”

4. ผู้สอนสุ่มผู้เรียนฝ่ายละ 2 คู่เพื่อสอบถามความคิดเห็นว่าเพราะเหตุใดผู้เรียนผู้เรียนจึงคิดว่าคำดังกล่าวเป็นสื่อออนไลน์หรือออฟไลน์ และสื่อออนไลน์หรือออฟไลน์นั้นมีข้อดีข้อเสียอย่างไร จากนั้นผู้สอนอธิบายเสริมในประเด็นที่ไม่ครบถ้วน

5. ผู้สอนถามผู้เรียนว่า “จากคำที่ผู้เรียนได้ไป หากผู้เรียนคิดว่าคำใดเป็นสื่อระหว่างบุคคลให้ไปรวมกลุ่มกันทางซ้ายมือของห้อง และหากผู้เรียนคิดว่าคำใดเป็นสื่อสารมวลชนให้ไปรวมกลุ่มกันทางขวามือของห้อง”

6. ผู้สอนสุ่มผู้เรียนฝ่ายละ 2 คู่เพื่อสอบถามความคิดเห็นว่าเพราะเหตุใดผู้เรียนผู้เรียนจึงคิดว่าคำดังกล่าวเป็นสื่อออนไลน์หรือออฟไลน์ และสื่อออนไลน์หรือออฟไลน์นั้นมีข้อดีข้อเสียอย่างไร จากนั้นผู้สอนอธิบายเสริมในประเด็นที่ไม่ครบถ้วน

7. ผู้สอนเชื่อมโยงความรู้ให้ผู้เรียนเห็นว่าสื่อนั้นมีหลายประเภท มีข้อดีข้อเสียที่แตกต่างกัน และการนำสื่อไปใช้ในปัจจุบันมีความซับซ้อนและหลากหลายจนอาจนำไปสู่การตีความและความต้องการที่คลาดเคลื่อน

ขั้นกิจกรรม (75 นาที)

1. ผู้สอนให้ผู้เรียนจับกลุ่มกลุ่มละประมาณ 4-5 คนโดยเมื่อจับกลุ่มเสร็จแล้วให้ตัวแทนกลุ่มออกมารับสถานการณ์จากผู้สอนตามใบกิจกรรมที่ 4.2 ซึ่งจะมี 2 กลุ่มที่ได้สถานการณ์เดียวกัน โดยสถานการณ์ที่ผู้สอนเตรียมให้มติดังต่อไปนี้

- 1.1 รณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติกภายในโรงเรียน
- 1.2 ไม่พึงพอใจนโยบายของผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีต่อผู้เรียน
- 1.3 แสดงความคิดเห็นหลังจากอ่านข่าวที่มีการเหยียดเพศที่สาม
- 1.4 ตำหนิแฟนเก่าที่นอกใจตนเองจนทำให้ต้องเลิก
- 1.5 ตำหนิการทำงานของรัฐบาล

2. ผู้สอนอธิบายกิจกรรมโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 เมื่อผู้เรียนได้สถานการณ์แล้วให้ผู้เรียนคิด/สร้างสื่อที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ดังกล่าว โดยไม่กำหนดวิธีการหรือประเภทของสื่อ (เช่น รูปภาพ เสียง ข้อความ การแสดง เป็นต้น)

2.2 ผู้เรียนต้องนำเสนอสิ่งที่ตนเองคิด พร้อมอธิบายเพิ่มเติมว่าสิ่งที่ตนเองคิดมานั้นจะถูกนำเสนอในช่องทางใดจึงจะเป็นไปตามเป้าหมายและตรงกับกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด (เช่น ป้ายประกาศ สื่อออนไลน์ การแสดง เป็นต้น)

2.3 เมื่อผู้เรียนสร้างสื่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้กลุ่มที่ได้หัวข้อเดียวกันมานำเสนอ ให้เพื่อนฟัง หากกลุ่มไหนทำให้เพื่อนในชั้นเรียนฟังพอใจและคิดว่าสามารถทำให้เป็นไปตามสถานการณ์ได้มากกว่าจะได้รับคะแนนพิเศษเพิ่มเติม

2.4 ผู้สอนแจกอุปกรณ์ที่จำเป็นให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มหากมีความต้องการใช้ คือ กระดาษฟลิปชาร์ตและปากกา โดยเวลาในการคิดและสร้างสื่อชิ้นนั้นให้เวลาประมาณ 20 นาที

3. ผู้สอนให้ผู้เรียนที่ได้รับสถานการณ์เดียวกันออกมาแสดงตนนำเสนอชื่อของตัวเองพร้อมบอกว่าสื่อดังกล่าวจะใช้นำเสนอผ่านช่องทางใด กลุ่มละ 2 นาที จากนั้นให้เพื่อนในชั้นเรียนลงความเห็นว่าคุณชื่อของกลุ่มใดเป็นไปตามเป้าหมายตามสถานการณ์มากกว่ากัน ทำเช่นนี้จนครบทั้ง 5 สถานการณ์

4. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายว่าในสังคมนั้นเราสามารถที่จะผลิตสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อวัตถุประสงค์ใดบ้าง หรือเป็นไปตามสถานการณ์ได้หรือไม่ และเราควรคำนึงถึงปัจจัยใดบ้างเมื่อเราต้องการผลิตสื่อใด ๆ ขึ้นมา

5. ผู้สอนแบ่งห้องเรียนออกเป็น 3 ส่วน โดยทางฝั่งซ้ายของห้องเรียนเป็นส่วนสำหรับคิดว่าสื่อชิ้นนั้นเหมาะสมตรงกลางของห้องเรียนเป็นส่วนสำหรับคิดว่าไม่แน่ใจว่าสื่อชิ้นนั้นเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม และทางฝั่งขวาของห้องเรียนเป็นส่วนสำหรับคิดว่าสื่อชิ้นนั้นไม่เหมาะสม

6. ผู้สอนนำสื่อที่ชนะจากการลงความเห็นของผู้เรียนในชั้นเรียนแต่ละสถานการณ์มาให้ผู้เรียนในห้องดูทีละสื่อแล้วให้ผู้เรียนลงความเห็นว่าคุณชื่อดังกล่าวหากทำออกไปในสังคมด้านนอกจริงจะมีความเหมาะสมไม่เหมาะสม หรือไม่แน่ใจ โดยผู้เรียนมีความคิดเห็นอย่างไรให้เดินไปส่วนต่าง ๆ ของห้องที่ได้แบ่งไว้แล้วและนั่งลง

7. ผู้สอนสุ่มผู้เรียนแต่ละฝ่ายฝ่ายละ 2 - 3 คนแสดงความคิดเห็นว่าเพราะเหตุใดจึงคิดว่าสื่อดังกล่าวมีความเหมาะสม ไม่เหมาะสม หรือไม่แน่ใจ ทำเช่นนี้จนครบทุกสื่อ

ขั้นสรุปกิจกรรม (10 นาที)

1. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายถึงประเด็นที่ต้องคำนึงถึงเมื่อตนเองต้องเป็นผู้สร้างสื่อ
2. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายถึงความสำคัญของการมีอยู่ของสื่อที่มีความหลากหลาย และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นหากเกิดละเมิดสิทธิผู้อื่นด้วยสื่อ

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบกิจกรรมที่ 4.1 บัตรคำเกี่ยวข้องกับสื่อหรือแอปพลิเคชันที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารจำนวน 20 คำ
2. ใบกิจกรรมที่ 4.2 สถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนใช้สร้างสื่อ
3. อุปกรณ์ที่เชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลและแนวทางการสร้างสื่อ
4. กระดาษฟลิปชาร์ตและปากกาหมึกสำหรับผู้เรียน 10 กลุ่ม

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. ผู้เรียนวิเคราะห์ความสำคัญของสื่อที่ส่งผลกระทบต่อ การสร้างองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนแปลงในสังคมได้	สังเกต	แบบสังเกต	<p>ดี : วิเคราะห์ความสำคัญของสื่อที่ส่งผลกระทบต่อ การสร้างองค์ความรู้และเปลี่ยนแปลงในสังคม</p> <p>พอใช้ : วิเคราะห์ความสำคัญของสื่อได้เพียง ในมุมของความรู้แต่ไม่สามารถเชื่อมโยงต่อการ เปลี่ยนแปลงในสังคมได้</p> <p>ปรับปรุง : ไม่สามารถวิเคราะห์ความสำคัญ ของสื่อได้</p>

จุดประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
2. ผู้เรียนวิเคราะห์ความเหมาะสมของสื่อที่ถูกสร้างขึ้นเมื่อต้องถูกนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณะได้	แบบทดสอบ	แบบทดสอบ	<p>ดี : วิเคราะห์ความเหมาะสมของสื่อที่ถูกสร้างขึ้นเมื่อต้องถูกนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณะ และสามารถอธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อความเหมาะสมของสื่อได้</p> <p>พอใช้ : อธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อความเหมาะสมของสื่อได้แต่ไม่สามารถวิเคราะห์ความเหมาะสมของสื่อที่ถูกสร้างขึ้นเมื่อต้องถูกนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณะได้</p> <p>ปรับปรุง : ไม่สามารถวิเคราะห์ความเหมาะสมของสื่อที่ถูกสร้างขึ้นเมื่อต้องถูกนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณะและไม่สามารถอธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อความเหมาะสมของสื่อได้</p>
3. ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างสื่อที่ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น	สังเกต	แบบสังเกต	<p>ดี : ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างสื่อที่ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นได้</p> <p>พอใช้ : รู้และเข้าใจถึงความสำคัญของการสร้างสื่อได้</p> <p>ปรับปรุง : ไม่สามารถตระหนัก รู้ และเข้าใจถึงความสำคัญของการสร้างสื่อที่ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นได้</p>

ข้อเสนอแนะ

1. หากจำนวนผู้เรียนมีน้อยกว่า 40 คนสามารถลดจำนวนคำในขั้นนำ และจำนวนสมาชิกในกลุ่มนั้นสามารถยืดหยุ่นได้แต่ให้จำนวนกลุ่มเป็นจำนวนคู่เพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบตัวสื่อ
2. ผู้สอนให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นในประเด็นความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมของสื่ออย่างเสรี และอาจถามคำถามหรือสรุปความเพื่อให้ผู้เรียนร่วมชั้นคนอื่นเข้าใจได้ง่ายขึ้น

อภิธานศัพท์

1. สื่อ หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยในการถ่ายทอดเรื่องราว ข่าวสาร ความรู้ เหตุการณ์ แนวคิด สถานการณ์ ฯลฯ ที่ผู้ส่งสารต้องการไปยังผู้รับสาร
2. สิทธิ หมายถึง อำนาจที่กฎหมายรับรองให้กระทำการใด ๆ โดยสุจริตได้อย่างอิสระ แต่ต้องไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของคนอื่น
3. เสรีภาพ หมายถึง ความสามารถที่จะกระทำการใด ๆ ได้ตามที่ตนปรารถนาโดยไม่มีอุปสรรคขัดขวาง เช่น เสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการนับถือศาสนา, ความมีสิทธิที่จะทำจะพูดได้โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

ความรู้สำหรับครู

เสรีภาพสื่อ - วันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2534 องค์การยูเนสโก (UNESCO) ได้เสนอให้สมาชิกใหญ่แห่งองค์การสหประชาชาติ (UN) ประกาศให้วันที่ 3 พฤษภาคมของทุกปีเป็น “วันเสรีภาพสื่อมวลชนโลก” (World Press Freedom Day) เพื่อย้ำเจตนารมณ์และหลักการที่เป็นพื้นฐานของเสรีภาพสื่อมวลชนทั่วโลก คือเสรีภาพในการคิดและการแสดงออก เปิดโอกาสให้สื่อมวลชนได้เสนอข้อเท็จจริงโดยเสรี และปลอดภัยถึงแม้การเฉลิมฉลองวันเสรีภาพสื่อมวลชนโลกเพิ่งเริ่มต้นเมื่อปี 2534 แต่เสรีภาพในการแสดงออก

ถูกพูดถึงเมื่อเกือบ 70 ปีมาแล้ว โดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติมีมติรับรอง “ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน” (The Universal Declaration of Human Rights) เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2491 โดยมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับเสรีภาพในการแสดงออกและเสรีภาพของสื่อมวลชนไว้ในข้อที่ 19 ว่า “ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งความเห็นและการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงอิสรภาพในการที่จะถือเอาความเห็นโดยปราศจากการแทรกสอด และที่จะแสวงหา รับ และแจกจ่ายข่าวสาร และความคิดเห็นไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ และโดยไม่คำนึงถึงเขตแดน”

ในปัจจุบันประชาชนทั่วไปสามารถเป็นสื่อมวลชนได้ง่ายมากขึ้นซึ่งเป็นผลมาจากเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งกลุ่มบุคคลดังกล่าวสามารถปกป้องสิทธิมนุษยชนและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนโดยไม่ใช้ความเกลียดชัง การเลือกปฏิบัติ หรือความรุนแรง โดยเฉพาะการนำเสนอข่าวหรือตีแผ่ความไม่เป็นธรรมในสังคม ภายใต้หลักการที่ได้รับการยอมรับจากทั่วโลกคือ “เสรีภาพในการแสดงออก”

ใบกิจกรรมที่ 4.1

บัตรคำที่เกี่ยวข้องกับสื่อหรือแอปพลิเคชันที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร จำนวน 20 คำ

Line	Messenger	Twitter	WhatsApp
Google	Instagram	Facebook	YouTube
โทรทัศน์	วิทยุ	หนังสือพิมพ์	นิตยสาร
หนังสือ	ป้ายประกาศ	โทรศัพท์บ้าน	E-mail
จดหมาย	CD/DVD	ภาพถ่าย	เพจเจอร์

ใบกิจกรรมที่ 4.2 สถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนใช้สร้างสื่อ

1. รณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติกภายในโรงเรียน
2. ไม่พึงพอใจนโยบายของผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีต่อผู้เรียน
3. แสดงความคิดเห็นหลังจากอ่านข่าวที่มีการเหยียดเพศที่สาม
4. ตำหนิแฟนเก่าที่นอกใจตนเองจนทำให้ต้องเลิกรา
5. ตำหนิการทำงานของรัฐบาล

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง

กิจกรรมที่ 5 เรื่อง สิทธิในการมีส่วนร่วมและการแสดงความคิดเห็น เวลา 1 ชั่วโมง

แนวคิดสำคัญ

หลักปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติได้กล่าวไว้ว่า ทุกคนมีสิทธิในการเลือกวิถีชีวิตของตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เสรีภาพในการแสดงออกและแสดงความคิดเห็น สิทธิการมีส่วนร่วมกับรัฐในการดำเนินกิจการที่เป็นประโยชน์สาธารณะ เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ เสรีภาพในการรวมกลุ่ม สิทธิในการเลือกตั้งอย่างเสรี

ปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง

- ข้อ 20 (1) ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งการร่วมประชุมและการตั้งสมาคมโดยสันติ
 (2) บุคคลใด ๆ จะถูกบังคับให้สังกัดสมาคมใดสมาคมหนึ่งไม่ได้
- ข้อ 21 (1) ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในรัฐบาลของประเทศตน จะเป็นโดยตรงหรือโดยการผ่านทางผู้แทนซึ่งได้เลือกตั้งโดยอิสระ
 (2) บุคคลมีสิทธิที่เข้าถึงบริการสาธารณะในประเทศของตนโดยเสมอภาค
 (3) เจตจำนงของประชาชนจะต้องเป็นมูลฐานแห่งอำนาจของรัฐบาล เจตจำนงนี้จะต้องแสดงออกทางการเมืองเลือกตั้งตามกำหนดเวลา และอย่างแท้จริง ซึ่งอาศัยการออกเสียงกันอย่างทั่วไปและเสมอภาค และการลงคะแนนลับ หรือวิธีการลงคะแนนโดยอิสระอย่างอื่นทำนองเดียวกัน

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

ส.2.2 ม.4-6/3 ปฏิบัติตนและมีส่วนร่วมสนับสนุนให้ผู้อื่นประพฤติปฏิบัติเพื่อเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

ส.2.1 ม.4-6/4 เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

จุดประสงค์

1. ผู้เรียนสามารถอธิบายลักษณะของการมีส่วนร่วมอย่างถูกต้อง และไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่นได้
2. ผู้เรียนสามารถเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องได้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ชั้นนำเข้าสู่กิจกรรม (10 นาที)

1. ผู้สอนเปิดคลิปวิดีโอไทยเท / ไทยผีเข้า / ไทยหัวสูง / ไทยฮุบ ให้ผู้เรียนชม
2. ผู้สอนนำผู้เรียนสนทนาโดยใช้คำถามว่าผู้เรียนเห็นอะไรจากคลิปวิดีโอบ้าง

แนวคำตอบ : คนทิ้งขยะไม่เลือกที่ เป็นการสร้างความสกปรกและไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น

คนขับรถยนต์ขาดความระมัดระวังก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อผู้อื่นและละเมิดสิทธิของผู้อื่น คนซื้อของแบรนต์เนมโดยไม่สนใจว่าเงินตราจะหมุนเวียนออกนอกประเทศ คนที่มีอำนาจคอร์รัปชันโดยไม่คำนึงถึงคุณธรรมและความเดือดร้อนของผู้อื่น

3. ผู้สอนถามผู้เรียนว่าจะมีแนวทางใดบ้างที่ผู้เรียนสามารถทำได้เพื่อป้องกันปัญหาที่เห็นในคลิปที่อาจจะเกิดขึ้น และนำผู้เรียนเข้าสู่บทเรียนเรื่องการมีส่วนร่วม

แนวคำตอบ : บอกกล่าวแนวทางที่ถูกต้องกับคนรู้จัก เข้าร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วมเพื่อณรงค์แก้ไขปัญหา และไม่ปฏิบัติตนเป็นปัญหาเสียเอง

ขั้นกิจกรรม (40 นาที)

1. ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม และผู้สอนดำเนินการเล่นเกม ตัวเลขชี้ชะตา โดยมีแนวทางการเล่นดังนี้

1.1 ให้ผู้เรียนแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม และนั่งเป็นกลุ่มแต่หันหน้าเข้าหากันบริเวณกลางห้องเป็นวงกลม

1.2 แต่ละกลุ่มเลือกตัวแทนออกมากลุ่มละ 1 คน ในการเล่นแต่ละรอบ และไม่ซ้ำคนเดิม โดยให้ตัวแทนนั่งอยู่หน้ากลุ่มของเพื่อนในกลุ่มตัวเอง

1.3 ในการเล่นแต่ละรอบ ให้ผู้เรียนที่เป็นตัวแทนมาจับการ์ดคะแนนที่มีทั้งหมด 10 ใบ มีหมายเลข 1-10 ซึ่งเป็นคะแนนของการ์ด และถือการ์ดไว้บนหน้าผากโดยห้ามผู้จับการ์ดรู้คะแนนในการ์ดของตนเอง และมานั่งอยู่หน้ากลุ่มของตนเอง

1.4 ในการเล่นแต่ละรอบ ตัวแทนถือการ์ดสามารถที่จะเปลี่ยนการ์ดกับตัวแทนกลุ่มอื่นๆ ได้ 1 ครั้ง ต่อรอบ โดยอยู่ที่การตกลงกันทั้งสองฝ่าย หรืออาจจะไม่เปลี่ยนกับกลุ่มใดเลยก็ได้

1.5 การเล่นจะแบ่งออกเป็น 4 รอบ โดยมีข้อกำหนดคือ

รอบที่ 1 ห้ามตัวแทนคุยกับคนในกลุ่ม แต่สามารถตัดสินใจแลกเปลี่ยนการ์ดได้โดยแจ้งความจำนงกับผู้สอนหรือผู้ดำเนินเกม

รอบที่ 2 ให้คนตัวแทนสามารถพูดกับคนในกลุ่มได้ แต่คนในกลุ่มไม่สามารถพูดอะไรกับตัวแทนได้ และสามารถเปลี่ยนการ์ดได้โดยแจ้งความจำนงกับผู้สอนหรือผู้ดำเนินเกม

รอบที่ 3 ให้คนในกลุ่มสามารถบอกตัวแทนได้ แต่ห้ามบอกคะแนนบนการ์ดให้ตัวแทนรู้ ส่วนแทนจะไม่สามารถพูดคุยกับคนในกลุ่มได้ และสามารถเปลี่ยนการ์ดได้โดยแจ้งความจำนงกับผู้สอนหรือผู้ดำเนินเกม

รอบที่ 4 ให้ตัวแทนกลุ่มสามารถพูดคุยกับคนในกลุ่มได้ และคนในกลุ่มสามารถพูดคุยกับตัวแทนกลุ่มได้ แต่ห้ามบอกตัวเลขคะแนนบนการ์ด และสามารถเปลี่ยนการ์ดได้โดยแจ้งความจำนงกับผู้สอนหรือผู้ดำเนินเกม

1.6 ในแต่ละรอบเมื่อผลสรุปของการเปิดการ์ดออกมาเป็นตัวเลขใด ให้ถือว่ากลุ่มนั้นได้คะแนนตามการ์ดคะแนนนั้น และนำมารวมกัน หากเล่นครบ 4 รอบแล้วกลุ่มใดได้คะแนนมากที่สุด ถือเป็นฝ่ายที่ชนะ และได้รับรางวัลจากผู้สอน

2. เมื่อเกมสิ้นสุดลง ผู้สอนให้ผู้เรียนแยกย้ายเข้านั่งที่เดิม และนำผู้เรียนสนทนาว่า ในการเล่นแต่ละรอบ มีความรู้สึกอย่างไร โดยถามในภาพรวมทั้งตัวแทนกลุ่มและสมาชิกในกลุ่ม

แนวคำตอบ : รอบที่ 1 คนในกลุ่มจะรู้สึกอึดอัดที่ไม่สามารถบอกอะไรกับตัวแทนได้ และตัวแทนก็จะไม่รู้ว่าควรจะเปลี่ยนการ์ดของตนเองหรือไม่ การเปลี่ยนอาจมาจากการตัดสินใจแบบเดาสุ่ม

รอบที่ 2 คนในกลุ่มจะรู้สึกอึดอัดที่ไม่สามารถบอกอะไรกับตัวแทนได้ ส่วนตัวแทนที่สามารถพูดได้ก็สามารถที่จะตกลงกันเองกับตัวแทนกลุ่มอื่น ๆ โดยที่คนในกลุ่มไม่สามารถทำอะไรได้เลย

รอบที่ 3 ตัวแทนจะรู้สึกอึดอัดที่ไม่สามารถพูดอะไรได้ แต่อยู่บนพื้นฐานของความเชื่อใจเพื่อนในกลุ่มว่าจะให้เปลี่ยนการดกับกลุ่มอื่นหรือไม่เปลี่ยนการด

รอบที่ 4 ตัวแทนและสมาชิกในกลุ่มจะได้พูดคุยกัน ทำให้รู้สึกมีความมั่นใจในการเล่นเกมมากขึ้น

3. ผู้สอนสรุปการเล่นเกม โดยอธิบายผู้เรียนถึงการมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตยและการสื่อสารระหว่างกันเพื่อให้เกิดการประสบความสำเร็จในการทำงานหรือแก้ไขปัญหา

ข้อมูล : การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการพัฒนาทั้งในการแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหาโดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมวางแผน ตัดสินใจและปฏิบัติตามแผน ร่วมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ร่วมติดตามประเมินผลและรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อประชาชน ชุมชนและเครือข่ายทุกรูปแบบในพื้นที่ ซึ่งการเล่นเกมที่ผ่านมานั้นจะแสดงให้เห็นว่า การจะทำงานให้ประสบความสำเร็จ ตัวแทนที่เป็นผู้นำไม่สามารถคิดเองแต่เพียงผู้เดียวได้ และจะทำตามเสียงของประชาชนโดยขาดซึ่งวิจารณ์ญาณไม่ได้ ต้องรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนก็ถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและแก้ปัญหาด่าง ๆ ในสังคมได้

4. ผู้สอนแจกกระดาษฟลิปชาร์ตให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มพร้อมทั้งปากกาเคมี จากนั้นให้ผู้เรียนสรุปเป็นข้อ ๆ ว่า หากผู้เรียนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองหรือการดำเนินชีวิตในสังคม ผู้เรียนจะมีแนวทางอย่างไรที่ทำให้การมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของผู้เรียนไม่ก่อปัญหาอื่น ๆ และช่วยให้สังคมสงบสุข

- แนวคำตอบ :**
1. เคารพในสิทธิของการแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
  2. ไม่ใช้สิทธิของตนเองจนผู้อื่นเดือดร้อน
  3. ใช้สิทธิของตนเองโดยคำนึงถึงผู้อื่น
  4. มีส่วนร่วมเพื่อสะท้อนปัญหาหรือเสนอแนะแนวทางการแก้ไขร่วมกัน
  5. มีส่วนร่วมในการปกครองเพื่อสังคมที่สงบสุข

5. ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานของกลุ่มตนเอง กลุ่มละประมาณ 2-3 นาที พร้อมทั้งให้กลุ่มเพื่อนดู และสรุปสาระสำคัญหรือคำสำคัญที่ได้ไว้บนกระดาน

ขั้นสรุปกิจกรรม (10 นาที)

ผู้สอนสรุปแนวทางการปฏิบัติตนตามสิทธิเพื่อการมีส่วนร่วมในทางที่ถูกต้อง จากคำสำคัญและแนวคิดที่ได้จากการนำเสนอผลงานแต่ละกลุ่มบนกระดาน และทำความเข้าใจร่วมกันกับผู้เรียน

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. วิดีโอคลิป อย่าให้ใครว่าไทย โดยสืบค้นจากระบบออนไลน์
2. ใบกิจกรรมที่ 5.1 การ์ดตัวเลข 1-10
3. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ฉบับภาษาไทย
ชื่อผู้แต่ง : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ชื่อเรื่อง : ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน
ที่มาของข้อมูล : เว็บไซต์ <http://library.nhrc.or.th/ulib/document/Fulltext/F03988.pdf>
3. กระดาษฟลิปชาร์ตและปากกาหมึก

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. ผู้เรียนอธิบายลักษณะของการมีส่วนร่วมอย่างถูกต้อง และไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่นได้	การระดมสมอง จาก การทำ กิจกรรมกลุ่ม	กิจกรรม กลุ่ม	ดี : สามารถอธิบายลักษณะของการมีส่วนร่วม และการไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นได้ชัดเจน สามารถนำไปใช้จริงได้ พอใช้ : สามารถอธิบายลักษณะของการมีส่วนร่วม และการไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นได้ชัดเจน อาจไม่สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ ปรับปรุง : ไม่สามารถอธิบายลักษณะของการมีส่วนร่วม และการไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นได้
2. ผู้เรียนเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องได้	การระดมสมอง จาก การทำ กิจกรรมกลุ่ม	กิจกรรม กลุ่ม	ดี : สามารถเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมได้ชัดเจน สามารถนำไปใช้จริงได้ พอใช้ : สามารถเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมได้ชัดเจน แต่อาจยังไม่สามารถนำไปใช้ได้จริง ปรับปรุง : ไม่สามารถเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมได้

ข้อเสนอแนะ

1. การเล่นเกมในชั้นเรียนอาจก่อให้เกิดความวุ่นวาย ผู้สอนควรควบคุมชั้นเรียนให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย อาจให้เล่นโดยจัดโต๊ะเป็นวงกลมหรือนั่งกับพื้นก็ได้
2. ผู้สอนควรอธิบายแนวคิดการใช้สิทธิที่ไม่เกิดขอบเขต รวมถึงการร่วมมือที่ก่อให้เกิดความสำเร็จ ควบคู่กันไป
3. ผู้สอนอาจมีประสบการณ์เรื่องการมีส่วนร่วมเพื่อช่วยแก้ปัญหาสังคม หรือให้ผู้เรียนที่มีประสบการณ์ในเรื่องราวดังกล่าวออกมาพูดคุยให้เพื่อนฟังเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนได้

อภิธานศัพท์

การมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การที่บุคคลกระทำการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือในประเด็นที่บุคคลนั้นสนใจ ไม่ว่าจะเขาจะได้ปฏิบัติการเพื่อแสดงถึงความสนใจอย่างจริงจังหรือไม่ก็ตาม และไม่จำเป็นที่บุคคลนั้นจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นโดยตรงก็ได้ แต่การมีทัศนคติ ความคิดเห็น ความสนใจ ห่วงใย ก็เพียงพอแล้วที่จะเรียกว่าเป็นการมีส่วนร่วมได้

ความรู้สำหรับครู

ในที่ประชุมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ณ องค์การสหประชาชาติ เมื่อปี ค.ศ.1975 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น คำที่ไม่อาจกำหนดนิยามความหมายเดียวที่ครอบคลุมได้ เพราะความหมายของการมีส่วนร่วมอาจแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ หรือแม้แต่ในประเทศเดียวกันก็ตาม ดังนั้น การนิยามความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรจะมีลักษณะจำกัดเฉพาะในระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองหนึ่ง ๆ เท่านั้น อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวได้ขยายความการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าครอบคลุมประเด็นดังนี้ (กรมอนามัย, 2550)

ประเด็นที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนครอบคลุมการสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและของสังคมได้ร่วมกิจกรรมซึ่งนำไปสู่ และมีอิทธิพลต่อกระบวนการ พัฒนา และเอื้อให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน

ประเด็นที่ 2 การมีส่วนร่วมสะท้อนการเข้าเกี่ยวข้องโดยสมัครใจ และเป็นประชาธิปไตย ในกรณีการเอื้อให้เกิดการพัฒนา การแบ่งสรรผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน และการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมาย นโยบายและการวางแผนดำเนินการโครงการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม

ประเด็นที่ 3 การมีส่วนร่วมเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างประชาชนและทรัพยากรเพื่อพัฒนากับประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุนดังกล่าว กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ ไม่ว่าจะระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับชาติจะช่วยก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่ประชาชนลงทุนลงแรงกับประโยชน์ที่ได้รับ

ประเด็นที่ 4 การมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแตกต่างกันไปตามสภาพเศรษฐกิจของประเทศ นโยบาย และโครงสร้างการบริหาร รวมทั้งลักษณะเศรษฐกิจสังคมของ ประชากร การมีส่วนร่วมของประชาชนมิได้เป็นเพียงเทคนิควิธีการ แต่เป็นปัจจัยสำคัญในการประกันให้เกิดกระบวนการพัฒนาที่มุ่งเอื้อประโยชน์ต่อประชาชน

นอกจากนี้ ในกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของตัวเอง การตัดสินใจใช้ทรัพยากร โดย ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527, หน้า 2) มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง สิทธิของประชาชนต่อการตัดสินใจนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดสรร (allocation) และการใช้ประโยชน์ (utilization) ของทรัพยากรเพื่อการผลิต ซึ่งเป็นความจำเป็นที่ประชาชนต้องเข้าร่วมในการวางแผน เพื่อการกินดีอยู่ดี และสามารถตอบสนองต่อสิ่งที่เข้าถึง ซึ่งการพัฒนาให้คนจนได้รับประโยชน์เพื่อการผลิตการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะด้วย และการมีส่วนร่วมคือการที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ ทางการจัดการบริการทางการเมือง เพื่อกำหนดความต้องการของชุมชนของตน การมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนสามารถที่จะแสดงออก ซึ่งความต้องการของตน การจัดลำดับความสำคัญ

การเข้าร่วมในการพัฒนา และได้รับประโยชน์จากการพัฒนานั้นโดยเน้นการให้อำนาจในการตัดสินใจแก่ประชาชนในชนบท และเป็นกระบวนการกระทำที่ประชาชนมีความสมัครใจเข้ามามีส่วนในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อประชาชนเอง โดยให้ประชาชนได้มีส่วนในการตัดสินใจเพื่อตนเอง ทั้งนี้ โดยมีใช้การกำหนดกรอบความคิดจากบุคคลภายนอก

ตามนิยามข้างต้น จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน ในฐานะสมาชิกของสังคม ไม่ว่าจะในบริบทของการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมืองหรือวัฒนธรรม ย่อมเป็นสิ่งที่แสดงออกให้เห็นถึงพัฒนาการรับรู้ และภูมิปัญญาในการกำหนดชีวิตของตนเองเป็นตัวของตัวเองในการจัดการควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรี นอกจากนี้ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้ทรัพยากร ควบคุมการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา

ระดับของการมีส่วนร่วม

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546, หน้า 17) ได้กล่าวถึงระดับของการมีส่วนร่วมตาม หลักการทั่วไปว่า แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูล ของตน/ครอบครัว/ชุมชนของตน
2. การมีส่วนร่วมรับข้อมูลข่าวสาร
3. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ โดยเฉพาะในโครงการที่ตนมีส่วนได้เสีย โดยแบ่งเป็น 3 กรณีแล้วแต่กิจกรรมที่ตนอยู่ในขั้นตอนใดต่อไปนี้
  - 3.1 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจน้อยกว่าเจ้าของโครงการ
  - 3.2 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจเท่ากับเจ้าของโครงการ
  - 3.3 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจมากกว่าเจ้าของโครงการ

4. การมีส่วนร่วมทำ คือ ร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด
  5. การมีส่วนร่วมสนับสนุน คือ อาจไม่มีโอกาสร่วมทำ แต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ
- นอกจากนี้ ยังได้มีการแบ่งระดับของการมีส่วนร่วมเป็นระดับของการมีส่วนร่วมตามแนวทางพัฒนาชุมชน เป็นการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยได้แบ่งไว้ ดังนี้
1. ร่วมค้นหาปัญหาของตนให้เห็นว่าสิ่งใดที่เป็นปัญหารากเหง้าของปัญหา
  2. ร่วมค้นหาสิ่งที่จำเป็นของตนในปัจจุบันคืออะไร
    - 2.1 ร่วมคิดช่วยตนเองในการจัดลำดับปัญหา เพื่อจะแก้ไขสิ่งใดก่อนหลัง
    - 2.2 วางแผนแก้ไขปัญหาเป็นเรื่อง ๆ
    - 2.3 ร่วมระดมความคิด ถึงทางเลือกต่าง ๆ และเลือกทางเลือกที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขปัญหานั้นที่วางแผนนั้น
    - 2.4 ร่วมพัฒนาเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้
    - 2.5 ร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหานั้น ๆ
    - 2.6 ร่วมติดตามการดำเนินงานและประเมินผลการดำเนินงาน
    - 2.7 ร่วมรับผลประโยชน์/หรือร่วมเสียผลประโยชน์จากการดำเนินงาน

ใบกิจกรรมที่ 5.1
การ์ดตัวเลข สำหรับเกม “ตัวเลขชี้ชะตา”

1	2
3	4
5	6
7	8
9	10

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ

กิจกรรมที่ 6 เรื่อง แรงงานและค่าจ้างที่เป็นธรรม

เวลา 1 - 2 ชั่วโมง

แนวคิดสำคัญ

มนุษย์ทุกคนมีสิทธิในการทำงานอย่างเท่าเทียม ได้รับค่าจ้างที่ยุติธรรมและเสมอภาคตามเงื่อนไขด้านผลผลิตที่เหมาะสม แรงงานต้องได้รับการคุ้มครองด้วยกฎหมาย โดยสามารถปราศจากการเลือกปฏิบัติด้วยเชื้อชาติ เพศ หรือศาสนา การเคารพสิทธิระหว่างกันของนายจ้างและลูกจ้างจะนำไปซึ่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

ปฏิกูญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 23 (1) ทุกมีสิทธิในการงาน ในการเลือกงานโดยอิสระในเงื่อนไขอันยุติธรรม และเป็นประโยชน์แห่งการงาน และการคุ้มครองแห่งการว่างงาน

(2) ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับเงินค่าจ้างเท่าเทียมกันสำหรับงานเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ

(3) ทุกคนที่ทำงานมีสิทธิที่จะได้รับค่าจ้างที่ยุติธรรมและเป็นประโยชน์ ที่จะให้ประกันแก่ตนเองและครอบครัวแห่งตน ซึ่งความเป็นอยู่อันคู่ควรแก่เกียรติศักดิ์ของมนุษย์ และถ้าจำเป็นก็จะต้องได้รับวิถีทางคุ้มครองทางสังคมอื่น ๆ เพิ่มเติมด้วย

(4) ทุกคนมีสิทธิที่จะจัดตั้ง และที่จะเข้าร่วมสหพันธกรรมกรเพื่อความคุ้มครองแห่งประโยชน์ของตน

ข้อ 24 ทุกคนมีสิทธิในการพักผ่อนและเวลาว่าง รวมทั้งจำกัดเวลาการทำงานตามสมควร และวันหยุดงานเป็นครั้งคราวโดยได้รับสินจ้าง

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

ส 2.1 ม.4-6/4 ประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยและเสนอแนวทางการพัฒนา

ส 3.1 ม.4-6/1 อภิปรายการกำหนดราคาและค่าจ้างในระบบเศรษฐกิจ

จุดประสงค์ ผู้เรียนสามารถ

1. วิเคราะห์ความไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับแรงงานและค่าจ้างได้อย่างถูกต้อง
2. เสนอแนวทางการจ้างงานที่เป็นธรรมได้อย่างถูกต้อง

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม (5 นาที)

ผู้สอนใช้คำถามชวนคิดกับผู้เรียน ยกตัวอย่าง เช่น

1. ผู้เรียนคนไหนเคยทำงานพิเศษในช่วงเวลาปิดเทอมหรือหลังเลิกเรียนบ้าง ?
2. เคยได้รับค่าจ้างที่ไม่เป็นธรรมบ้างหรือไม่ ถ้าเคยรู้สึกอย่างไรบ้าง ?
3. เหตุใดบ้างที่ทำให้เราได้รับค่าจ้างที่ไม่เป็นธรรม ?
4. ถ้าสิ่งนี้เกิดขึ้นกับเราจะเป็นอย่างไร หากเรามีครอบครัวที่ต้องดูแล?

ขั้นกิจกรรม (45 – 100 นาที)

1. ผู้เรียนเข้าร่วมสถานการณ์จำลอง โดยแบ่งผู้เรียนจำนวน 40 คน ออกเป็นกลุ่มที่มีบทบาทต่างกัน ดังนี้

เจ้าของบริษัท	8 คน	แรงงานไทย มีทักษะสูง	4 คน	แรงงานไทย มีทักษะ	6 คน
แรงงานเด็ก	6 คน	แรงงานต่างด้าว	8 คน	แรงงานไทย ไร้ทักษะ	8 คน

2. ผู้เรียนที่แสดงบทบาทเป็นเจ้าของบริษัท จับสลากสินค้าของบริษัทตน (อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค) จะได้รับต้นทุนในการจัดตั้งบริษัท 300 หน่วย และใบบัญชีจดบันทึกต้นทุน ค่าจ้างและผลผลิตที่ทำได้ต่อวัน

3. ผู้เรียนที่แสดงบทบาทเป็นแรงงานจะได้รับใบบัญชีจดบันทึกรายได้จากการทำงานในแต่ละวัน และผลผลิตต่อวันเมื่อตนเองเข้าทำงานตามจำนวนในเกณฑ์ที่กำหนด (ดูขั้นตอนต่อไป)

4. รอบที่ 1 ผู้เรียนบทบาทเจ้าของบริษัทจะต้องว่าจ้างแรงงานเข้าทำงานรายวันโดยต้องคำนึงถึงผลผลิตต่อวันที่มีปริมาณมากที่สุด และประหยัดต้นทุนค่าจ้างให้ได้มากที่สุด ภายในเวลาที่กำหนดแต่ละรอบ

แรงงาน		ค่าจ้างขั้นต่ำ	ผลผลิตต่อวัน
แรงงานไทย	มีทักษะสูง	15	10
แรงงานไทย	มีทักษะ	10	8
แรงงานไทย	ไร้ทักษะ	6	6
แรงงานต่างด้าว		4	8
แรงงานเด็ก		2	4

5. ผู้เรียนบทบาทแรงงานจะต้องพยายามต่อรองกับเจ้าของบริษัทให้ตนเองได้รับการจ้างงานบริษัทใดบริษัทหนึ่งและได้ค่าตอบแทนที่มากที่สุด ภายในเวลาที่กำหนดแต่ละรอบ

6. เมื่อสิ้นสุดเวลารอบที่ 1 (3 – 5 นาที) ผู้เรียนบทบาทเจ้าของบริษัท ทุกคนจะได้รับสิทธิทยอยลูกเต๋า รอบละ 1 ครั้ง โดยแต่ละแต้มของลูกเต๋าค่าจะเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับบริษัทของตน

แต้ม	สถานการณ์
1	แรงงานไทย มีทักษะและมีทักษะสูง ขอขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำ เป็น 15,20 ตามลำดับ
2	เจ้าหน้าที่ตรวจจับแรงงานต่างด้าว เจ้าของบริษัทต้องเสียค่าปรับจำนวน 10 หน่วย / แรงงาน
3	เจ้าของบริษัทจ่ายค่าตอบแทนแรงงานเด็กมากน้อยเพียงใดก็ได้ แรงงานเด็กเรียกร้องไม่ได้
4	สินค้าที่ผลิตโดยแรงงานไร้ทักษะ แรงงานต่างด้าว แรงงานเด็ก ด้อยคุณภาพจึงถูกทำลาย
5	แรงงานที่เป็นหญิงลาคลอด ไม่ต้องทำงาน แต่เจ้าของบริษัทต้องจ่ายค่าจ้างเท่าเดิม
6	เจ้าของบริษัทเก็บค่ากองทุนสวัสดิการเพื่อประกันสุขภาพแรงงานได้ คนละ 3 หน่วย

7. ผู้เรียนบทบาทเจ้าของบริษัทและแรงงานเจรจาต่อรองว่าจ้างงานในรอบต่อไป และทยอยลูกเต๋าค้างครั้งเมื่อสิ้นสุดแต่ละรอบ โดยกิจกรรมจะใช้เวลาประมาณ 3 - 5 รอบ

8. เมื่อครบทั้ง 3 - 5 รอบ แรงงานทุกคนจะนำรายได้ของตนไปซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคจากเจ้าของบริษัทแต่ละบริษัทให้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต โดยมีราคาของสินค้าตามตารางดังนี้

อาหาร	10	เครื่องนุ่งห่ม	20
ที่อยู่อาศัย	40	ยารักษาโรค	30

- ผู้เรียนบทบาทเจ้าของบริษัท สรุปรายได้ของบริษัทและปริมาณสินค้าที่ผลิตได้ลงในบัญชี
- ผู้เรียนบทบาทแรงงาน สรุปรายได้ของตนและปริมาณสินค้าที่ซื้อได้ลงในบัญชี

ขั้นสรุปกิจกรรม (10 - 15 นาที)

- ผู้สอนตั้งคำถามเพื่อการสะท้อน (Reflect) กับผู้เรียนว่า ขณะดำเนินกิจกรรม การแก้ไขปัญหา และตัดสินใจภายในสถานการณ์จำลองในแต่ละรอบเป็นอย่างไร เพราะเหตุใดจึงตัดสินใจเช่นนั้น, ผู้เรียนรู้สึกอย่างไรต่อการตัดสินใจดังกล่าว (ผู้ตัดสินใจ, ผู้ได้รับผลกระทบ)
- ผู้สอนตั้งคำถามเพื่อการเชื่อมโยง (Connect) กับผู้เรียนว่า ในชีวิตจริงของผู้เรียนหรือคนใกล้ตัวเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับความไม่เป็นธรรมของแรงงานและค่าแรงที่เป็นธรรมหรือไม่ และมีวิธีในการจัดการปัญหาขณะนั้นอย่างไรบ้าง
- ผู้สอนตั้งคำถามเพื่อการปรับใช้ (Apply) กับผู้เรียนว่า ในอนาคตหากผู้เรียนเป็นผู้ประกอบการและแรงงาน จะมีแนวทางในการจัดการไม่ให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการจ้างงานอย่างไรบ้าง
- ผู้สอนนำเสนอปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนด้านเศรษฐกิจ พร้อมอธิบายเชื่อมโยงคำตอบของผู้เรียน เพื่อให้ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นธรรมในสังคม

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- ใบกิจกรรมที่ 6.1 ใบบัญชีจัดบันทึกต้นทุนค่าจ้างและผลผลิตที่ของเจ้าของบริษัท
- ใบกิจกรรมที่ 6.2 ใบบัญชีจัดบันทึกรายได้ของแรงงาน
- การแสดงผลผลิตต่อวันของบริษัท
- แผ่นป้ายชื่อ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค
- ลูกเต๋า

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
นักเรียนวิเคราะห์ ความไม่เป็นธรรม เกี่ยวกับแรงงาน และค่าจ้างได้ อย่างถูกต้อง	การอภิปราย ตอบคำถาม เพื่อสะท้อน คิด และการ เชื่อมโยง	แบบประเมิน การแสดง ความคิดเห็น	ดี : อภิปรายเหตุการณ์การตัดสินใจและผลกระทบ ได้ถูกต้อง สะท้อนประสบการณ์ที่ไม่เป็นธรรมได้ดี พอใช้ : อภิปรายเหตุการณ์การตัดสินใจและผลกระทบ ได้บางส่วน สะท้อนประสบการณ์ที่ไม่เป็นธรรมไม่ได้ ปรับปรุง : อภิปรายเหตุการณ์การตัดสินใจ และผลกระทบได้ไม่ถูกต้อง สะท้อนประสบการณ์ ที่ไม่เป็นธรรมไม่ได้
นักเรียนเสนอ แนวทางการจ้าง งานที่เป็นธรรม ได้อย่างถูกต้อง	การอภิปราย ตอบคำถาม เพื่อการปรับ ใช้	แบบประเมิน การแสดง ความคิดเห็น	ดี : เสนอแนวทางการจ้างงานที่เป็นธรรมทั้ง ผู้ประกอบการและแรงงานได้อย่างถูกต้อง พอใช้ : เสนอแนวทางการจ้างงานที่เป็นธรรมทั้ง ผู้ประกอบการและแรงงานได้อย่างถูกต้องบางส่วน ปรับปรุง : เสนอแนวทางการจ้างงานที่เป็นธรรม ทั้งผู้ประกอบการและแรงงานได้ไม่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้สอนสามารถปรับจำนวนของบทบาทแต่ละประเภทได้ตามจำนวนของผู้เรียน
2. ผู้สอนสามารถปรับจำนวนรอบของการจ้างงานได้ตามระยะเวลาที่มีในการจัดกิจกรรม

อภิธานศัพท์

1. แรงงานมีทักษะสูง คือ แรงงานที่ทักษะเฉพาะได้รับการอบรมจนได้ไปประกอบวิชาชีพรับรอง
2. แรงงานมีทักษะ คือ แรงงานที่มีทักษะในการทำงานเฉพาะด้านที่เหมาะสมกับแต่ละงาน

ใบกิจกรรมที่ 6.1

ใบบัญชีฉบับที่กต้นทุนค่าจ้างและผลผลิตที่ของเจ้าของบริษัท

รอบที่ 1

แรงงาน	ค่าจ้างขั้นต่ำ	ผลผลิตต่อวัน	จำนวน (คน)	ต้นทุนค่าจ้าง	ผลผลิตที่ได้
แรงงานไทย มีทักษะสูง	15	10			
แรงงานไทย มีทักษะ	10	8			
แรงงานไทย ไร้ทักษะ	6	6			
แรงงานต่างด้าว	4	8			
แรงงานเด็ก	2	4			
รวม					

รอบที่ 2

แรงงาน	ค่าจ้างขั้นต่ำ	ผลผลิตต่อวัน	จำนวน (คน)	ต้นทุนค่าจ้าง	ผลผลิตที่ได้
แรงงานไทย มีทักษะสูง	15	10			
แรงงานไทย มีทักษะ	10	8			
แรงงานไทย ไร้ทักษะ	6	6			
แรงงานต่างด้าว	4	8			
แรงงานเด็ก	2	4			
รวม					

รอบที่ 3

แรงงาน	ค่าจ้างขั้นต่ำ	ผลผลิตต่อวัน	จำนวน (คน)	ต้นทุนค่าจ้าง	ผลผลิตที่ได้
แรงงานไทย มีทักษะสูง	15	10			
แรงงานไทย มีทักษะ	10	8			
แรงงานไทย ไร้ทักษะ	6	6			
แรงงานต่างด้าว	4	8			
แรงงานเด็ก	2	4			
รวม					

ใบกิจกรรมที่ 6.2 ใบบัญชีฉบับที่กรายได้ของแรงงาน

รายรับ	
รอบที่ 1	
รอบที่ 2	
รอบที่ 3	
รวม	
รายจ่าย	
อาหาร	
เครื่องนุ่งห่ม	
ที่อยู่อาศัย	
ยารักษาโรค	
รวม	

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ

กิจกรรมที่ 7 การคุ้มครองผู้บริโภคและการแข่งขันที่เป็นธรรม

เวลา 90 นาที

แนวคิดสำคัญ

กลไกราคาเป็นเครื่องมือที่ทำให้การแข่งขันในตลาดสอดคล้องตามความต้องการซื้อและความต้องการขายสินค้า ความพยายามในการผูกขาดสินค้าจนนำไปสู่การควบคุมราคาสินค้าและนโยบายรัฐที่สนับสนุนให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบนำไปสู่การแข่งขันที่ไม่เป็น ผู้บริโภคจึงกลายเป็นผู้ได้รับผลกระทบต่อกระบวนการดังกล่าว การเข้าใจถึงสิทธิและการคุ้มครองที่ผู้บริโภคพึงได้รับตามกฎหมายจึงมีความสำคัญ

ปฏิกฤษาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง

- ข้อ 17 (1) บุคคลมีสิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยลำพังตนเอง และโดยการร่วมกับผู้อื่น
(2) การยึดเอาทรัพย์สินของบุคคลใดไปเสียโดยพลการกระทำมิได้

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

- ส 2.2 ม.4-6/1 วิเคราะห์และปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก
ส 3.1 ม.4-6/1 อภิปรายการกำหนดราคาและค่าจ้างในระบบเศรษฐกิจ

จุดประสงค์ ผู้เรียนสามารถ

1. วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ผลิตและผู้บริโภคเมื่อตลาดเกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมได้
2. ตระหนักถึงสิทธิและการคุ้มครองที่ผู้บริโภคพึงได้รับจากกฎหมายและนโยบายของรัฐ

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม (5 นาที)

1. ผู้สอนแสดงภาพข่าวที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่มีราคาแพง พร้อมถามผู้เรียนว่าตามความคิดเห็นของผู้เรียนมีสาเหตุใดบ้างที่ทำให้สินค้ามีราคาสูงขึ้นอย่างมาก
2. ผู้สอนถามผู้เรียนต่อว่าหากเราพบสถานการณ์ที่ราคาสินค้าสูงเกินกว่าความเป็นจริงผู้เรียนจะทำอย่างไร
3. ผู้สอนเชื่อมโยงคำถามของผู้เรียนให้เห็นถึงการแข่งขันในตลาดและกระบวนการตามกฎหมายที่มีอยู่เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค

ขั้นกิจกรรม (80 นาที)

1. ผู้สอนถามผู้เรียนว่าตามความคิดเห็นของผู้เรียน การแข่งขันในตลาดปัจจุบันนั้นเป็นอย่างไร ผู้ผลิตมีเป้าหมายอย่างไร ขณะเดียวกันผู้บริโภคมีเป้าหมายอย่างไร ก่อนจะเชื่อมโยงคำตอบของผู้เรียนให้เห็นความไม่เป็นธรรมในตลาดเพื่อเข้าสู่กิจกรรม “ฉันจะเป็นเศรษฐี”
2. ผู้สอนอธิบายกิจกรรมโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้
  - 2.1 ให้ผู้เรียนจับคู่กัน (หากมีผู้เรียนที่ไม่มีคู่สามารถให้อยู่คนเดียวได้) จากนั้นหาตัวแทนผู้เรียนจำนวน 8 คู่เพื่อมาเป็นบริษัท (ผู้ผลิต) และผู้เรียนคู่ที่เหลือประมาณ 12 คู่จะเป็นผู้ซื้อ (ผู้บริโภค)
  - 2.2 ผู้สอนแจกบัตรตามใบกิจกรรมที่ 7.1 ซึ่งแทนเงินสดให้ผู้เรียนที่ได้รับหน้าที่เป็นผู้บริโภค โดยจะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้
    1. ผู้บริโภค 3 คู่ จะมีเงินสดจำนวน 20,000 บาท
    2. ผู้บริโภค 2 คู่ จะมีเงินสดจำนวน 16,000 บาท
    3. ผู้บริโภค 2 คู่ จะมีเงินสดจำนวน 12,000 บาท
    4. ผู้บริโภค 3 คู่ จะมีเงินสดจำนวน 9,000 บาท

5. ผู้บริโภค 1 คู่ จะมีเงินสดจำนวน 5,000 บาท

6. ผู้บริโภค 1 คู่ จะมีเงินสดจำนวน 3,000 บาท

2.3 ผู้สอนแจกบัตรบัตรคำที่แสดงสินค้าให้กับผู้ผลิต โดยบัตรดังกล่าวจะบอกว่าผู้ผลิตจะสามารถขายสินค้าใดได้บ้าง และสามารถขายได้ในปริมาณเท่าใด ตามรายละเอียดในใบกิจกรรมที่ 7.2 ตามรายละเอียดประกอบด้วยรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผู้ผลิตคู่ที่ 1 สามารถขาย ข้าว (6 หน่วย หน่วยละ 5 คะแนน) ครีมบำรุงผิว (4 หน่วย หน่วยละ 5 คะแนน) Smart Phone รุ่นใหม่ล่าสุด (2 หน่วย หน่วยละ 8 คะแนน) กำไลหินอ่อน (4 หน่วย หน่วยละ 3 คะแนน) สร้อยคอประดับเพชร (1 หน่วย หน่วยละ 10 คะแนน) เสื้อผ้า Brand name (6 หน่วย หน่วยละ 5 คะแนน) เครื่องกรองอากาศ (2 หน่วย หน่วยละ 8 คะแนน)
2. ผู้ผลิตคู่ที่ 2 สามารถขาย กำไลหินอ่อน (2 หน่วย หน่วยละ 3 คะแนน) สร้อยคอประดับเพชร (1 หน่วย หน่วยละ 10 คะแนน) เสื้อผ้า (8 หน่วย หน่วยละ 3 คะแนน)
3. ผู้ผลิตคู่ที่ 3 สามารถขาย ข้าว (8 หน่วย หน่วยละ 5 คะแนน) ครีมบำรุงผิว (8 หน่วย หน่วยละ 5 คะแนน) Smart Phone รุ่นใหม่ล่าสุด (1 หน่วย หน่วยละ 8 คะแนน) สร้อยคอประดับเพชร (1 หน่วย หน่วยละ 10 คะแนน) เสื้อผ้า (6 หน่วย หน่วยละ 3 คะแนน)
4. ผู้ผลิตคู่ที่ 4 สามารถขาย ข้าว (6 หน่วย หน่วยละ 5 คะแนน), Smart Phone รุ่นใหม่ล่าสุด (2 หน่วย หน่วยละ 8 คะแนน) กำไลหินอ่อน (4 หน่วย หน่วยละ 3 คะแนน) สร้อยคอประดับเพชร (1 หน่วย หน่วยละ 10 คะแนน) เสื้อผ้า (6 หน่วย หน่วยละ 3 คะแนน)
5. ผู้ผลิตคู่ที่ 5 สามารถขาย ข้าวหอมมะลิ (3 หน่วย หน่วยละ 8 คะแนน), กำไลหินอ่อน (2 หน่วย หน่วยละ 3 คะแนน) สร้อยคอประดับเพชร (1 หน่วย หน่วยละ 10 คะแนน) เสื้อผ้า (10 หน่วย หน่วยละ 3 คะแนน)

6. ผู้ผลิตคู่ที่ 6 สามารถขาย ครีมบำรุงผิว (10 หน่วย หน่วยละ 5 คะแนน) บริการทางการแพทย์ – เอกชน (2 หน่วย หน่วยละ 8 คะแนน) สร้อยคอประดับเพชร (1 หน่วย หน่วยละ 10 คะแนน) เสื้อผ้า (2 หน่วย) เครื่องกรองอากาศ (4 หน่วย หน่วยละ 8 คะแนน)
7. ผู้ผลิตคู่ที่ 7 สามารถขาย ครีมบำรุงผิว (10 หน่วย หน่วยละ 5 คะแนน) บริการทางการแพทย์ – เอกชน (2 หน่วย หน่วยละ 8 คะแนน) สร้อยคอประดับเพชร (1 หน่วย หน่วยละ 10 คะแนน) เสื้อผ้า (2 หน่วย) เครื่องกรองอากาศ (4 หน่วย หน่วยละ 8 คะแนน)
8. ผู้ผลิตคู่ที่ 8 สามารถขาย ครีมบำรุงผิว (7 หน่วย หน่วยละ 5 คะแนน) บริการทางการแพทย์-รัฐ (2 หน่วย หน่วยละ 5 คะแนน) กำไลหินอ่อน (2 หน่วย หน่วยละ 3 คะแนน) เสื้อผ้า (2 หน่วย หน่วยละ 3 คะแนน)

2.4 ผู้สอนอธิบายว่าผู้ชนะในกิจกรรมนี้จะมี 2 คู่ ประกอบด้วย คู่ผู้ผลิต 1 คู่ และคู่ผู้บริโภค 1 คู่ โดยผู้ผลิตที่ชนะจะเป็นคู่ที่มีเงินกำไรจากการขายสินค้ามากที่สุด ในส่วนผู้บริโภคผู้ชนะคือผู้ที่มีคะแนนสูงที่สุด

2.5 เมื่อผู้สอนแจกในส่วนของเงินและบัตรสินค้าเรียบร้อยแล้ว ผู้สอนให้เริ่มเล่นโดยผู้สอนบอกสินค้าที่ละประเภทให้ครบทั้ง 8 ประเภท และบอกคะแนนของแต่ละประเภทสินค้าด้วยว่าหากซื้อสินค้าชนิดนั้นมาแล้วผู้บริโภคจะได้คะแนนเท่าไรบ้าง โดยรายละเอียดสินค้าตามใบกิจกรรมที่ 7.2 ทั้งหมดประกอบด้วย

1. ข้าว (ข้าวธรรมดา 5 คะแนน ข้าวหอมมะลิ 8 คะแนน)
2. ครีมบำรุงผิว (5 คะแนน)
3. การบริการทางการแพทย์ (รัฐ 5 คะแนน เอกชน 8 คะแนน)
4. Smart Phone รุ่นใหม่ล่าสุด (8 คะแนน)

5. กำไลหินอ่อน (3 คะแนน)
6. สร้อยคอเพชร (10 คะแนน)
7. เสื้อผ้า (ปกติ 3 คะแนน Brand name 5 คะแนน)
8. เครื่องกรองอากาศ (8 คะแนน)

2.6 ผู้สอนอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับจำนวนเงินที่ผู้บริโภคถืออยู่ว่ามีจำนวนสูงสุดต่ำสุดเท่าไร

2.7 ผู้สอนจะบอกสินค้าที่ละประเภทและให้ผู้ผลิตตั้งราคาสินค้า จากนั้นจึงให้ผู้บริโภคไปแลกเปลี่ยนสินค้าดังกล่าวมา โดยแต่ละสินค้าจะให้โอกาสในการแลกเปลี่ยน 2 รอบเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตตั้งราคาสินค้าและออกโปรโมชั่นใหม่

2.8 ระหว่างที่มีการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการระหว่างผู้ผลิตและผู้ซื้อ ผู้สอนจะเพิ่มสถานการณ์ในช่วงใดก็ได้ 2 สถานการณ์ ประกอบด้วย

1. รัฐเรียกเก็บภาษีจากผู้ผลิตที่ขายกำไลหินอ่อนในอัตราขึ้นละ 1,000 บาท
2. รัฐแจกเงินให้กับผู้มีรายได้น้อยไม่ถึง 10,000 บาท คนละ 2,000 บาท

2.9 ผู้สอนทำตามข้อที่ 2.8 จนครบสินค้าทุกประเภท โดยแต่ละการแลกเปลี่ยนสินค้านั้นให้เวลา 2 นาที และเมื่อสินค้าถูกบอกจากผู้สอนครบแล้ว ผู้สอนจะให้เวลาอีก 2 นาทีเพื่อแลกเปลี่ยนสินค้าที่เหลือเป็นรอบสุดท้าย

3. ผู้สอนให้ผู้เรียนที่เป็นผู้ผลิตนับจำนวนเงินของตัวเองที่ได้รับ และให้ผู้เรียนที่เป็นผู้บริโภคนับจำนวนคะแนนของตัวเองที่ได้รับเช่นกัน

4. ผู้สอนให้ผู้เรียนที่ได้เงินมากที่สุดและได้คะแนนสูงสุดมานำเสนอให้เพื่อนในชั้นเรียนในประเด็นว่าตัวเองใช้วิธีการอย่างไรให้คนมาซื้อของตัวเองมากที่สุดสำหรับผู้ผลิต และผู้เรียนผู้บริโภคแลกเปลี่ยนสินค้าอย่างไรให้ตนเองได้คะแนนสูงสุด

5. ผู้สอนนำเสนอการ์ดของผู้ผลิตทั้งหมดเพื่อให้เห็นความแตกต่างในความสามารถของการผลิต จากนั้นร่วมอภิปรายถึงประเด็นดังกล่าวว่าความแตกต่างดังกล่าวส่งผลต่อผู้ผลิตและผู้บริโภคอย่างไร อีกทั้งนโยบายที่รัฐที่กำหนดออกมาสามารถส่งผลต่อการแข่งขันในตลาดหรือไม่ อย่างไร

6. ผู้สอนนำเสนอจำนวนเงินที่แต่ละคู่ของผู้บริโภคได้รับเพื่อให้เห็นความแตกต่างของความสามารถในการซื้อ จากนั้นร่วมกันอภิปรายถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความเหลื่อมล้ำของรายได้ รวมถึงการตั้งราคาของผู้ผลิตและสิทธิในการได้รับราคาที่เป็นธรรม
7. ผู้สอนเพิ่มเติมประเด็นกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

ขั้นสรุปกิจกรรม (5 นาที)

ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความไม่เป็นธรรมในระบบตลาดที่จะส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคของผู้บริโภค

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. บัตรซึ่งแทนเงินสดให้กับผู้บริโภค ประกอบด้วย
  - บัตร 5,000 บาท จำนวน 7 ใบ
  - บัตร 1,000 บาท จำนวน 72 ใบ
  - บัตร 500 บาท จำนวน 60 ใบ
  - บัตร 200 บาท จำนวน 70 ใบ
2. ใบกิจกรรมที่ 7.1 บัตรค่าที่แสดงสินค้าสำหรับผู้ผลิตจำนวน 8 บัตรค่า
3. ใบกิจกรรมที่ 7.2 บัตรแทนสินค้าที่ระบุประเภทสินค้าและคะแนน

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. ผู้เรียนวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ผลิตและผู้บริโภคเมื่อตลาดเกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมได้	สังเกตจากการอภิปราย	แบบสังเกต	<p>ดี : สามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ผลิตและผู้บริโภคเมื่อตลาดเกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม</p> <p>พอใช้ : สามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ผลิตหรือผู้บริโภคเมื่อตลาดเกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม</p> <p>ปรับปรุง : ไม่สามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ผลิตและผู้บริโภคเมื่อตลาดเกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม</p>
จุดประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
2. ผู้เรียนตระหนักถึงสิทธิและการคุ้มครองที่ผู้บริโภคพึงได้รับจากกฎหมายและนโยบายของรัฐ	การสังเกต	แบบสังเกต	<p>ดี : ผู้เรียนตระหนักถึงสิทธิและการคุ้มครองที่ผู้บริโภคพึงได้รับจากกฎหมายและนโยบายของรัฐ</p> <p>ปรับปรุง : ผู้เรียนไม่สามารถตระหนักถึงสิทธิและการคุ้มครองที่ผู้บริโภคพึงได้รับจากกฎหมายและนโยบายของรัฐ</p>

ข้อเสนอแนะ

1. หากจำนวนผู้เรียนมีน้อยกว่าในกิจกรรมที่กำหนดไว้สามารถลดจำนวนผู้ผลิตได้ แต่ไม่ควรต่ำกว่า 5 รายเพื่อให้เกิดการแข่งขัน
2. สามารถเพิ่มเงื่อนไขการแทรกแซงของรัฐ หรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดการเพิ่มหรือลดของราคาสินค้าได้
3. หากมีเวลามาก นำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคมาร่วมในช่วงสรุปบทเรียนได้

อภิธานศัพท์

ตลาด หมายถึง สภาวะการณ์ที่ผู้ซื้อสินค้าและผู้ขายสินค้ามีความต้องการการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ

กลไกราคา หมายถึง ระดับราคาสินค้าและบริการที่เปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นผลมาจากความต้องการซื้อของผู้ซื้อและความต้องการขายของผู้ขายในตลาด

ความรู้สำหรับครู

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกให้ความสำคัญของการคุ้มครองผู้บริโภค โดยบัญญัติถึงสิทธิของผู้บริโภคไว้ในมาตรา 57 ว่า “สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ได้บัญญัติสิทธิของผู้บริโภคที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย 5 ประการ ดังนี้

1. สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการโฆษณาหรือการแสดงผลตามความเป็นจริงและปราศจากพิษภัยแก่ผู้บริโภครวมทั้งสิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการอย่างถูกต้องและเพียงพอที่จะไม่หลงผิดในการซื้อสินค้าหรือรับบริการโดยไม่เป็นธรรม

2. สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะเลือกซื้อสินค้าหรือรับบริการโดยความสมัครใจของผู้บริโภคและปราศจากการชักจูงใจอันไม่เป็นธรรม

3. สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับสินค้าหรือบริการที่ปลอดภัยมีสภาพและคุณภาพได้มาตรฐานเหมาะสมแก่การใช้ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตร่างกายหรือทรัพย์สิน ในกรณีใช้ตามคำแนะนำหรือระมัดระวังตามสภาพของสินค้าหรือบริการนั้นแล้ว

4. สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับข้อสัญญาโดยไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ประกอบธุรกิจ

5. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองและชดเชยค่าเสียหายเมื่อมีการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคตามข้อ 1, 2, 3 และ 4 ดังกล่าว

ใบกิจกรรมที่ 7.1
บัตรแทนเงินสดให้กับผู้บริจาค

200 ฿
500 ฿
1,000 ฿
5,000 ฿

ใบกิจกรรมที่ 7.2 บัตรคำที่แสดงสินค้าสำหรับผู้ผลิตจำนวน 8 บัตรคำ

ผู้ผลิตคู่ที่ 1	ผู้ผลิตคู่ที่ 2
<p>สามารถขาย</p> <ol style="list-style-type: none"> ข้าว (6 หน่วย หน่วยละ 5 คะแนน) ครีมบำรุงผิว (4 หน่วย หน่วยละ 5 คะแนน) Smart Phone รุ่นใหม่ล่าสุด (2 หน่วย หน่วยละ 8 คะแนน) กำไลหินอ่อน (4 หน่วย หน่วยละ 3 คะแนน) สร้อยคอ ประดับเพชร (1 หน่วย หน่วยละ 10 คะแนน) เสื้อผ้า Brand name (6 หน่วย หน่วยละ 5 คะแนน) เครื่องกรองอากาศ (2 หน่วย หน่วยละ 8 คะแนน)	<p>สามารถขาย</p> <ol style="list-style-type: none"> กำไลหินอ่อน (2 หน่วย หน่วยละ 3 คะแนน) สร้อยคอประดับเพชร (1 หน่วย หน่วยละ 10 คะแนน) เสื้อผ้า (8 หน่วย หน่วยละ 3 คะแนน)

<p>ผู้ผลิตคู่ที่ 3 สามารถขาย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ข้าว (8 หน่วย หน่วยละ 5 คะแนน) 2. ครีมบำรุงผิว (8 หน่วย หน่วยละ 5 คะแนน) 3. Smart Phone รุ่นใหม่ล่าสุด (1 หน่วย หน่วยละ 8 คะแนน) 4. สร้อยคอประดับเพชร (1 หน่วย หน่วยละ 10 คะแนน) 5. เสื้อผ้า (6 หน่วย หน่วยละ 3 คะแนน) 	<p>ผู้ผลิตคู่ที่ 4 สามารถขาย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ข้าว (6 หน่วย หน่วยละ 5 คะแนน) 2. Smart Phone รุ่นใหม่ล่าสุด (2 หน่วย หน่วยละ 8 คะแนน) 3. กำไลหินอ่อน (4 หน่วย หน่วยละ 3 คะแนน) 4. สร้อยคอประดับเพชร (1 หน่วย หน่วยละ 10 คะแนน) 5. เสื้อผ้า (6 หน่วย หน่วยละ 3 คะแนน)
<p>ผู้ผลิตคู่ที่ 5 สามารถขาย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ข้าวหอมมะลิ (3 หน่วย หน่วยละ 8 คะแนน) 2. กำไลหินอ่อน (2 หน่วย หน่วยละ 3 คะแนน) 3. สร้อยคอประดับเพชร (1 หน่วย หน่วยละ 10 คะแนน) 4. เสื้อผ้า (10 หน่วย หน่วยละ 3 คะแนน) 	<p>ผู้ผลิตคู่ที่ 6 สามารถขาย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครีมบำรุงผิว (10 หน่วย หน่วยละ 5 คะแนน) 2. บริการทางการแพทย์ – เอกชน (2 หน่วย หน่วยละ 8 คะแนน) 3. สร้อยคอประดับเพชร (1 หน่วย หน่วยละ 10 คะแนน) 6. เสื้อผ้า (2 หน่วย) เครื่องกรองอากาศ (4 หน่วย หน่วยละ 8 คะแนน)

<p>ผู้ผลิตคู่ที่ 7</p> <p>สามารถขาย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครีมบำรุงผิว (10 หน่วย หน่วยละ 5 คะแนน) 2. บริการทางการแพทย์ – เอกชน (2 หน่วย หน่วยละ 8 คะแนน) 3. สร้อยคอประดับเพชร (1 หน่วย หน่วยละ 10 คะแนน) 4. เสื้อผ้า (2 หน่วย) เครื่องกรองอากาศ (4 หน่วย หน่วยละ 8 คะแนน)	<p>ผู้ผลิตคู่ที่ 8</p> <p>สามารถขาย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครีมบำรุงผิว (7 หน่วย หน่วยละ 5 คะแนน) 2. บริการทางการแพทย์-รัฐ (2 หน่วย หน่วยละ 5 คะแนน) 3. กำไลหินอ่อน (2 หน่วย หน่วยละ 3 คะแนน) 4. เสื้อผ้า (2 หน่วย หน่วยละ 3 คะแนน)
--	---

ใบกิจกรรมที่ 7.3
บัตรแทนสินค้าที่ระบุประเภทสินค้าและคะแนน

ข้าวธรรมดา 5 คะแนน	ข้าวหอมมะลิ 8 คะแนน	ครีมบำรุงผิว 5 คะแนน	การบริการทาง การแพทย์ รัฐ 5 คะแนน
การบริการ ทางการแพทย์ เอกชน 8 คะแนน	Smart Phone รุ่นใหม่ล่าสุด 8 คะแนน	กำไลหินอ่อน 3 คะแนน	สร้อยคอเพชร 10 คะแนน
เสื้อผ้าปกติ 3 คะแนน	เสื้อผ้า Brand name 5 คะแนน		

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 สติธมนุชยชนที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรม

กิจกรรมที่ 8 เรื่อง ครอบครัวและการสมรส เวลา 1 ชั่วโมง

แนวคิดสำคัญ

สิทธิในการที่จะสมรสและจะสร้างครอบครัว ต้องมีได้โดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ เนื่องจากเชื้อชาติ สัญชาติ หรือศาสนา บุคคลควรมีสติธิเท่าเทียมกันในเรื่องการสมรส ในระหว่างการสมรสและการขาดจากการสมรส และการสมรสนั้นจะกระทำได้ก็โดยการยินยอมอย่างเสรี และเต็มใจของคู่บ่าวสาวผู้ตั้งใจจะกระทำการสมรส และทำให้เกิดครอบครัวซึ่งเป็นหน่วยธรรมชาติและพื้นฐานของสังคมและได้รับการคุ้มครองโดยสังคมและรัฐ

ปฏินญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 16 (1) ชายและหญิงที่มีอายุเต็มบริบูรณ์ มีสิทธิที่จะทำการสมรส และจะก่อตั้งครอบครัวโดยปราศจากการจำกัดใด ๆ อันเนื่องจากเชื้อชาติ สัญชาติหรือ ศาสนา ต่างมีสิทธิเท่าเทียมกันในเรื่องการสมรส ระหว่างการสมรสและการขาดจากการสมรส

(2) การสมรสจะกระทำกันก็แต่ด้วยความยินยอมโดยอิสระและเต็มที่ของผู้ที่เจตนาจะเป็นคู่สมรส

(3) ครอบครัวเป็นหน่วยธรรมชาติและ หลักมูลของสังคมและมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากสังคมและรัฐ

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

ส.2.2 ม.4-6/4 ประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และเสนอแนวทางการพัฒนา

จุดประสงค์

ผู้เรียนสามารถประเมินคุณค่าของการมีสิทธิในการเลือกคู่ครองได้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ชั้นนำเข้าสู่กิจกรรม (10 นาที)

1. ผู้เรียนชมวิดีโอ “คลุมถุงชน สาเหตุยอดการฆ่าตัวตายที่เพิ่มขึ้น” ที่เมืองซินจา ประเทศอิตาลี
2. ผู้สอนถามผู้เรียนว่า หากผู้เรียนโดนบังคับให้แต่งงานกับคนที่ไม่ได้รักจะมีความรู้สึกอย่างไร
3. ผู้สอนอธิบายเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่กิจกรรม

ขั้นกิจกรรม (40 นาที)

กิจกรรมหาคู่

1. ให้ผู้เรียนเขียนลักษณะของตนลงในกระดาษ ดังต่อไปนี้
  - สีที่ชอบ
  - วันเกิด
  - อาหาร
  - วิชาที่ชอบ
  - ประเภทของหนังที่ชอบ
  - 1.1 ให้ผู้เรียนตามหาเพื่อนที่มีความชอบเหมือนกันอย่างน้อย 3 ประการเพื่อจับคู่กัน (หากผู้เรียนคนใดไม่สามารถหาคู่ได้ ผู้สอนจะจัดหาคู่ให้ผู้เรียน)
  - 1.2 หากแต่ละคู่มีเงื่อนไขที่ผู้สอนกำหนดขึ้น ขอให้เปลี่ยนคู่ใหม่ เช่น หากคู่ใดชอบหนังโรแมนติกเหมือนกัน ต้องจับคู่ใหม่ เป็นต้น
  - 1.3 ผู้สอนกำหนดเงื่อนไขสุดท้าย คือ ให้จับคู่กับเพื่อนที่สนิทที่สุด

2. ให้แต่ละคู่ร่วมกันคิดและเขียนเปรียบเทียบความรู้สึกเกี่ยวกับกิจกรรมหาคู่ว่าเมื่อได้คู่กับคนที่ถูกใจและคนที่ไม่ถูกใจ มีความรู้สึกต่างกันอย่างไรบ้าง
3. ผู้สอนสุ่มถามความรู้สึก 2-3 คู่
4. ผู้สอนอธิบายว่ากิจกรรมหาคู่ เปรียบเสมือนการสมรส บางคู่อาจจะได้คนที่ถูกใจ บางคู่อาจจะได้คนที่ไม่ถูกใจ ส่วนข้อแม้เปรียบเสมือนเป็นข้อจำกัดทางเชื้อชาติ ศาสนา และการที่ผู้สอนเป็นคนจัดคู่ให้ เปรียบเสมือนการโดนบังคับให้เกิดการสมรส แต่เมื่อเราได้คู่ที่เราถูกใจที่สุด ความสบายใจก็จะเกิดขึ้น เปรียบเสมือนการมีสิทธิในการเลือกคู่ครอง ซึ่งหากเราไม่มีสิทธิข้างต้นอาจจะทำให้เกิดปัญหาเหมือนในวิดีโอที่ชมไปเมื่อต้นคาบ

ขั้นสรุปกิจกรรม (10 นาที)

1. ผู้เรียนชมวิดีโอ “คลุมถุงชน สาเหตุยอดการฆ่าตัวตายที่เพิ่มขึ้น” ที่เมืองชินจา ประเทศอริกอีกครั้ง (จำนวน 2 นาที)
2. ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละคู่เขียนความคิดเห็นของการมีสิทธิในการเลือกคู่ครอง จากนั้นสุ่มถาม 2-3 คู่
3. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปกิจกรรมว่าสิทธิในการที่จะสมรสและจะสร้างครอบครัว ต้องมีได้ โดยไม่มีการจำกัดใด ๆ เนื่องจากเชื้อชาติ สัญชาติ หรือศาสนา บุคคลควรมีสิทธิเท่าเทียมกันในเรื่องการสมรส ในระหว่างการสมรสและการขาดจากการสมรส และการสมรสนั้นจะกระทำได้อีกโดยการยินยอมอย่างเสรี และเต็มใจของคู่บ่าวสาวผู้ตั้งใจจะกระทำการสมรส และทำให้เกิดครอบครัวซึ่งเป็นหน่วยธรรมชาติและพื้นฐานของสังคมและได้รับการคุ้มครองโดยสังคมและรัฐ

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. คลิปวิดีโอเรื่อง “คลุมถุงชน สาเหตุยอดการฆ่าตัวตายที่เพิ่มขึ้น” ที่เมืองชินจา ประเทศอริก โดยสืบค้นจากระบบออนไลน์
2. กระดาษและปากกาสำหรับกิจกรรมหาคู่

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. ผู้เรียนประเมินคุณค่าของการมีสิทธิในการเลือกคู่ครองได้	- การตอบคำถามในชั้นเรียน - การตอบคำถามในใบกิจกรรม	- ใบรายชื่อ - ใบกิจกรรม “หาคู่”	ดี : ผู้เรียนตอบคำถามได้มากกว่าร้อยละ 80 พอใช้ : ผู้เรียนตอบคำถามได้ระหว่างร้อยละ 50 – 79 ปรับปรุง : ผู้เรียนตอบคำถามได้น้อยกว่าร้อยละ 50

ข้อเสนอแนะ

ระมัดระวังเรื่องการพูดถึงบุคคลอื่นในทางไม่ดี ขณะทำกิจกรรมหาคู่

อภิธานศัพท์

การคลุมถุงชน คือกรณีที่ฝ่ายชายและฝ่ายหญิงถูกบังคับให้แต่งงาน ทั้งโดยการบังคับขู่เข็ญทางร่างกายและจิตใจ

ความรู้สำหรับครู

ในเมืองไทยแม้การคลุมถุงชนจะไม่ค่อยได้รับความนิยมนเท่าไรแล้ว แต่ที่อินเดียประเพณีนี้ยังคงเข้มแข็ง การสำรวจในปี 2013 พบว่า คนอินเดียรุ่นใหม่มากกว่า 74% เห็นดีเห็นงามกับการแต่งแบบคลุมถุงชน และการสำรวจอีกอันบอกว่าการแต่งงานในอินเดียกว่า 90% เป็นการคลุมถุงชนกันทั้งนั้น

และที่น่าแปลกใจก็คือ การแต่งงานที่ไม่ได้เริ่มต้นด้วยความรัก คู่สมรสกลับใช้ชีวิตคู่กันอย่างยืนยาว โดยในอินเดียการสมรสที่จบลงด้วยการหย่าร้างมีสัดส่วนเพียง 1% เท่านั้น

แต่จะเอาตัวเลขนี้มาบอกว่า การแต่งงานแบบคลุมถุงชนคือ สาเหตุที่ทำให้คู่สมรสประสบความสำเร็จกับชีวิตคู่ คงเป็นการด่วนสรุปเกินไปโดยมิได้คำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ หนึ่งในนั้นก็คือ ทักษะคิดต่อการหย่าร้าง ซึ่งในสังคมแบบอนุรักษนิยมอย่างอินเดีย ยังคงไม่ยอมรับการหย่าร้าง การหย่าร้างจึงมักเกิดขึ้นในบรรดาคู่สมรสหัวสมัยใหม่ที่แต่งงานโดยสมัครใจเป็นหลัก (ซึ่งก็มีน้อยอยู่แล้ว)

ส่วนคนที่ยอมรับการแต่งงานแบบคลุมถุงชนส่วนใหญ่ก็จะมาจากครอบครัวอนุรักษนิยม ซึ่งแม้ว่าพวกเขาจะไม่ชอบใจคู่สมรส ก็ไม่กล้าที่จะหย่าด้วยแรงกดดันทางสังคม รวมถึงความยากลำบากที่จะตามมาหลังการหย่าร้างโดยเฉพาะคู่สมรสฝ่ายหญิงที่มักจะต้องพึ่งพาทางการเงินจากสามี หลายนๆ คู่จึงจำยอมรับสภาพการสมรสที่ขมขื่นมากกว่าที่จะเลือกการหย่าร้าง

นอกจากนี้ ในบางประเทศการบังคับให้บุคคลใดแต่งงานถือเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย เช่น ในนอร์เวย์ และถือเป็นการผิดร้ายแรง และการนำผู้เยาว์ออกจากนอร์เวย์ไปยังประเทศอื่นเพื่อบังคับให้แต่งงานก็ถือเป็นความผิดเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม การที่ศาสนาอิสลามได้บัญญัติว่าด้วยการแต่งงาน (นิกะห์) ให้มีกำหนดกฎระเบียบแบบแผนอย่างมั่นคง ก็เพื่อปกป้องสังคมและเพื่อความสุขของสถาบันครอบครัว อิสลามส่งเสริมการแต่งงานเพื่อให้เกิดผลดี ดังเช่นคำสอนทุกศาสนาที่มุ่งให้เกิดประโยชน์นานัปการ ที่จะสะท้อนมาสู่ตัวบุคคลและสังคมโดยรวม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 สิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรม

กิจกรรมที่ 9 เรื่อง สิทธิทางวัฒนธรรมในสังคมพหุวัฒนธรรม

เวลา 1 ชั่วโมง

แนวคิดสำคัญ

หลักปรัชญาญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติได้กล่าวไว้ว่า ทุกคนมีเสรีภาพในการในการใช้ภาษาหรือสื่อความหมายในภาษาท้องถิ่นของตน มีเสรีภาพในการแต่งกายตามวัฒนธรรม การปฏิบัติกิจตามวัฒนธรรม ประเพณี ท้องถิ่นของตน การปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนา การพักผ่อนหย่อนใจ แสดงศิลปวัฒนธรรมและบันเทิงได้โดยไม่มีใครมาบังคับ

ปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง

ข้อที่ 18 บุคคลมีสิทธิในเสรีภาพแห่งความคิด มโนธรรม และศาสนา สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะเปลี่ยนศาสนา หรือความเชื่อถือ และเสรีภาพ ที่จะแสดงให้ศาสนาหรือความเชื่อถือประจักษ์ในรูปของการสั่งสอน การปฏิบัติกิจความเคารพสักการบูชา สวดมนต์ และการถือปฏิบัติพิธีกรรม ไม่ว่าโดยลำพังตนเองหรือร่วมกับผู้อื่นในประชาคมในที่สาธารณะหรือส่วนตัว

ข้อ 27 (1) ทุกคนมีสิทธิที่เข้าร่วมในชีวิตทางวัฒนธรรมของประชาชนโดยอิสระ ที่จะบันเทิงใจในศิลปะและที่มีส่วนในความรุดหน้า และคุณประโยชน์ทางวิทยาศาสตร์

(2) ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองผลประโยชน์ทางศิลปกรรมและทางวัตถุอันเป็นผลจากการประดิษฐ์กรรมใด ๆ ทางวิทยาศาสตร์ วรรณกรรมและทางศิลปกรรม ซึ่งตนเป็นผู้สร้าง

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

ส.2.2 ม.4-6/4 ประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และเสนอแนวทางพัฒนา

ส 2.1 ม.4-6/5 วิเคราะห์ความจำเป็นที่ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และเลือกรับวัฒนธรรมสากล

จุดประสงค์ ผู้เรียนสามารถ

1. อธิบายลักษณะของสังคมพหุวัฒนธรรมได้
2. เสนอแนะแนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมได้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม (10 นาที)

1. ครูเปิดวิดีโอคลิปเพลงคิดมาก ให้นักเรียนชม
2. ครูนำนักเรียนสนทนาโดยใช้คำถามว่านักเรียนเห็นอะไรจากคลิปวิดีโอบ้าง

แนวคำตอบ : การแต่งกาย ภาษา ที่แสดงถึงชาติและวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศอาเซียนและประเทศใกล้เคียง อันประกอบด้วย ลาว พม่า จีน เวียดนาม อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์

3. ครูนำนักเรียนสนทนาต่อถึงความหลากหลายของรูปแบบการใช้ชีวิตของคนที่มีสัมพันธ์กับลักษณะของพื้นที่ และนำเข้าสู่บทเรียน

แนวทางการนำเสนอ : สิ่งมีชีวิตจะมีแนวทางการปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อมซึ่งมนุษย์ก็เป็นเช่นนั้น แต่มนุษย์มีการเรียนรู้ที่จะใช้ความสามารถที่มีในการพัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้รูปแบบการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

ขั้นกิจกรรม (40 นาที)

1. ครูนำนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับความหมายและลักษณะของวัฒนธรรม

ข้อมูล : วัฒนธรรมคือวิถีการดำเนินชีวิต (The Way of Life) ของคนในสังคม นับตั้งแต่วิถีกิน วิถีอยู่ วิถีแต่งกาย วิถีทำงาน วิถีพักผ่อน วิถีแสดงอารมณ์ วิถีสื่อความ วิถีจรรยาและขนส่ง วิถีอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ วิถีแสดงความสุขทางใจ และหลักเกณฑ์การดำเนินชีวิต โดยแนวทางการแสดงถึงวิถีชีวิตนั้นอาจจะมาจากเอกชน หรือคณะบุคคลทำเป็นตัวแบบ แล้วต่อมาคนส่วนใหญ่ก็ปฏิบัติสืบต่อกันมาโดยมีลักษณะของวัฒนธรรมดังนี้

- 1.1 เป็นรูปแบบการใช้ชีวิตที่มนุษย์สร้างขึ้น
- 1.2 มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม
- 1.3 เป็นเอกลักษณ์และแสดงถึงอัตลักษณ์ของคนในแต่ละพื้นที่
- 1.4 ถ่ายทอดและเปลี่ยนแปลงได้ตามยุคสมัย

2. ครูใช้คำถามว่า คนที่มีรูปแบบวัฒนธรรมแตกต่างกัน แต่ต้องมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในพื้นที่เดียวกัน จะเกิดอะไรขึ้น

แนวคำตอบ : อาจเกิดความรู้สึกแปลกแยก เกิดการปรับตัว หรืออาจลงเอยด้วยความขัดแย้ง หรือใช้ความรุนแรงได้ แต่ในบางกรณีก็อาจไม่ได้รับการสนใจ ในสังคมเมืองที่มีความหลากหลายสูง

3. ครูเปิดคลิปวิดีโอ คอนโดหรูห้องเซตวัดติระขังเสียงรบกวนให้นักเรียนดู และชวนสนทนาว่า นี่เป็นตัวอย่างของความขัดแย้งเชิงวัฒนธรรมหรือไม่ ละเมิดสิทธิในการแสดงออกทางวัฒนธรรมหรือไม่ และเราจะมีแนวทางการแก้ปัญหาอย่างไร

แนวคำตอบ : เป็นความขัดแย้งเชิงวัฒนธรรม จากวัดของชาวพุทธที่อยู่มาก่อน กับคอนโดมีเนียมที่มาอยู่ใหม่ จะเกิดการขัดแย้งระหว่างแนวทางปฏิบัติของวัดกับผู้อยู่อาศัยบนคอนโด เป็นความไม่เข้าใจกัน และละเมิดสิทธิในการแสดงออกทางวัฒนธรรมที่ปฏิบัติกันมาอย่างยาวนานโดยใช้ข้อกฎหมาย ซึ่งแนวทางแก้ปัญหาคือการยอมรับและเข้าใจซึ่งกันและกัน ไม่ใช่อดทนหรือติระขังให้เบาลงแบบในคลิปข่าว

4. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คนและแจกกระดาษฟลิปชาร์ตให้กลุ่มละ 1 แผ่น และปากกาเคมี จากนั้นให้นักเรียนวาดรูปคนลงไป จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันระดมสมองว่า หากเราจะแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรม โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น จะต้องมีความรู้ในการปฏิบัติตนอย่างไร โดยให้ระบุที่ 3 จุด คือ แนวคิด (Head) การลงมือปฏิบัติ (Hand) และทัศนคติ (Heart) ตามใบกิจกรรมที่ 9.1 จากนั้นให้แต่ละกลุ่มวาดรูปลงไปในกระดาษฟลิปชาร์ตพร้อมกับแนวคิดดังกล่าว โดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที

แนวคำตอบ : 4.1 แนวคิด (Head) : เรียนรู้วัฒนธรรมที่หลากหลาย และหาความรู้เกี่ยวกับ การปฏิบัติตนของวัฒนธรรมอื่น ๆ ในสังคม

4.2 การลงมือปฏิบัติ (Hand) : ไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการละเมิดสิทธิของผู้อื่น และแสดงออกซึ่งสิทธิของตนเองอย่างมีขอบเขต

4.3 ทัศนคติ (Heart) : เปิดกว้าง ยอมรับความแตกต่างหลากหลายเชิงวัฒนธรรมด้วยความเข้าใจซึ่งกันและกัน

5. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานของกลุ่มตนเอง กลุ่มละประมาณ 2 – 3 นาที พร้อมทั้งให้กลุ่มเพื่อนดู และสรุปสาระสำคัญหรือคำสำคัญที่ได้ไว้บนกระดาน

ขั้นสรุปกิจกรรม (10 นาที)

ครูสรุปแนวทางการปฏิบัติตนเพื่อความเข้าใจและไม่ละเมิดสิทธิทางวัฒนธรรมของผู้อื่น จากคำสำคัญและแนวคิดที่ได้จากการนำเสนอผลงานแต่ละกลุ่มบนกระดาน และทำความเข้าใจร่วมกันกับนักเรียน

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. คลิปวิดีโอเพลง คิดมาก โดยสี่บิ้นจากระบบออนไลน์
2. คลิปวิดีโอคอนโดทรูร้องเขตวัดตระฆังเสียงรบกวน โดยสี่บิ้นจากระบบออนไลน์
3. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ฉบับภาษาไทย
ชื่อผู้แต่ง : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ชื่อเรื่อง : ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน
ที่มาของข้อมูล : เว็บไซต์ <http://library.nhrc.or.th/ulib/document/Fulltext/F03988.pdf>
4. ใบกิจกรรมที่ 9.1 แนวปฏิบัติการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรม
5. กระดาษฟลิปชาร์ตและปากกาเคมี

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. ผู้เรียนอธิบายลักษณะของสังคัมพหุวัฒนธรรมได้	การใช้คำถามในชั้นเรียน	การตั้งคำถามของครู	<p>ดี : สามารถอธิบายลักษณะของสังคัมพหุวัฒนธรรมได้ชัดเจน</p> <p>พอใช้ : สามารถอธิบายลักษณะของสังคัมพหุวัฒนธรรมได้ แต่ไม่ชัดเจน เช่น ไม่พูดถึงความแตกต่างในเรื่องของเชื้อชาติ ศาสนา ที่จะก่อให้เกิดปัญหาตามมาได้</p> <p>ปรับปรุง : ไม่สามารถอธิบายลักษณะของสังคัมพหุวัฒนธรรมได้</p>
2. ผู้เรียนเสนอแนะแนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคัมพหุวัฒนธรรมได้	การระดมสมองจากการทำกิจกรรมกลุ่ม	กิจกรรมกลุ่ม	<p>ดี : สามารถอธิบายแนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคัมพหุวัฒนธรรมได้ครบทั้ง 3 ด้าน คือ Head Hand และ Heart</p> <p>พอใช้ : สามารถอธิบายแนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคัมพหุวัฒนธรรมได้ แต่อาจไม่ครบทั้ง 3 ด้าน หรือแนวทางปฏิบัติยังไม่สามารถนำไปใช้ได้จริง</p> <p>ปรับปรุง : ไม่สามารถอธิบายแนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคัมพหุวัฒนธรรมได้</p>

ข้อเสนอแนะ

1. นักเรียนในชั้นเรียนบางคนอาจมีรูปแบบทางวัฒนธรรมที่แตกต่างจากผู้อื่น เช่น มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด หรือนับถือศาสนาแตกต่างจากผู้อื่น อาจให้นักเรียนมาบอกเล่าประสบการณ์ที่ได้พบให้เพื่อนฟังได้
2. เรื่องวัฒนธรรมเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ครูอาจกำชับนักเรียนหรือสอนคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนไปควบคู่กัน เช่น ไม่ควรล้อเพื่อนที่เป็นมุสลิมเรื่องไม่รับประทานเนื้อหมู หรือล้อเลียนเชื้อชาติและภูมิลำเนาของเพื่อน
3. ครูอาจมีประสบการณ์เรื่องความขัดแย้งทางวัฒนธรรมที่พบเจอ มาเล่าเสริมให้นักเรียนฟังได้ แต่ไม่ควรเลือกรื่องที่มีความรุนแรง

อภิธานศัพท์

วัฒนธรรม หมายถึง ความเจริญงอกงาม ซึ่งเป็นผลจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับธรรมชาติ จำแนกออกเป็น 3 ด้านคือ จิตใจ สังคม และวัตถุมีการสั่งสมและสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่งจนกลายเป็นแบบแผนที่สามารถเรียนรู้และก่อให้เกิดพฤติกรรมและผลิิตผล ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม อันควรค่าแก่การวิจัย อนุรักษ์ ฟื้นฟู ถวายทอด เสริมสร้างเอตทัคคะ และแลกเปลี่ยนเพื่อสร้างดุลยภาพแห่งความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ สังคม และธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอย่างมีสุข สันติสุข และอิสรภาพ อันเป็นพื้นฐานแห่งอารยธรรมของมนุษยชาติ

พหุวัฒนธรรม คือการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสังคม การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา และประวัติศาสตร์โดยใช้โครงสร้างของ กลุ่มชน (ethnicity) เชื้อชาติ (race) สถานะของครอบครัว (socioeconomic status) เพศ (gender) ความสามารถพิเศษ (exceptionalities) ภาษา (language) ศาสนา (religion) บทบาททางเพศ (sexual orientation) และพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ (geographical area)” สอดคล้องกับ Mitchell and Salsbury (1999) ซึ่งอธิบายว่า “การจัดการศึกษาตามแนวทาง

พหุวัฒนธรรม หมายถึง การศึกษาที่พยายามแนวความคิดค่านิยมเชิงบวกเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ และนำไปสู่การปรับปรุงความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคน” นอกจากนี้ Banks and Banks. Multicultural Education Issues and Perspectives, 1989 ได้อธิบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมไว้ว่า “คือ แนวทางในการปฏิรูปที่ออกแบบมาเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการศึกษาในองค์กรวมเพื่อนักเรียนที่มาจากความหลากหลายของ เชื้อชาติ กลุ่มชน เพศ ความสามารถพิเศษ ของนักเรียน และชนชั้นทางสังคม โดยจัดประสบการณ์ให้เกิดความเท่าเทียมกันทางการศึกษาทั้งในโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย”

ความรู้สำหรับครู

หลักปฏิญญาสากลว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ ข้อ 18 กล่าวว่า บุคคลมีสิทธิในเสรีภาพแห่งความคิด มโนธรรม และศาสนา สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะเปลี่ยนศาสนา หรือความเชื่อ ถิ่น และเสรีภาพ ที่จะแสดงให้ศาสนาหรือความเชื่อถื่นประจักษ์ในรูปของการสั่งสอน การปฏิบัติกิจกรรม เคารพสักการบูชา สวดมนต์ และการถือปฏิบัติพิธีกรรม ไม่ว่าโดยลำพังตนเอง หรือร่วมกับผู้อื่นในประชาคม ในที่สาธารณะหรือส่วนตัว

พ.ร.บ. วัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2485 ได้ให้ความหมาย “วัฒนธรรม” ว่าหมายถึง ลักษณะที่แสดง ความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบ ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีงามของประชาชน ส่วนความหมาย “วัฒนธรรม” ตามแนวทางในการรักษาส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม พ.ศ. 2529 กล่าวว่า “วัฒนธรรม” คือ วิถีชีวิต เป็นวิถีการดำเนินชีวิตของสังคม เป็นแบบแผนการประพฤติปฏิบัติและการแสดงออก ซึ่งความรู้สึกรู้คิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกัน สามารถแก้ไขและซาบซึ้งร่วมกัน ดังนั้น วัฒนธรรมไทย คือ วิถีชีวิตที่คนไทยได้สั่งสม เลือกรสรร ปรับปรุง แก้ไข จนถือว่าเป็นสิ่งดีงามเหมาะสมกับ สภาพแวดล้อมและได้ใช้เป็นเครื่องมือ หรือเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม นอกจากนี้ ยังว่า “วัฒนธรรม” คือ มรดกแห่งสังคมซึ่งสังคมปรับปรุงและรักษาไว้ให้เจริญ งอกงาม วัฒนธรรมเกิดจากการประพฤติปฏิบัติร่วมกันเป็นแนวเดียวกันอย่างต่อเนื่องของสมาชิกในสังคม สืบทอดเป็นมรดกทางสังคม

ต่อกันมาจากอดีต หรืออาจเป็นสิ่งประดิษฐ์คิดค้นสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ หรืออาจรับเอาสิ่งที่เผยแพร่มาจากสังคมอื่น ๆ ทั้งหมดนี้หากสมาชิกยอมรับและยึดถือเป็นแบบแผนประเพณีปฏิบัติร่วมกัน ก็ย่อมถือว่าเป็นวัฒนธรรมของสังคมนั้น และในปีพ.ศ. 2535 ได้ให้ความหมาย “วัฒนธรรม” ว่า หมายถึง ความเจริญงอกงาม ซึ่งเป็นผลจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับธรรมชาติ จำแนกออกเป็น 3 ด้านคือ จิตใจ สังคม และวัตถุ มีการสั่งสมและสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่ง จนกลายเป็นแบบแผนที่สามารถ เรียนรู้และก่อให้เกิดผลิตรกรรมและผลิตผล ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม อันควรค่าแก่การวิจัย อนุรักษ์ พิถีพิถัน ถ่ายทอด เสริมสร้างเอตทัคคะ และแลกเปลี่ยน เพื่อสร้างดุลยภาพแห่งความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ สังคม และธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สันติสุข และอิสรภาพ อันเป็นพื้นฐานแห่งอารยธรรมของมนุษยชาติ

วัฒนธรรมมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. **วัฒนธรรมเกิดจากการเรียนรู้** วัฒนธรรมไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาแต่กำเนิดและไม่ใช่ว่าสิ่งที่ย่างทอดทางพันธุกรรมได้ เช่น การสร้างที่อยู่อาศัยของมนุษย์ย่อมแตกต่างกันไปจากรังของผึ้ง เพราะผึ้งสร้างรังขึ้นโดยสัญชาตญาณที่เป็นไปเองตามธรรมชาติ โดยไม่ต้องมีการเรียนรู้หรือสั่งสอน แต่การสร้างที่อยู่อาศัยของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ของสมาชิกในสังคม

2. **วัฒนธรรมเป็นมรดกของสังคม** วัฒนธรรมเป็นผลของการถ่ายทอดและการเรียนรู้จากสมาชิกรุ่นหนึ่งไปสู่สมาชิกอีกรุ่นต่อไป การถ่ายทอดนั้น ต้องใช้เวลา และมีภาษาเป็นสื่อกลางช่วยไข่มนุษย์ได้แสดงความรู้สึกลงและสามารถเข้าใจผู้อื่นได้ ช่วยให้การถ่ายทอดวัฒนธรรมสืบทอดมาเป็นมรดกทางสังคม

3. **วัฒนธรรมเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิต** บุคคลที่เกิดในสังคมใดก็ต้องเรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมนั้น ซึ่งแตกต่างกันไปตามแต่ละสังคม ไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบได้ว่าของใครดีกว่ากัน เพราะแต่ละวัฒนธรรมย่อมมีความเหมาะสมตามสภาพแวดล้อมของแต่ละสังคม เช่น วัฒนธรรมไทยก็มีแบบแผนการดำเนินชีวิตในลักษณะหนึ่งไม่ว่าจะเป็นด้านการแต่งกาย อาหารการกิน ความเป็นอยู่ ซึ่งแตกต่างจากวัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่น ดังนั้น วิถีชีวิตของคนไทยคนญี่ปุ่นหรือชาติอื่นๆ จะมีวิถีชีวิตที่เป็นลักษณะของตนเอง

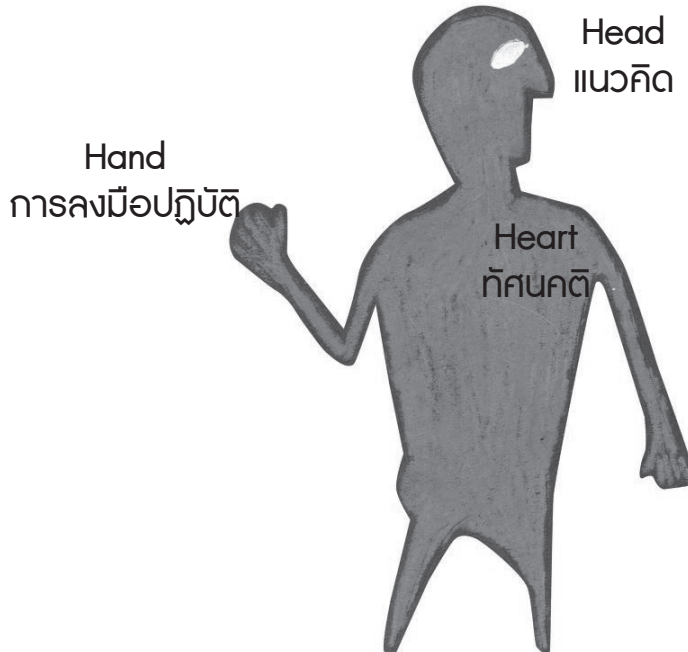
4. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ จากการคิดค้นสิ่งใหม่ๆ หรือปรับปรุงของเดิมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้วัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

5. วัฒนธรรมมีลักษณะเป็นการแสดงถึงรูปแบบของความคิด ในการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ เป็นผลมาจากการช่วยกันกำหนดรูปแบบของความคิดในการแสดงพฤติกรรมของสมาชิก โดยที่สมาชิกรับรู้ร่วมกัน และประพฤติตามแนวคิดนั้น

6. วัฒนธรรมมิใช่เป็นของผู้ใดผู้หนึ่งโดยเฉพาะ วัฒนธรรมเป็นของส่วนรวม ซึ่งเกิดจากการที่มนุษย์อยู่ร่วมกัน และสร้างรูปแบบในการดำเนินชีวิตในสังคมร่วมกัน วัฒนธรรมจึงไม่ใช่สิ่งที่สมาชิกในสังคมคนใดคนหนึ่งยอมรับและปฏิบัติเท่านั้น

ใบกิจกรรมที่ 9.1

แนวปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคอขวดเชิงทางวัฒนธรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 แนวทางการสร้างสันติภาพและสิทธิมนุษยชน

กิจกรรมที่ 10 เรื่อง แนวทางการสร้างสันติภาพและสิทธิมนุษยชน เวลา 1.5 ชั่วโมง

แนวคิดสำคัญ

ข่าวหรือประเด็นสิทธิมนุษยชนเป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ในสื่อทั้งประเด็นสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับสิทธิพลเมือง การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรม ล้วนแต่มีสาเหตุพื้นฐานจากความเชื่อในเชิงอำนาจและความเข้าอกเข้าใจมนุษย์ที่ขาดความยุติธรรม แนวทางในการสร้างสันติภาพและสิทธิมนุษยชนจึงต้องยืนอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน การไม่แบ่งแยก เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และยอมรับความหลากหลายของมนุษย์

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง

1. หลักการพื้นฐานของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อที่ 1, 2, 28, 29, 30
2. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับพลเมือง ข้อที่ 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 22
3. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง ข้อที่ 19, 20, 21
4. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ ข้อที่ 17, 23, 24
5. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรม ข้อที่ 16, 18, 25, 26, 27

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

ส.2.2 ม.4-6/4 ประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และเสนอแนวทางพัฒนา

จุดประสงค์ ผู้เรียนสามารถ

1. ผู้เรียนวิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางการแก้ไขปัญหาประเด็นทางสิทธิมนุษยชนได้
2. ผู้เรียนเสนอแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขภายใต้หลักการของสิทธิมนุษยชนได้ถูกต้อง

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม (10 นาที)

ผู้สอนนำเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนในรอบสัปดาห์ที่น่าสนใจเพื่อกระตุ้นความสนใจ จากนั้นตั้งคำถามกับผู้เรียนดังนี้

1. ผู้เรียนได้ติดตามข่าวนี้อหรือไม่ ?
2. ข่าวนี้มีเนื้อหาอย่างไรบ้าง ?
3. ข่าวนี้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างไร ?
4. เหตุใดจึงเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ ?

ขั้นกิจกรรม (50 นาที)

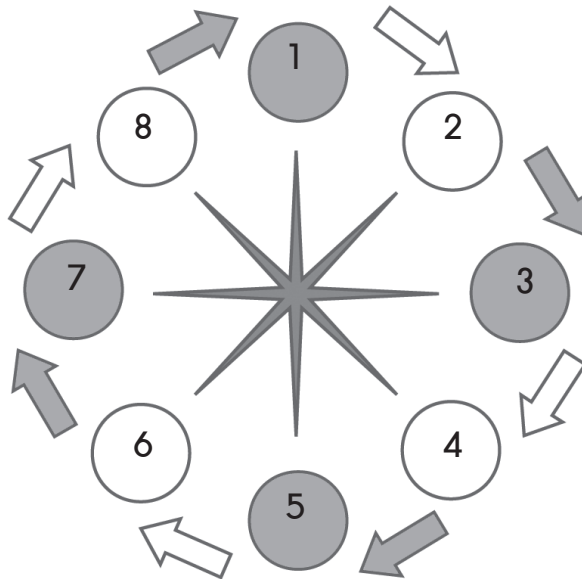
1. ผู้เรียนเข้าร่วมแบ่งกลุ่มออกเป็น 8 กลุ่มเท่าๆ กัน โดยแต่ละกลุ่มจะได้รับมอบหมายให้ศึกษาข่าวสิทธิมนุษยชนที่แตกต่างกัน จำนวน 4 ข่าว โดยแบ่งการศึกษาแต่ละกลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 และ 2	ข่าวสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับพลเมือง
กลุ่มที่ 3 และ 4	ข่าวสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง
กลุ่มที่ 5 และ 6	ข่าวสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับเศรษฐกิจ
กลุ่มที่ 7 และ 8	ข่าวสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม

2. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางการแก้ไขปัญหาจากข่าวสิทธิมนุษยชน ลงในกระดาษแผ่นใหญ่ ภายในเวลา 10 นาที

3. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์ข่าวของตนด้วยรูปแบบ Walk Gallery โดยมีสมาชิก 1 คนในกลุ่มทำหน้าที่เป็นผู้นำเสนออยู่ประจำผลงานของกลุ่มตนเอง ส่วนสมาชิกที่เหลือแต่ละกลุ่มเดินไปพร้อมกันทั้งกลุ่มเพื่อรับฟังการนำเสนอของกลุ่มอื่นกลุ่มละ 3 นาที โดยผู้เรียนทุกคนสามารถเขียน Post-it มาแปะลงไปในผลงานของกลุ่มอื่น เพื่อเพิ่มเติมประเด็นได้ เวียนกลุ่มตามเข็มนาฬิกา ดังภาพต่อไปนี้

4. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มกลับมาที่กลุ่มตนเอง พูดคุยแลกเปลี่ยนกันถึงประเด็นสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหามาจากข่าวสิทธิมนุษยชน แต่ละกลุ่มที่คล้ายคลึง แตกต่างกัน หรือน่าสนใจ ภายในเวลา 2 นาที
5. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายระดมความคิดเพื่อสรุปความคิดรวบยอดในหัวข้อว่า “แนวทางการสร้างสันติภาพและสิทธิมนุษยชนควรทำอย่างไร” ลงในกระดาษแผ่นใหญ่ ภายในเวลา 10 นาที
6. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายระดมความคิดให้ผู้เรียนรับฟัง

ขั้นสรุปกิจกรรม (10 นาที)

ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปความคิดรวบยอดการระดมความคิดเห็นและเพิ่มเติมประเด็นในหัวข้อ “แนวทางการสร้างสันติภาพและสิทธิมนุษยชนควรทำอย่างไร” และบันทึกผลการสรุปความคิดรวบยอดลงในกระดาษเป็นรายบุคคล

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ข่าวหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนด้านต่าง ๆ
2. กระดาษฟลิปชาร์ตและปากกาหมึก
3. กระดาษ Post It
4. กระดาษ A4

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. ผู้เรียนวิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางการแก้ไข ปัญหาประเด็นทางสิทธิมนุษยชนได้	การประเมินผลวิเคราะห์ข่าว	แบบประเมินจากผลการวิเคราะห์ข่าว	<p>ดี : อภิปรายเหตุการณ์การตัดสินใจและผลกระทบได้ถูกต้อง สะท้อนประสบการณ์ที่ไม่เป็นธรรมได้ดี</p> <p>พอใช้ : อภิปรายเหตุการณ์การตัดสินใจและผลกระทบได้บางส่วน สะท้อนประสบการณ์ที่ไม่เป็นธรรมไม่ได้</p> <p>ปรับปรุง : อภิปรายเหตุการณ์การตัดสินใจและผลกระทบได้ไม่ถูกต้อง สะท้อนประสบการณ์ที่ไม่เป็นธรรมไม่ได้</p>
จุดประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
2. ผู้เรียนเสนอแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขภายใต้หลักการของสิทธิมนุษยชนได้ถูกต้อง	การนำเสนอแนวทาง การอยู่ร่วมกัน	แบบประเมินการนำเสนอแนวทาง การอยู่ร่วมกัน	<p>ดี : เสนอแนวทางการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขภายใต้หลักการสิทธิมนุษยชนพร้อมยกตัวอย่างประกอบได้อย่างถูกต้อง</p> <p>พอใช้ : เสนอแนวทางการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขภายใต้หลักการสิทธิมนุษยชนพร้อมยกตัวอย่างประกอบได้อย่างถูกต้องบางส่วน</p> <p>ปรับปรุง : เสนอแนวทางการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขภายใต้หลักการสิทธิมนุษยชนพร้อมยกตัวอย่างประกอบได้อย่างถูกต้องไม่ถูกต้อง</p>

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้สอนสามารถเลือกข่าวที่มีความสอดคล้องกับผู้เรียนและประเด็นสำคัญของท้องถิ่น
2. ผู้สอนสามารถปรับจำนวนของกลุ่มและประเภทของข่าวได้ตามจำนวนของผู้เรียน

อภิธานศัพท์

1. สิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับพลเมือง หมายถึง ข่าวหรือประเด็นที่สอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อที่ 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 22
2. สิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง หมายถึง ข่าวหรือประเด็นที่สอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อที่ 19, 20, 21
3. สิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับเศรษฐกิจ หมายถึง ข่าวหรือประเด็นที่สอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อที่ 17, 23, 24
4. สิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม หมายถึง ข่าวหรือประเด็นที่สอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อที่ 16, 18, 25, 26, 27

ตัวอย่างพฤติกรรมของนักเรียนที่มีความตระหนักในสิทธิมนุษยชน

1. นักเรียนไม่ใช้ความรุนแรงที่ปฏิบัติต่อบุคคลอื่นทั้งร่างกายและจิตใจ
2. นักเรียนปฏิบัติต่อบุคคลอื่นอย่างเท่าเทียมและมีมนุษยธรรม
3. นักเรียนแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อต่าง ๆ โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น
4. นักเรียนสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือเรียกร้องเกี่ยวกับการรักษาสิทธิในฐานะ
ผู้บริโภค
5. นักเรียนสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบที่มีผลกระทบ หรือมีส่วนได้ส่วนเสียกับคนบางกลุ่ม
6. นักเรียนเคารพในการตัดสินใจของผู้อื่นที่เป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน โดยไม่เป็นไปด้วยการบังคับขู่เข็ญ
7. นักเรียนสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นธรรมในสังคมไทย

ភាគប្រាំ

รายชื่อคณะทำงานจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้สัทธิธิมุขยชนศึกษา

1. ระดับปฐมวัย

อ.สุคนธ์ สินธพานนท์	ที่ปรึกษา
อ.จินตนา วีรเกียรติสุนทร	ที่ปรึกษา
1.1 นางสาวอริสรา โสคำภา	โรงเรียนวัดใหม่ผดุงเขต (หัวหน้าคณะทำงาน)
1.2 นางสาวกฤษมา นนทะน้า	โรงเรียนประชาอุบลัมภ์
1.3 นางสาวธมลวรรณ เศรษฐหิรัญกุล	โรงเรียนวัดใหม่ผดุงเขต
1.4 นางสาวอโนทัย แจ่มในจิตต์	โรงเรียนโฆสิตสโมสร
1.5 นางสาวอารี ตีรณปัญญา	คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. ระดับประถมศึกษาตอนต้น

อ.วัธนีย์วรรณ อูราสุข	ที่ปรึกษา
2.1 นางสาวไพรพร วงศ์งามใส	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (ฝ่ายประถม) (หัวหน้าคณะทำงาน)
2.2 นางกัญจรดา ศิริบรรจง	โรงเรียนวัดกลางเกร็ด
2.3 นายธาวิต ฦ นคร	โรงเรียนบ้านบางกะปิ (ฝ่ายประถม)
2.4 นางสาวพิมพ์ไพ จิวแพ	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (ฝ่ายประถม)
2.5 นายภีมวิษญ์ สีแก้ว	โรงเรียนวัดประยูรวงศาวาส
2.6 นายสุพจน์ รักร่วม	โรงเรียนโฆสิตสโมสร

3. ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

อ.สุคนธ์ สินธพานนท์

ที่ปรึกษา

อ.จินตนา วีรเกียรติสุนทร

ที่ปรึกษา

3.1 นางสาวมุกทิตา คงสมปราชญ์

โรงเรียนวัดชำผักแพว (หัวหน้าคณะทำงาน)

3.2 นายบุญช่วย ลือโสภากา

โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย (ฝ่ายประเมิน)

3.3 นางสาวพัชรา จำรัสบรรณ

โรงเรียนวัดโพธิ์ฟ้า

3.4 นางสุภัสชา จันทร์สว่าง

โรงเรียนวัดโพธิ์ฟ้า

3.5 นายอภิวัฒน์ ทวีเปล่ง

โรงเรียนอนุบาลสระบุรี

4. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

อ.เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ

4.1 นายณัฐฐเมธร์ ดุลคนิต

4.2 นายชัยวัฒน์ สมเกียรติประยูร

4.3 นางสาวธัญญา ต่อชีพ

4.4 นายร่มเกล้า ช่างน้อย

4.5 นายวุฒิชัย พันธุ์ทรัพย์

4.6 นายสถาพร ขอเพียรกลาง

4.7 นายอรรถพล ประภาสโนบล

ที่ปรึกษา

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 1 (หัวหน้าคณะทำงาน)

โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย สพม.2

โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย สพม.1

โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม สพม.1

โรงเรียนธัญญบุรี สพม.4

โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม สพม.1

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ
ปทุมธานี สพม.4

5. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

อ.เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ

5.1 นายณัฐฐเมธร์ ดุลคนิต

5.2 นายณัฐฐชฎิล มาอินแก้ว

5.3 นายปราศรัย เจตสันต์

5.4 นายพรพรพร อัมพรพฤติ

5.5 นายภาคินนท์ แก้วประภาค

5.6 นายเอกภพ พรหมสุทธิรักษ์

ที่ปรึกษา

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 1 (หัวหน้าคณะทำงาน)

โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สพม.1

โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม สพม.1

โรงเรียนวัดนวลนรดิศ สพม.1

โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สพม.1

โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี สพม.

1. รายชื่อคณะที่ปรึกษาการจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษา

1.1	นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและ ประธานคณะทำงานด้านส่งเสริม การเคารพสิทธิมนุษยชน
1.2	นางสาวสุธาดา เมฆรุ่งเรืองกุล	ผู้อำนวยการประจำคณะกรรมการสิทธิ มนุษยชนแห่งชาติ
1.3	นางสุนทร สีนธพานนท์	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา
1.4	นายเฉลิมชัย พันธุ์เลิศ	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา
1.5	นางสาวนภารัตน์ กรรณรัตน์สูตร	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา
1.6	นางสาวพิมพ์รัช ดุษฎีอิสริยกุล	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสื่อสารสาธารณะ
1.7	นางจินตนา วีระเกียรติสุนทร	ข้าราชการบำนาญ ระดับ 8
1.8	นางวิธนียวรรณ อูราสุข	ข้าราชการบำนาญ ระดับ 8
1.9	นางสาวพรสวรรค์ ผลิตาภรณ์	ผู้ช่วยโครงการมูลนิธิฟรีดริช เนมันน์ ประเทศไทย

“ในสถานที่เล็ก ๆ ใกล้เคียงบ้าน เล็กและใกล้มากจนไม่สามารถมองเห็นได้ในแผนที่โลก สถานที่เล็ก ๆ แห่งนั้น เป็นโลกของปัจเจกบุคคล เป็นละแวกบ้าน ที่บุคคลอยู่อาศัย เป็นโรงเรียน หรือวิทยาลัยที่บุคคลได้เข้าเรียน เป็นโรงงาน ไร่นา หรือสำนักงานที่บุคคลทำงาน สถานที่เหล่านี้เป็นที่ซึ่งบุรุษ สตรี และ เด็กทุกคน ต่างมองหาความยุติธรรมที่เท่าเทียมกัน โอกาสที่เท่าเทียมกัน ศักดิ์ศรีที่เท่าเทียมกัน โดยปราศจากการแบ่งแยก ถ้าสิทธิเหล่านี้ไม่มีความหมายอยู่ ณ สถานที่นั้น ๆ สิทธิเหล่านี้ก็จะมีความหมายเพียงน้อยนิด ในทุกแห่ง ถ้าพลเมืองไม่ช่วยกันยืนหยัดปกป้องสิทธิเหล่านี้ให้อยู่ใกล้บ้าน ก็เปล่าประโยชน์ที่จะให้เกิดความก้าวหน้าในโลกที่กว้างใหญ่ขึ้น”

นางเอลีนอร์ รูสเวลท์
ภริยาอดีตประธานาธิบดีแฟรงคลิน ดี รูสเวลท์
ของสหรัฐอเมริกา